ΣΟΣΙΑΛΙΣΜΟΣ ΑΠΟ ΤΑ ΚΑΤΩ

ΤΕΥΧΟΣ 55
ΝΟΕΜΒΡΗΣ-ΔΕΚΕΜΒΡΗΣ
ΤΙΜΗ €3

Πανεργατική Σύγκρουση

• Η εξέγερση στη Γαλλία
• Στροφή αριστερά στην Ευρώπη
• Αφγανιστάν • Κλιματική αλλαγή • Εθνος και αριστερά • το 4ο ΕΚΦ

ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ 2006

Τα αδιέξοδα του νεοφιλελευθερισμού

Ο Προϋπολογισμός που περνάει από τη Βουλή αυτόν το Δεκέμβρη είναι η μεγαλύτερη αποδειξη της κρίσης στην οποία έχουν καταλήξει οι νεοφιλελεύθερες συνταγές. Αυτό γίνεται ορατό όχι μόνο από την ένταση των αντιδράσεων που κορυφώνονται με την Πανεργατική Απεργία στις 14 Δεκέμβρη. Αλλά και από τις παλινωδίες, τις αβεβαιότητες και τις ανοιχτές εκκρεμότητες που τον χαρακτηρίζουν. Την ώρα που ο Αλογοσκούφης επιχειρεί την πιο άγρια επίθεση λιτότητας, περικοπών και ιδιωτικοποιήσεων των τελευταίων 15 χρόνων, δεν ξέρει ούτε ο ίδιος που θα καταλήξει ο προϋπολογισμός του. Επιχειρεί κυριολεκτικά μια φυγή προς τα εμπρός και στο κενό.

Κίνδυνοι

Ενα πρώτο δείγμα κρίσης ήταν η εγκατάλειψη της λεγόμενης "τιτλοποίησης". Η κυβέρνηση αναγκάστηκε να παραιτηθεί από αυτή τη μέθοδο συγκάλυψης των ελλειμμάτων, όχι γιατί εγκατέλειψε την πολιτική προσπάθεια να εμφανίζει τα μέτρα της ως "ήπια προσαρμογή", αλλά γιατί η Επιτροπή της Ευρωπαϊκή Ενωσης έκρινε ότι η τιτλοποίηση ήταν οικονομικά επικίνδυνη. Πολλές μεγάλες επιχειρήσεις έχουν χρησιμοποιήσει αυτή την τακτική δανεισμού με αντάλλαγμα υποσχετικές για μελλοντικά έσοδα. Συχνά το αποτέλεσμα ήταν φούσκες που κατέρρευσαν. Τώρα η ΕΕ έχει φτάσει στο σημείο να προειδοποιεί ολόκληρα κράτη ότι διατρέχουν τέτοιους κινδύνους. Η Ελλάδα ανήκει σ' αυτή την κατηγορία.

Στερημένη απ' αυτό το εργαλείο δημοσιονομικής πολιτικής η Νέα Δημοκρατία στρέφεται σε δυο κλασσικές συνταγές: τις περικοπές και τις ιδιωτικοποιήσεις. Ο Προϋπολογισμός σφαγιάζει κυριολεκτικά τις επιχορηγήσεις προς τις δημόσιες υπηρεσίες, τους οργανισμούς και τις επιχειρήσεις και προγραμματίζει το μεγαλύτερο κύμα "αποκρατικοποιήσεων": ΔΕΗ, Ολυμπιακή, ΟΣΕ, Εμπορική, Αγροτική, Ταχυδρομικό Ταμιευτήριο κλπ. Ολα αυτά εμφανίζονται σαν βήματα προς τις επιτυχίες που έχει στερηθεί η ελληνική οικονομία λόγω "καθυστερήσεων των δομικών αλλαγών και μεταρρυθμίσεων". Λίγο ακόμα και θα μπούμε στο δρόμο της Ιρλανδίας, είναι το αγαπημένο επιχείρημα του Καραμανλή και του Αλογοσκούφη. Μοιάζουν να κλείνουν τα μάτια στο γεγονός ότι βρίσκονται στο σημείο που βρισκόταν η Αργεντινή λίγο πριν τη μεγάλη κρίση. Κι εκεί η τότε κυβέρνηση είχε φτάσει να πουλάει ακίνητα του δημοσίου - ακόμα και στρατόπεδα του αργεντίνικου στρατού είχαν "αξιοποιήσει"- όπως εδώ ο Προϋπολογισμός του 2006 περιμένει έσοδα από τα Τουριστικά Ακίνητα και τις Ολυμπιακές Εγκαταστάσεις...

Το κίνητρο για ένα νέο γύρο ιδιωτικοποιήσεων δεν είναι οι

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Το "Σοσιαλισμός από τα Κάτω" είναι το δίμηνο περιοδικό του Σοσιαλιστικού Εργατικού Κόμματος

Υπεύθυνη σύνταξης: Μαρία Στύλλου
Ιδιοκτήτης: Εκδόσεις Εργατική Δημοκρατία
Επιμέλεια: Λέανδρος Μπόλαρης
Κεντρική διάθεση: Μαρξιστικό Βιβλιοπωλείο, Αναξαγόρα 14Α, Ομόνοια, τηλ. 210 5247584
Για συνδρομές και γράμματα: Περιοδικό "Σοσιαλισμός από τα Κάτω" Τ.Θ. 8161 - 100 10 Αθήνα

10 Νοέμβρη, απεργιακό συλλαλητήριο της ΑΔΕΔΥ

επιτυχίες, αλλά οι αποπτυχίες αυτών που έχουν προηγηθεί. Η κυβέρνηση της ΝΔ, όπως και άλλες νεοφιλελεύθερες κυβερνήσεις, είναι πιασμένη σε ένα φαύλο κύκλο ιστορικών διαστάσεων.

Ιστορικά, ο δημόσιος τομέας στην οικονομία δεν προέκυψε από κάποια "σοσιαλμανία" ορισμένων κυβερνήσεων, αλλά από τη μεγαλύτερη αποτυχία της ελεύθερης αγοράς στην πορεία του καπιταλισμού- το Κραχ και τη Μεγάλη Υφεση της δεκαετίας του '30. Ολοι οι τομείς, τους οποίους θέλουν να ιδιωτικοποιήσουν σήμερα, ήταν ιδιωτικοί και η ελευθερία κινήσεων που διέθεταν κατέληξε στην πιο τρανταχτή κατάρρευση. Από αυτή την αφετηρία ξεκίνησαν πολιτικές κρατικού παρεμβατισμού, όπως το Νιου Ντιλ του Ρούζβελτ στις ΗΠΑ, κρατικοποιήσεις προβληματικών επιχειρήσεων και δημόσιες επενδύσεις σε τομείς όπου αδυνατούσε να προχωρησει η ιδιωτική πρωτοβουλία. Αν μιλάμε για την Ελλάδα, είναι λίγο δύσκολο να πιστέψουμε ότι η επιστροφή στο καθεστώς της Ούλεν ή της Πάουερ ανοίγει ένα λαμπρό μέλλον για την ΕΥΔΑΠ, τη ΔΕΗ και την οικονομία συνολικότερα.

Οι περικοπές των επιχορηγήσεων και των δημόσιων επενδύσεων λειτουργούν επιβραδυντικά στο ρυθμό ανάπτυξης της οικονομίας. Χαμηλότεροι ρυθμοί σημαίνουν και μικρότερα έσοδα για τον Προϋπολογισμό. Τα δημόσια έσοδα έχουν διαρροές και εξαιτίας της πολιτικής της μείωσης των φορολογικών συντελεστών για τα κέρδη των επιχειρήσεων. Τα ελλείμματα του Προϋπολογισμού επιδεινώνονται και οι πιέσεις για να πουληθούν μερικά ακόμα από τα "ασημικά της οικογένειας" μεγαλώνουν. Κάθε νέος γύρος ιδιωτικοποιήσεων προδιαγράφει την ανάγκη για έναν επόμενο.

Η "απελευθέρωση των αγορών" είναι κυρίαρχη οικονομική πολιτική διεθνώς εδώ και 25 χρόνια, από την εποχή των κυβερνήσεων της Θάτσερ και του Ρήγκαν. Κατάφερε παντού να μεγαλώσει τις ταξικές ανισότητες μεταφέροντας πλούτο από τους φτωχότερους στους πλουσιότερους. Κατάφερε να μετατρέψει ολόκληρες περιοχές του πλανήτη σε εκτάσεις υποσιτισμού και επιδημιών. Κατάφερε να κάνει μια γενιά εργατών στις πιο αναπτυγμένες χώρες να δουλεύει με χειρότερους όρους σε σύγκριση με τους πατεράδες και τις μανάδες τους. Περισσότερες ώρες, λιγότερες διακοπες, πιο λειψή κοινωνική ασφάλιση.

Αποτυχία

Αλλά δεν κατάφερε να φέρει μια νέα άνθηση του καιταλισμού. Αντίθετα είδε περισσότερες οικονομικές κρίσεις μέσα σ' αυτά τα 25 χρόνια απ' όσες είχαν εμφανιστεί τα προηγούμενα 40. Στην πράξη επιβεβαιώθηκε ότι ο νεοφιλελευθερισμός είναι πιο αποσταθεροποιητικός για το ίδιο το σύστημα, καθώς μαζί με τα "βαρίδια" του δημόσιου τομέα πετάει και τους όποιους σταθεροποιητικούς μηχανισμούς είχε αναπτύξει στο παρελθόν. Προετοιμάζει μια νέα αποτυχία ιστορικών διαστάσεων σαν εκείνη του Μεσοπολέμου.

Αυτή την αλήθεια τη βίωσαν χώρες όπως οι "Τίγρεις της Ασίας" το 1998 και η Αργεντινή πιο πρόσφατα. Ο κίνδυνος "αργεντινοποίησης" κρέμεται πάνω απ' το κεφάλι του ελληνικού καπιταλισμού και οι πολιτικές του Αλογοσκούφη τον φέρνουν πιο κοντά αντί να τον απομακρύνουν. Είναι σαν τους τοξικομανείς που δεν καταφέρνουν να αποτοξινωθούν και κάνουν σαν τρελοί για την επόμενη "δόση". Ετσι είναι και με τη νέα "δόση" ιδιωτικοποιήσεων. Την αποτοξίνωση θα χρειαστεί να την κάνει το εργατικό κίνημα.

10 Νοέμβρη, απεργιακό συλλαλητήριο της ΑΔΕΔΥ

ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

Επιλογές για τους λίγους

Οταν στα περσινά πανεκπαιδευτικά συλλαλητήρια χιλιάδες φοιτητές και μαθητές φώναζαν το σύνθημα "Κωστάκη, Γιαννάκου ακούστε το καλά αυτό το νομοσχέδιο θα μείνει στα χαρτιά" έμοιαζε πολύ αισιόδοξο.

Κι όμως το νομοσχέδιο της "αξολόγησης" ή για τη "Διασφάλιση της Ποιότητας" όπως το ονόμασε η Γιαννάκου, που ψηφίστηκε μέσα στο καλοκαίρι που μας πέρασε και έχει στόχο να μετατρέψει τα πανεπιστήμια σε επιχειρήσεις δεν έχει καταφέρει να εφαρμοστεί σε κανένα πανεπιστήμιο μέχρι τώρα.

Στα περισσότερα πανεπιστήμια της χώρας οι Σύγκλητοι, οι Γενικές Συνελεύσεις Τμημάτων, οι σύλλογοι ΔΕΠ και οι Φοιτητικοί Σύλλογοι αποφάσισαν να μην εφαρμόσουν στην πράξη αυτό το νόμο. Την αρχή έκανε η Σύγκητος του Πανεπιστημίου Θράκης και της Καλών Τεχνών και ακολούθησαν του Παν. Αθηνών, του ΕΜΠ, του ΑΠΘ, Γενικές Συνλεύσεις Τμημάτων στο Πανεπιστήμιο Πάτρας που αποφάσισαν να μην συσταθούν οι Επιτροπές "διασφάλισης ποιότητας" που προβλέπει ο νόμος, να μην υιοθετηθεί το σύστημα των "πιστωτικών μονάδων" και να μην υιοθετηθεί το "παράρτημα διπλώματος" που καταργούν στην πράξη το δημόσιο και δωρεάν χαρακτήρα των πανεπιστημίων και υποβαθμίζουν τα πτυχία.

Το νομοσχέδιο για την Αξιολόγηση των ΑΕΙ και ΤΕΙ που ήταν υποτίθεται η μεγαλύτερη "μεταρρύθμιση" της ΝΔ στην Παιδεία έμεινε κυριολεκτικά στα χαρτιά. Η Γιαννάκου από κει που πέρσι έστηνε τον Εθνικό Διάλογο για την Παιδεία για να εξασφαλίσει τη συναίνεση των συνδικάτων στο χώρο της εκπαίδευσης και ταυτόχρονα να καλλιεργήσει το προφίλ της διαλακτικότητας, έφτασε σήμερα να εκβιάζει ανοιχτά ότι όσα πανεπιστήμια δεν δεχτούν να εφαρμόσουν το νόμο δεν θα πάρουν ούτε ένα ευρώ επιχορήγηση την επόμενη χρονιά.

Η αντίσταση των εκπαιδευτικών, των πανεπιστημιακών, των φοιτητών και των μαθητών έχει φέρει το υπουργείο Παιδείας σε αδιέξοδο. Η ΟΛΜΕ, η ΔΟΕ και η ΠΟΣΔΕΠ αποχώρησαν μαζί από το ΕΣΥΠ και άρχισαν να συντονίζονται με τους φοιτητές και τους μαθητές. Κάθε φορά που ορίζονταν οι συνεδριάσεις του ΕΣΥΠ η απάντηση δίνονταν στους δρόμους και όχι στο στρογγυλό τραπέζι που έστρωσε η Γιαννάκου.

Ετσι ενώ η υπουργός είχε ανακοινώσει αρχικά ότι το Νομοσχέδιο της Αξιολόγησης θα είχε ψηφιστεί μέχρι το Μάη του 2005 όπου θα γινόταν η Σύνοδος υπουργών Παιδείας της ΕΕ στο Μπέργκεν, έφτασε να το ψηφίσει στη βουλή στα τέλη του Ιούλη όταν όλες οι σχολές και τα σχολεία ήταν κλειστές. Οταν η Γιαννάκου βρίσκονταν στο Μπέργκεν σε όλες τις πόλεις που υπάρχουν πανεπιστήμια φοιτητές και πανεπιστημιακοί ήταν ξεσηκωμένοι. Η ΠΟΣΔΕΠ κήρυξε τριήμερη απεργία εκείνες τις ημέρες που την επανέλαβε 10 μέρες μετά.

Στις σχολές οι φοιτητές οργάνωσαν Γενικές Συνελεύσεις που πλημμύρισαν τα αμφιθέατρα και αποφάσισαν ότι δεν θα αφήσουν την αξιολόγηση να περάσει. Σε πολλές σχολές οι φοιτητές προχώρησαν σε καταλήψεις και στην Αθήνα έγινε για πρώτη φορά κοινή συγκέντρωση φοιτητών και πανεπιστημιακών.

Αυτό το κίνημα είναι που έχει μπλοκάρει τη Γιαννάκου. Γι' αυτό και ετοιμάζεται να περάσει στην αλλαγή του Νόμου Πλαισίου λειτουργίας των πανεπιστημίων, μήπως και μπορέσει να προχωρήσει τις επιλογές της. Στόχος είναι να καταργήσει τη συμμετοχή των φοιτητών, των διοικητικών και των χαμηλόβαθμων πανεπιστημιακών από τα ακαδημαϊκά όργανα, τις Συγκλήτους και τις Γενικές Συνελεύσεις των Τμημάτων, που αποφασίζουν για την λειτουργία των σχολών. Η παράταση της θητείας των Πρυτάνεων από τρία στα τέσσερα χρόνια που αποφάσισε η Γιαννάκου τη φετινή χρονιά κινείται στην ίδια λογική, αφού αδυνατίζει τον έλεγχο της ακαδημαϊκής κοινότητας απέναντι στους Πρυτάνεις που βρίσκονται πιο κοντά στην πολιτική της κυβέρνησης.

Ο τωρινός νόμος πλαίσιο ψηφίστηκε το 1982. Η τότε κυβέρνηση του ΠΑΣΟΚ αναγκάστηκε να θεσπίσει την δημοκρατική λειτουργία μέσα στα πανεπιστήμια, κάτω από την πίεση του κινήματος της μεταπολίτευσης. Τώρα η Γιαννάκου με το έτσι θέλω προσπαθεί να καταργήσει κατακτήσεις των τελευταίων 30 χρόνων, προκειμένου στη θέση της δημοκρατικής εκπροσώπησης στα πανεπιστήμια να βάλει μάνατζερ που θα εφαρμόζουν νέες περικοπές στα οικονομικά και να στρέψει τα πανεπιστήμια στην αναζήτηση πόρων από ιδιώτες.

Αυτή η στάση της κυβέρνησης έχει εξοργήσει χιλιάδες φοιτητές που νιώθουν την ανάγκη να προχωρήσουν τις μάχες με καταλήψεις και διαδηλώσεις μέχρι να στείλουν τη Γιαννάκου στο σπίτι της. Μέσα στις Γενικές Συνελεύσεις είναι πολύ πιο έντονο από κάθε άλλη φορά ένα κομμάτι φοιτητών που διεκδικεί από τις παρατάξεις της αριστεράς να κινηθούν ενωτικά και δυναμικά απέναντι στην πολιτική της ΝΔ στην Παιδεία. Γι αυτό υπάρχει η απαίτηση οι Γενικές Συνελεύσεις να καταλήγουν σε ψηφοφορία πάνω σε προτάσεις δράσης και όχι σε πλαίσια που εμποδίζουν την κοινή δράση κόντρα στην πολιτική της κυβέρνησης.

Φέτος έχουν γίνει βήματα προς αυτή την κατεύθυνση. Οι εκπαιδευτικοί όλων των βαθμίδων, που δεν είχαν καταφέρει ποτέ στο παρελθόν να συντονιστούν όλοι μαζί, συμμετείχαν σε κοινή 48ωρη απεργία στις 10-11 Νοέμβρη. Τη φετεινή χρονιά φοιτητές και πανεπιστημιακοί έχουν βρεθεί μαζί στις μάχες, προκηρύσσοντας κοινές απεργίες και φοιτητικές συγκεντρώσεις κάτι που δεν υπήρχε ακόμα και κατά τη διάρκεια της απεργίας διαρκείας της ΠΟΣΔΕΠ το 2003. Σε πολλές σχολές αποφασίστηκαν καταλήψεις στη διάρκεια του τριήμερου εορτασμού του Πολυτεχνείου με προτάσεις που κατέβηκαν στις Γενικές Συνελεύσεις και ψηφίστηκαν ύστερα από τη συνεργασία παρατάξεων της αριστεράς και ανένταχτων φοιτητών.

Τα πρώτα βήματα συντονισμού έχουν φέρει τις πρώτες νίκες και έχουν οδηγήσει τη Γιαννάκου σε αδιέξοδο. Η Πρωτοβουλία ΓΕΝΟΒΑ που έφερε στις σχολές τον αέρα του αντικαπιταλιστικού κινήματος, κινήθηκε όλο το προηγούμενο διάστημα προς αυτή την κατεύθυνση. Και θα συνεχίσει παλεύοντας όλα τα μέτωπα που έχει ανοίξει η κυβέρνηση της ΝΔ με στόχο τον συντονισμό των φοιτητών και των εκπαιδευτικών μαζί με όλη την εργατική τάξη που συγκρούεται με τον προϋπολογισμό της λιτότητας και παλεύει κόντρα στην κυβέρνηση της ΝΔ. Ετσι ανοίγει ο δρόμος για να κατακτήσουμε μια Παιδεία σύμφωνα με τις ανάγκες μας και όχι της αγοράς και των επιχειρήσεων.

Κατερίνα Θωίδου

Ευρώπη, στροφή Αριστερά

Μετά την εντυπωσιακή εμφάνιση της Αριστεράς στις γερμανικές εκλογές, η έκρηξη της άνεργης νεολαίας στο Παρίσι ήρθε να επιβεβαιώσει την κρίση και την πόλωση σε όλη την Ευρώπη. Είναι η Ελλάδα κομμάτι αυτής της εικόνας; Η Μαρία Στύλλου απαντάει στα ερωτήματα, ενώ ο Ντενί Γκοντάρ από τη Γαλλία και ο Στέφαν Μπόρνοστ από τη Γερμανία, μιλούν για τις εξελίξεις

Εξι χρόνια μετά το Σιάτλ, οι απόψεις που ακούστηκαν για το καινούργιο κίνημα "μόδα είναι θα περάσει" έχουν διαψευστεί πάταγωδώς. Τότε χιλιάδες ακτιβιστές διαδήλωναν ενάντια στον ΠΟΕ σε μια πόλη και θεωρήθηκε παγκόσμιο γεγονός. Σήμερα σε όλες τις ηπείρους τα κινήματα ενάντια στον ιμπεριαλισμό και τον νεοφιλελευθερισμό έχουν γράψει ιστορία και συνεχίζουν.

Στη Λατινική Αμερική η κλίμακα της μαζικής αντίστασης έχει φτάσει στο ψηλότερο σημείο. Το 2005 στη Βολιβία και στον Ισημερινό ξαναανάτρεψαν τους προέδρους που τόλμησαν να συγκρουστούν με το κίνημα που τους είχε ανεβάσει. Ο Μπους στην Αργεντινή γνώρισε μια από τις μεγαλύτερες ήττες του, από το δίδυμο Τσάβες - Μαραντόνα που δεν τον άφησαν να περάσει τα σχέδιά του για μια ενιαία ζώνη ελεύθερου εμπορίου των χωρών της Λατινικής Αμερική μαζί με τις ΗΠΑ.

Στο Ιράκ, η αντίσταση δεν αφήνει τις ΗΠΑ να σταθεροποιήσουν την κατοχή τους και τον έλεγχό τους στο έδαφός του. Αυτό προκαλεί όλο και μεγαλύτερες αντιδράσεις μέσα στην ίδια την Αμερική, όπου συνεχώς μεγαλώνει ο αριθμός αυτών που ζητάνε την αποχώρηση από το Ιράκ. Η αντίσταση και τα προβλήματα που έχει δημιουργήσει για τον Μπους, δυσκολεύουν την οποιαδήποτε προσπάθεια των ΗΠΑ να ανοίξει δεύτερο στρατιωτικό μέτωπο στη Λατινική Αμερική.

Στην Ευρώπη, οι απεργίες και το αντιπολεμικό κίνημα, βοήθησαν στη δημιουργία νέων πόλων στα αριστερά της σοσιαλδημοκρατίας, πολύ πιο μαζικών απ' ότι προηγούμενα.

Στα μέσα και προς το τέλος της δεκαετίας του '90, η σύγκρουση της εργατικής τάξης με τις θατσερικές επιθέσεις, έδωσε ξανά την εξουσία στα σοσιαλδημοκρατικά κόμματα. Η νίκη του Μπλερ στη Βρετανία, του Σρέντερ στη Γερμανία, όπως και του Ζοσπέν στη Γαλλία, σχολιάστηκαν τότε από τον τύπο σαν η επιστροφή της αριστεράς στην Ευρώπη. Η μαζική απογοήτευση από αυτά τα κόμματα, τροφοδότησε την αντίσταση και έφτασε να δημιουργήσει τεράστια πολιτικά γεγονότα. Η νίκη του ΟΧΙ στη Γαλλία, η δημιουργία του Respect και η επιτυχία του στην Αγγλία και πάνω απ' όλα η εμφάνιση του Αριστερού Κόμματος στη Γερμανία, είναι αποτελέσματα αυτής της δυναμικής.

Το πλήθος του κόσμου που συγκρούεται με τον πόλεμο και την αγορά, δεν περιορίζεται μόνο στο να οργανώσει τις αντιστάσεις του, αλλά ψάχνει και για πολιτική έκφραση. Η σύγκρουση αυτών των κοματιών με τη σοσιαλδημοκρατία εκεί που αυτή ήταν κυβέρνηση τα οδήγησε έξω απ' αυτά τα κόμματα και έδωσε στις προσπάθειες δημιουργίας νέων πολιτικών πόλων μαζικές διαστάσεις. Αυτό είναι άλλωστε που περιγράφουν και τα άρθρα του Στέφαν Μπόρνοστ και του Ντενί Γκοντάρ που δημοσιεύονται στις επόμενες σελίδες του περιοδικού.

Τι γίνεται στην Ελλάδα;

Η Νέα Δημοκρατία από τότε που κέρδισε τις εκλογές κάθεται πάνω σε αναμένα κάρβουνα γιατί ξέρει ότι βγήκε, όχι πάνω σε μια νεοσυντηρητική λαίλαπα, αλλά χρησιμοποιώντας τη γλώσσα και τις υποσχέσεις του παλιού ΠΑΣΟΚ. Σε αντίθεση με τον Μητσοτάκη που η εκλογική του καμπάνια το '89 και το '90 ήταν "φιλελευθεροποίηση και ιδιωτικοποιήσεις", η καμπάνια της ΝΔ το 2004 ήταν μια τεράστια προσπάθεια να "ξεμπλέξει" από το μαύρο παρελθόν της: με τη δολοφονία του Τεμπονέρα το 1991, με τους Ρέιντζερς και τους Κένταυρους του Βουλγαράκη και του Μεϊμαράκη στις σχολές, με την ιδιωτικοποίηση των ΔΕΚΟ του Μάνου και

του Ανδριανόπουλου (αυτούς τους δυο τους κληρονόμησε το ΠΑΣΟΚ). Η ΝΔ έκανε προσπάθεια να πείσει ότι όχι μόνον είχε αλλάξει τις οικονομικές της επιλογές, αλλά και τις ιδέες της. Εκανε τεράστια προσπάθεια, όχι μόνο να εμφανιστεί στα αριστερά του ΠΑΣΟΚ, αλλά και να είναι ανοιχτή στα κόμματα της αριστεράς.

Οι φόβοι της για τις αντιδράσεις επιβεβαιώθηκαν πολύ γρήγορα μετά την εκλογή της. Από την αρχή ήρθε αντιμέτωπη με τα συνδικάτα και με εργατικά κομάτια που όχι μόνο είχαν συγκρούστει με τον Σημίτη αλλά και του έδωσαν το τελειωτικό χτύπημα, αναγκάζοντάς τον να παραιτηθεί από την ηγεσία του ΠΑΣΟΚ.

Τον πρώτο χρόνο προσπάθησε να μην ανοίξει τα μεγάλα μέτωπα: ασφαλιστικό, ιδιωτικοποιήσεις, κατάργηση των συλλογικών συμβάσεων, μείωση των μισθών και των συντάξεων - για να αποφύγει τις μετωπικές συγκρούσεις. Αυτό δε μπόρεσε όμως να κρατήσει για πολύ γι' αυτό και η εργατική ανταρσία πήρε τόσο μεγάλες διαστάσεις αυτή τη χρονιά.

Μόλις άνοιξε αυτά τα μέτωπα κατάφερε να ενώσει εναντίον της τα πιο διαφορετικά κομάτια. Κλάδους που παλιότερα αντιμετώπιζαν με καχυποψία ο ένας τον άλλο. Καινούργια και ανοργάνωτη εργατική τάξη που για πρώτη φορά συμπαραστεκόταν και απεργούσε μαζί με τα πιο δυνατά κομάτια του εργατικού κινήματος. Τους δασοπυροσβέστες και τις καθαρίστριες σχολείων και υπουργείων που απεργούσαν μαζί με τους τραπεζοϋπάλληλους και τους εργαζόμενους στην Ολυμπιακή και στις ΔΕΚΟ. Η απεργία των τραπεζοϋπαλλήλων την Ανοιξη του 2005 και η συμπαράσταση από τις ΔΕΚΟ, το μεγάλο συλλαλητήριο στη Θεσσαλονίκη με επικεφαλής τους δασοπυροσβέστες, έσπαγε τις θεωρίες περι "ρετιρέ" και υπογείων στην πράξη.

Για πρώτη φορά μετά από χρόνια το εργατικό κίνημα πάλευε ενωμένο. Τα παλιά εργατικά κομάτια διδάσκουν τα καινούργια και μαθαίνουν απ' αυτά. Και τα δυο μαθαίνουν και εμπνέονται από το καινούργιο κίνημα. Από τις αντικαπιταλιστικές διαδηλώσεις και από το αντιπολεμικό κίνημα.

Αντίσταση δε σημαίνει μόνο απεργίες, αλλά και αλλαγή στις ιδέες. Η κυβέρνηση της ΝΔ έχει να πάρει υπόψη της όχι μόνο την απεργία στις ΔΕΚΟ ενάντια στις ιδιωτικοποιήσεις, αλλά και το 72% του κόσμου που δήλωσε σε πρόσφατο γκάλοπ ότι είναι ενάντια στις ιδιωτικοποιήσεις. Η

Παρασκευή 21 Οκτώβρη, απεργια των εργαζόμενων στους παιδικούς σταθμούς των δήμων

σύγκρουση με τον νεοφιλελευθερισμό δεν περιορίζεται μόνο στα κομάτια που αφορά άμεσα, αλλά κερδίζει την πλειοψηφία. Κι αυτό είναι διαφορετικό από παλιότερα. Ο Σημίτης στη μεγάλη απεργία των ΔΕΚΟ το 1998, χρησιμοποίησε το επιχείρημα των ρετιρέ (παλιό κόλπο του Αντρέα) για να μπορέσει να απομονώσει τη συγκεκριμένη μάχη. Σήμερα έχει φτάσει ακόμα κι ο Λιάπης να αποστασιοποιείται απ' αυτές τις διακρίσεις.

Το ΠΑΣΟΚ δεν είναι έξω από τα προβλήματα και την κρίση. Παρ' όλο που βρίσκεται στην αντιπολίτευση κι αυτό θα έπρεπε να το ενισχύσει, τα γκάλοπ δείχνουν το αντίθετο. Η ψαλίδα ανάμεσα στα δυο κόμματα κλείνει, όχι γιατί ανεβαίνει το ΠΑΣΟΚ, αλλά γιατί πέφτει η ΝΔ. Βλέπουμε ουσιαστικά να συμβαίνει αυτό που έγινε και στις εκλογές στη Γερμανία. Κανένα από τα δυο μεγάλα κόμματα δε βγήκε νικητής στις εκλογές, γιατί ο κόσμος έψαχνε αριστερότερα και γι' αυτό το λόγο ψήφισε το καινούργιο αριστερό κόμμα.

Στην Ελλάδα δεν έχει φανεί αυτή η αλλαγή με τέτοιο δραματικό τρόπο, αλλά υπάρχουν πολλά σημάδια. Η αντίθεση των συνδικαλιστών και της εργατικής βάσης του ΠΑΣΟΚ με την ηγεσία, φάνηκε πολύ έντονα στην υπόθεση του ΟΤΕ. Οι συνδικαλιστές της ΠΑΣΚΕ του ΟΤΕ που υπέγραψαν τη συμφωνία άρσης της μονιμότητας την περασμένη άνοιξη, αποδοκιμάστηκαν από τους συνδικαλιστές της ΠΑΣΚΕ, την ίδια στιγμή που η ηγεσία του ΠΑΣΟΚ πρόσφερε συναίνεση στην κυβέρνηση. Φάνηκε στην πράξη ότι το ΠΑΣΟΚ του Γ. Παπανδρέου δεν είναι διαφορετικό από του Σημίτη. Απο κει ξεκίνησε η αποστασιοποίηση των συνδικαλιστών και του κόσμου της ΠΑΣΚΕ. Μπορεί από τότε ο Γιώργος Παπανδρέου να έχει κάνει κωλοτούμπες, να πήρε αποστάσεις από τον Χρυσοχοΐδη και την Διαμαντοπούλου που επικρότησαν την κίνηση του ΟΤΕ, αλλά δεν έχει πείσει κανέναν. Αναγκάστηκε να διαλύσει τη νεολαία του για να αποφύγει τις ίδιες αντιδράσεις στις σχολές και τις γειτονιές. Παρ' όλα αυτά δεν κατάφερε να εμποδίσει νεολαίους της ΠΑΣΠ να συμπαραστέκονται στις απεργίες και να φωνάζουν στη Θεσσαλονίκη το σύνθημα "το μέλλον μας δεν είναι ο καπιταλισμός". Μετά το συλλαλητήριο της 10 Σεπτέμβρη στη Θεσσαλονίκη, στις συσκέψεις της ΠΑΣΚΕ έφτασαν να επικρατούν απόψεις ότι "το κόμμα δεν τραβάει" και "την αντιπολίτευση την κάνουμε οι συνδικαλιστές". Το χάσμα ηγεσίας και βάσης στο ΠΑΣΟΚ του Γ. Παπανδρέου διευρύνεται προς τ' αριστερά.

Αλλά και σε άλλους χώρους εκφράζεται ένα νέο αριστερόστροφο κλίμα. Στη συνέλευση της Πρωτοβουλίας ΓΕΝΟΒΑ που έγινε στην Αθήνα στις 4 Δεκέμβρη, ο Κώστας Διάκος, μέλος της Πρωτοβουλίας αλλά ταυτόχρονα και του κόμματος "Οικολόγοι Πράσινοι" έκανε τη διαπίστωση ότι για πρώτη φορά οι οικολόγοι όχι μόνο συνεργάζονται πιο ανοιχτά με την αριστερά, αλλά θεωρούν ότι έχουν να μάθουν απ' αυτήν. Το μέλλον είναι πρασινο-κόκκινο" διαπίστωσε χαριτολογώντας.

Η ρήξη των οικολόγων με την αριστερά,

30 Ιούνη, περικύκλωση της Βουλής απο απεργούς των τραπεζών

έγινε τη δεκαετία του '80, την περίοδο της ήττας του εργατικού κινήματος και της αριστεράς εκείνης της περιόδου. Η εμφάνιση του νέου κινήματος του Σιάτλ και της Γένοβα, όχι μόνο ξαναγέννησε την αισιοδοξία μέσα σ' αυτόν τον κόσμο, αλλά πάνω απ' όλα έβαλε το θέμα της πολιτικής στην ημερήσια διάταξη. Αυτό σημαίνει σπάσιμο των στεγανών ανάμεσα στα κινήματα και στα κόμματα, ανάμεσα στις επιμέρους καμπάνιες και την αριστερά. Ο ρόλος της αριστεράς στη δημιουργία και τη στήριξη του αντιπολεμικού κινήματος σε μια σειρά από χώρες, έπαιξε καθοριστικό ρόλο σ' αυτές τις εξελίξεις.

Ο ρόλος που έπαιξε το ΣΕΚ στα τελευταία τρια χρόνια έχει βάλει ένα σημαντικό λιθαράκι στις εξελίξεις. Ο ρόλος μας στο αντιπολεμικό κίνημα και η δημιουργία της Συμμαχίας Σταματήστε τον Πολεμο, ενός από τα πιο μεγάλα και σταθερά ενιαία μέτωπα, που δίδαξε τι σημαίνει πανελλαδικό συλλαλητήριο, που έπαιξε ρόλο στη ματαίωση της επίσκεψης του Κόλιν Πάουελ τον Αύγουστο του 2004 μέσα στους Ολυμπιακούς αγώνες, που συνεχίζει να παλεύει ενάντια στη συμμετοχή ελληνικού στρατού στο Αφγανιστάν και που πάνω απ' όλα δημιούργησε μια νέα γενιά αντιιμπεριαλιστών μέσα στα σχολεία και τις σχολές, είναι μια μεγάλη επιτυχία.

Το ίδιο ισχύει και για το ρόλο της Εργατικής Αλληλεγγύης και της Πρωτοβουλίας ΓΕΝΟΒΑ στη προβολή και στη συμπαράσταση στους εργατικούς αγώνες και τις απεργίες. Συμβασιούχοι, τράπεζοϋπάλληλοι, Θεσσαλονίκη, 14 Δεκέμβρη- δεν είναι ξεκομένα βήματα, αλλά μια αλυσίδα με τη δική της δυναμική, όπου η συμπαράσταση έχει τη δική της συμβολή. Το είπε απλά στην ομιλία της η Βάσω Βογιατζοπούλου -συνδικαλίστρια στην ΟΤΟΕ- ότι "η συμμετοχή σας στις απεργίες μας ήταν η επιβεβαίωση ότι δεν είμαστε μόνοι μας, ότι το ρίσκο που πήραμε να κάνουμε απεργία διαρκείας ήταν σωστή απόφαση".

Μέσα από τέτοια βήματα άρχισε να δυναμώνει η σύγκρουση με την κυβέρνηση της Νέας Δημοκρατίας. Αυτό δε σημαίνει ότι η σύγκρουση με τη Νέα Δημοκρατία ήταν από την αρχή ένα πλειοψηφικό ρεύμα μέσα στον κόσμο που πάλευε. Αυτό έγινε σταδιακά και μέσα από τις μάχες που έχει δώσει. Γι' αυτό και στη διαδήλωση της Θεσσαλονίκης η πικέτα και το αυτοκόλλητο με το "stop στον Καραμανλή" είχαν τέτοια απήχηση. Το ότι εμείς βάλαμε από την αρχή αυτή την προοπτική βοήθησε να σπάσουν οι αυταπάτες για την κυβέρνηση. Βοήθησε επίσης στο να βαθύνει την κρίση της ΝΔ σε λιγότερο από δυο χρόνια από την εκλογή της. Βοήθησε ταυτόχρονα να εκφραστεί η κρίση μέσα στο ΠΑΣΟΚ. Ο κόσμος έβλεπε ότι το ΠΑΣΟΚ είναι άχρηστο πια να δίνει αυτές τις μάχες, ότι έχει καταντήσει το ίδιο με τη ΝΔ και ότι υπάρχουν απ' έξω άλλα σχήματα - η Γένοβα, η Συμμαχία Σταματήστε τον Πόλεμο, η Εργατική Αλληλεγγύη- που καλύπτουν πραγματικές ανάγκες για τους αγώνες του.

Αυτό το είδαμε και στη Συνέλευση της ΓΕΝΟΒΑ, όπου συνδικαλιστές που ανήκαν ή ανήκουν στο ΠΑΣΟΚ και είναι επικεφαλής συνδικάτων που πρωτοστατούν στις μάχες, όχι μόνο ήταν βασικοί ομιλητές, αλλά έκαναν τη διαπίστωση ότι έτσι θα έπρεπε να λειτουργεί όλη η αριστερά. Κι αυτό είναι ακόμα το μεγάλο πρόβλημα. Εαν τα δυο κόμματα της αριστεράς στην Ελλάδα - ΚΚΕ και ΣΥΝ- που είναι μεγαλύτερα από μας, που έχουν μεγαλύτερους δεσμούς με την εργατική τάξη, έκαναν αυτά που κάνουμε εμείς, θα μπορούσε η αριστερά να παίξει καθοριστικό ρόλο και στους αγώνες και στην πολιτική έκφραση και στις ιδέες.

Ποτέ δεν παραιτούμαστε. Συνεχίζουμε γιατί καταλαβαίνουμε πως ο κόσμος κοιτάζει αριστερά και απαιτεί από τους επαναστάτες να οργανώσουμε την πολιτική έκφραση του κόσμου που αντιστέκεται.

Η εξέγερση στη Γαλλία

Οι "ταραχές" σταμάτησαν και η "τάξη" αποκαταστάθηκε στην Γαλλία. Τι κατάσταση επικρατεί τώρα στα προάστια της εξέγερσης;

Ο Σαρκοζί έχει εξαπολύσει μια τρομαχτική επίθεση σε βάρος της εξεγερμένης νεολαίας. Εκατοντάδες νέοι - παιδιά 15 και 16 χρόνων- έχουν συλληφθεί και απειλούνται με ποινές φυλάκισης ή ακόμα και απέλασης από τα δικαστήρια.

Πριν από λίγες μέρες πέρασε έναν καινούργιο, δρακόντειο "αντιτρομοκρατικό" νόμο που κατακρεουργεί τις κοινωνικές ελευθερίες. Ο νέος νόμος επεκτείνει, στην ουσία, την κατάσταση "έκτακτης ανάγκης" που επέβαλε η κυβέρνηση τις ημέρες των ταραχών. Η αστυνομία έχει τώρα νόμιμα το ελεύθερο να κάνει σωματική έρευνα, να συλαμβάνει όποιον θέλει χωρίς καμιά δικαιολογία και να κρατάει τους "υπόπτους" φυλακισμένους χωρίς καν να έχουν το δικαίωμα να μιλήσουν σε δικηγόρο.

Ολα αυτά έχουν συνδυαστεί με μια πραγματική ρατσιστική υστερία από την πλευρά της δεξιάς. Λένε ότι οι ταραχές έχουν την ρίζα τους στην πολυγαμία των αφρικανικών οικογενειών! Και αυτά δεν τα λένε οι φασίστες, τα λένε τα στελέχη της "κανονικής", της "δημοκρατικής" δεξιάς.

Υπάρχουν αντιδράσεις από την μεριά του κινήματος και της αριστεράς;

Το κίνημα απάντησε με ένα συλλαλητήριο στην κατάσταση έκτακτης ανάγκης του Σαρκοζί. Πέντε περίπου χιλιάδες διαδηλωτές συγκεντρώθηκαν εκείνη την ημέρα στο κέντρο του Παρισιού για να διαμαρτυρηθούν ενάντια στην βία της αστυνομίας και τα δρακόντεια μέτρα της κυβέρνησης. Η διαδήλωση αυτή είχε οργανωθεί από τον συνασπισμό των πολιτικών δυνάμεων που είχαν πρωτοστατήσει στην καμπάνια ενάντια στο Ευρωσύνταγμα τον περασμένο Μάη -την αριστερή πτέρυγα του Σοσιαλιστικού Κόμματος, το Κομμουνιστικό Κόμμα, τα κοινωνικά κινήματα και τις οργανώσεις της επαναστατικής αριστεράς.

Οι "ταραχές" των προαστίων κράτησαν πάνω από δυο βδομάδες. Γιατί δεν κατάφερε η αριστερά να συνδεθεί με αυτή την εξεγερμένη νεολαία;

Υπήρξαν πολλές αντιδράσεις, στην διάρκεια της εξέγερσης, από την αριστερά και τα συνδικάτα ενάντια στην κυβέρνηση και τον Σαρκοζί. Η CGT, η εργατική συνομοσπονδία της Γαλλίας που έχει σχέση με το ΚΚΓ για παράδειγμα, έβγαλε μια ανακοίνωση όπου εξηγούσε ότι οι πραγματικές αιτίες της εξέγερσης ήταν οι επιθέσεις της κυβέρνησης, οι ιδιωτικοποιήσεις, η διάλυση της παιδείας, των συγκοινωνιών, της υγείας και η ανεργία. Ηταν μια πολύ καλή ανακοίνωση που κατέληγε στην ανάγκη να διαφυλάξουμε τις κατακτήσεις του εργατικού κινήματος.

Αλλά δεν συντάχθηκε ποτέ ανοιχτά με την πλευρά των εξεγερμένων. Ιδεολογικά, η αριστερά κυριαρχείται από την ιδέα ότι το κράτος και οι θεσμοί του είναι τα εργαλεία μέσα από τα οποία μπορούμε να αλλάξουμε την κοινωνία, ότι μπορούμε, σε τελευταία ανάλυση, να χτίσουμε έναν καλύτερο κόσμο εκλέγοντας βουλευτές στο κοινοβούλιο. Οι συγκρούσεις αυτές, όμως, ήταν μια άμεση αντιπαράθεση με το κράτος. Οι ανακοινώσεις της αριστεράς, παρόλο που αναγνώριζαν ότι οι νέοι είχαν δίκαιο που ξεσηκώνονταν, κατάγγελναν την βία γενικά, "από όπου και αν προέρχεται", και όχι μόνο την βία της κυβέρνησης και της αστυνομίας.

Υπάρχει, όμως, και ένας δεύτερος λόγος που δεν επέτρεψε στην αριστερά να συνδεθεί και να δώσει κάποια προοπτική στην εξέγερση των προαστίων: η αριστερά είναι ανύπαρκτη στις περιοχές αυτές. Φυσικά την ευθύνη για αυτή την απουσία την έχουν οι ίδιες οι ηγεσίες της αριστεράς. Η κυβέρνηση έχει ανοίξει εδώ και χρόνια πόλεμο με τις φτωχογειτονιές των "μεταναστών" -αλλά η αριστερά έμεινε αδιάφορη ή ακόμα και εχθρική απέναντί τους. Το χειρότερο παράδειγμα ήταν ο νόμος που πέρασε πέρσι ο Σιράκ ο οποίος απαγορεύει στις Μουσουλμάνες μαθήτριες να φοράνε μαντήλες στα σχολεία. Ηταν ένα ρατσιστικό μέτρο που απειλούσε να πετάξει χιλιάδες μαθήτριες από τις φτωχογειτονιές έξω από την εκπαίδευση. Αντί να πάρει το μέρος των μαθητριών η αριστερά συντάχθηκε με την πλευρά του Σιράκ -με την δικαιολογία της πάλης ενάντια στις αντιδραστικές, σκοταδιστικές ιδέες της θρησκείας.

Παρόλα αυτά, υπήρξαν στη διάρκεια της εξέγερσης κάποιες πρωτοβουλίες -από την επαναστατική αριστερά- να οργανωθούν πικετοφορίες ανοιχτής συμπαράστασης στους εξεγερμένους στα προάστια. Ομως μέσα σε συνθήκες ανταρτοπόλεμου είναι πολύ δύσκολο να οργανωθεί οτιδήποτε αποτελεσματικό όταν δεν υπάρχει καμιά απολύτως γέφυρα με αυτές τις περιοχές. Ετσι οι πρωτοβουλίες αυτές έμειναν μικρές.

Υπάρχει κάποια σύνδεση ανάμεσα στο "όχι" στο Ευρωσύνταγμα και την εξέγερση;

Το δημοψήφισμα έγινε στις 29 Μάη. Από τότε υπάρχει μια βαθειά πόλωση στην Γαλλία. Το όχι ήταν μια τεράστια έκπληξη, για όλους. Για εμάς ήταν μια απρόσμενη, ευχάριστη έκπληξη. Για αυτούς, για την κυβέρνηση και την άρχουσα τάξη, όμως ήταν ένα σοκ. Ενα πραγματικό, φριχτό σοκ. Είχαν κάνει μια απίστευτη καμπάνια για το "ναι". Ολα τα μέσα μαζικής ενημέρωσης υποστήριζαν το "ναι", το Σοσιαλιστικό Κόμμα υποστήριζε το "ναι", οι ηγεσίες των συνδικάτων υποστήριζαν το "ναι" -αν και οι περισσότερες αναγκάστηκαν να αλλάξουν στάση στην συνέχεια κάτω από την πίεση της βάσης. Ακόμα και τα σχολεία είχαν επιστρατεύσει στην μάχη για το "ναι". Και έχασαν.

Το πρώτο συμπέρασμα που έβγαλε η άρχουσα τάξη και η κυβέρνηση, μόλις

Παιχνίδι ανάμεσα στα καμένα αυτοκίνητα, στα προάστεια του Παρισιού

συνήλθε από το σοκ, ήταν ότι θα έπρεπε να περάσει όσο πιο γρήγορα γινόταν στην αντεπίθεση. Επρεπε να επιτεθούν για να μην αφήσουν το κλίμα της ευφορίας, της νίκης και της αυτοπεποίθησης που είχε καταλάβει το στρατόπεδο του "όχι" να φουντώσει. Στα κανάλια ακόμα και τα στελέχη της κυβέρνησης αναγκάζονταν να παραδεχτούν ότι το δημοψήφισμα είχε εξελιχθεί σε μια ταξική αναμέτρηση. Το "όχι" ήταν ένα ταξικό "όχι".

Η συντριπτική πλιεοψηφία των εργατών, κάπου 80%, είχε ψηφίσει "όχι". Η άρχουσα τάξη έπρεπε επειγόντως να πάρει ξανά στα χέρια της την πρωτοβουλία των κινήσεων. Δηλαδή να περάσει στην επίθεση.

Στην τελευταία συνεδρίαση πριν από τις καλοκαιρινές διακοπές η Βουλή αποφάσισε να δώσει στην κυβέρνηση το ελεύθερο να κυβερνάει με διατάγματα. Ηταν μια προκλητική απόφαση, μια απόφαση στην λογική της "κατάστασης έκτακτης ανάγκης" που είδαμε αυτές τις μέρες. Ο Σιράκ και ο Ντε Βιλπέν δεν είχαν ανάγκη να κυβερνάνε με διατάγματα για να κάνουν ότι θέλουν: η δεξιά έχει μια τεράστια πλειοψηφία στην Βουλή και μπορεί να περάσει άνετα όποιο μέτρο θέλει. Ο μόνος λόγος για τον οποίο πήρε αυτή την απόφαση ήταν για να μπορεί να κινείται πιο γρήγορα. Ηταν μια ανοιχτή ομολογία του πανικού της.

Το κίνημα, όμως, φούντωσε. Από τον Μάη μέχρι σήμερα έχουν ξεσπάσει εκατοντάδες μικρές και μεγάλες κινητοποιήσεις - διαδηλώσεις για το στεγαστικό, απεργίες ενάντια στις ιδιωτικοποιήσεις στην γαλλική ΔΕΗ, απεργίες στους σιδηροδρόμους, γενική απεργία στις δημόσιες υπηρεσίες και διαδήλωση στο Παρίσι με δεκάδες χιλιάδες εργαζόμενους. Στη Μασσαλία μια απεργία των ναυτεργατών και των λιμενεργατών κατέληξε σε βίαιη σύγκρουση όχι μόνο με την αστυνομία αλλά και με τον στρατό, όταν ο Σιράκ αποφάσισε να στείλει τους πεζοναύτες να "απελευθερώσουν" ένα εμπορικό πλοίο που είχε καταληφθεί από τους απεργούς με απόβαση από ελικόπτερο! Και ύστερα, πριν καλά-καλά προλάβει να "αποκατασταθεί η τάξη" στο λιμάνι κατέβηκαν σε απεργία οι εργαζόμενοι στο τραμ -μια απεργία που παράλυσε τις συγκοινωνίες στη Μασσαλία για 42 ολόκληρες μέρες. Και ύστερα ήρθαν οι "ταραχές" -στην αρχή στο Κλισί Σου Μπουά στο Παρίσι και ύστερα παντού.

Τι σκέφτεται να κάνει από εδώ και πέρα η αριστερά;

Ενα από τα πιο εντυπωσιακά πράγματα στην Γαλλία είναι ότι οι επιτροπές -οι επιτροπές που στήθηκαν γύρω από το "όχι" - συνεχίζουν ακόμα και σήμερα να υπάρχουν. Στην διάρκεια του δημοψηφίσματος η καμπάνια του όχι είχε κινητοποιήσει 200.000 ανθρώπους σε όλη τη Γαλλία. Σήμερα εξακολουθούν να υπάρχουν πάνω από 1.000 επιτροπές.

Μετά το δημοψήφισμα οι ηγεσίες της αριστεράς προσπάθησαν να στρέψουν τις επιτροπές στα ζητήματα "μιας άλλης Ευρώπης" -να βάλουν στη κέντρο τους την συζήτηση για ένα "εναλλακτικό Ευρωσύνταγμα", άλλους, πιο δημοκρατικούς θεσμούς για την ΕΕ κλπ. Αλλά δεν λειτούργησε. Υστερα προσπάθησαν να τις μετατρέψουν σε επιτροπές στήριξης των κοινωνικών κινημάτων -σε επιτροπές για τον συντονισμό των αγώνων. Αλλά υπάρχουν τόσα πολλά και διαφορετικά κινήματα στην Γαλλία -στήριξη των κινημάτων σήμαινε απλά να πηδάς συνεχώς από το ένα κίνημα στο επόμενο, χωρίς κανένα πολιτικό κέντρο, χωρίς καμιά γενίκευση. Οσο για τον συντονισμό -οι εργατικοί αγώνες συντονίζονται από τα συνδικάτα, οι κινητοποιήσεις στις γειτονιές από τις επιτροπές κατοίκων. Μπορείς να συμπαρασταθείς σε αυτούς τους αγώνες, μπορείς ακόμα να πιέσεις τις ηγεσίες στην μια ή την άλλη κατευθυνση -αλλά αυτές είναι πολιτικές μάχες, όχι κοινωνικοί αγώνες.

Αυτό το Σαββατοκύριακο (3- 4 Δεκέμβρη) γίνεται στο Παρίσι ένα συνέδριο με αντιπροσώπους από όλες αυτές τις επιτροπές. Αυτό που θα συζητηθεί είναι η προοπτική ενός ενιαίου ψηφοδελτίου της αριστεράς, του "στρατόπεδου του όχι", στις επόμενες εκλογές που πρόκειται να γίνουν το 2007.

Οσο παράξενο και να φαίνεται, η πίεση για αυτή την στροφή στις εκλογές δεν ήρθε από τις ηγεσίες των κομμάτων της αριστεράς, αλλά από τον ίδιο τον ανοργάνωτο κόσμο των επιτροπών. Οι ηγεσίες της αριστεράς απέφευγαν μέχρι τώρα να ανοίξουν το ζήτημα των εκλογών. Κατ' αρχήν γιατί οι ίδιες έχουν πολύ μεγάλα προβλήματα. Το Κομμουνιστικό Κόμμα, για παράδειγμα, είναι βαθειά διαιρεμένο. Το ΚΚ βγήκε κυριολεκτικά αποδεκατισμένο από την συμμετοχή του στην κυβέρνηση της "πληθυντικής αριστεράς" του Ζοσπέν την προηγούμενη τετραετία. Παρόλα αυτά, υπάρχει μια ολόκληρη πτέρυγα μέσα στο κόμμα που θέλει να έχει τα χέρια της λυμένα αν υπάρξει μια νέα ευκαιρία συμμετοχής σε κυβέρνηση με το Σοσιαλιστικό Κόμμα μετά τις εκλογές. Αλλά και οι ηγέτες της αριστερής πτέρυγας του Σοσιαλιστικού Κόμματος έχουν αντίστοιχα προβλήματα. Μέχρι που θα φτάσει η συμμαχία με την αριστερά και το κίνημα; Μέχρι την διάσπαση και την δημιουργία ενός νέου κόμματος της αριστεράς, όπως έγινε στην Γερμανία;

Το κίνημα στην Γαλλία δεν έχει φουντώσει μόνο σε ένταση και αυτοπεποίθηση: έχει φουντώσει και σε ριζοσπαστισμό. Αν καταφέρει αυτός ο ριζοσπαστισμός των επιτροπών να κυριαρχήσει μέσα στην αριστερά οι εξελίξεις θα είναι καταλυτικές μέσα στους επόμενους μήνες.

*** Ο Ντενί Γκοντάρ είναι μέλος της αντιπολεμικής κίνησης Agir Contre la Guerre. Ηρθε στην Αθήνα για τη συνέλευση της Πρωτοβουλίας ΓΕΝΟΒΑ και μίλησε στον Σωτήρη Κοντογιάννη.**

Γερμανία: το τέλος της σταθερότητας

Μετά από χρόνια σχετικής σταθερότητας η γερμανική πολιτική σκηνή αλλάζει με ταχύτητα. Οι μεγάλες επιθέσεις στο κράτος πρόνοιας έφεραν αναταραχή στο συνδικαλιστικό κίνημα, μεγάλες διασπάσεις στο ρεφορμιστικό στρατόπεδο και αναδιάταξη της Αριστεράς. Το νέο Αριστερό Κόμμα (Linkspartei), με επικεφαλής τον Γκίζι και τον Λαφοντέν, πήρε 8,7% στις εκλογές ενώ το σοσιαλδημοκρατικό SPD και το δεξιό CDU έχασαν περίπου 2 εκατομμύρια ψήφους.

Το Μάρτη του 2004 ένας πανικός κατέλαβε την ηγεσία του SPD. «Φόβος για ένα Νέο Αριστερό Κόμμα» ήταν το πρωτοσέλιδο της Bild, της μεγαλύτερης εφημερίδας με περισσότερους από 12 εκατομμύρια αναγνώστες, οι περισσότεροι εργαζόμενοι. Τί είχε συμβεί; Μια ομάδα από υψηλόβαθμους συνδικαλιστές από τη Βαυαρία, ανάμεσά τους υπεύθυνοι περιοχών και μέλη της Εθνικής Επιτροπής του IG Metal, του γιγάντιου συνδικάτου μετάλλου, είχαν μόλις ανακοινώσει το σχηματισμό της «Πρωτοβουλίας για την Εργασία και τη Κοινωνική Δικαιοσύνη». Εκαναν σαφές ότι δεν απέκλειαν να κατέβουν ενάντια στον Σρέντερ στις εκλογές του 2006.

Ολοι τους είχαν μακρά θητεία στο SPD –ο καθένας είχε περάσει τουλάχιστον 35 χρόνια στο κόμμα. Τέτοιοι άνθρωποι αποτελούσαν για χρόνια τη ραχοκοκαλιά του SPD στο συνδικαλιστικό κίνημα. Από τη διάλυση του σταλινικού ΚΚ στη Δυτική Γερμανία τη δεκαετία του '50 το SPD ηγεμόνευε στο γερμανικό εργατικό κίνημα. Δεκαπέντε από τους δεκάξι επικεφαλής συνδικάτων είναι μέλη του όπως και το 80% των μελών των οργάνων της DGB (της Γερμανικής ΓΣΕΕ). Το 90% των μελών της κοινοβουλευτικής ομάδας του SPD είναι μέλη συνδικάτων. Γενικότερα, το SPD και τα συνδικάτα ήταν οι δυο όψεις του ίδιου νομίσματος.

Ο «γάμος» ανάμεσα στο SPD και στα συνδικάτα ήταν η κύρια αιτία για τη σχετική κάμψη των διαμαρτυριών ενάντια στις περικοπές του Σρέντερ ανάμεσα στο 1998 και στο 2003. Ομως, η «Ατζέντα 2010» βύθισε στη κρίση τη παραδοσιακή στρατηγική των συνδικάτων, να επηρεάζουν δηλαδή το SPD ώστε «να αποφεύγονται τα χειρότερα». Τα χειρότερα ήρθαν. Η "Ατζέντα" ήταν η μεγαλύτερη επίθεση στο Κράτος Πρόνοιας από τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο. Το βασικό της μέτρο ήταν η περικοπή των επιδομάτων ανεργίας κατά 1/3 και η κατάργησή τους για 800.000 ανέργους από την 1 Γενάρη 2005. Ο,τι προσπαθούσε να κάνει ο Σρέντερ κομμάτι - κομμάτι, τώρα έβαζε να το κάνει με μιας, συνολικά. Η κινητοποίηση των συνδικάτων στις 3 Απρίλη 2004, ήταν η μια αντίδραση. Η άλλη ήταν το σπάσιμο βετεράνων μελών του SPD στα συνδικάτα προς την «Πρωτοβουλία για την Εργασία και τη Κοινωνική Δικαιοσύνη».

Πρωτοβουλία

Η αναγγελία της πρωτοβουλίας για το σχηματισμό μιας πολιτικής εναλλακτικής λύσης απέναντι στο SPD προκάλεσε θύελλα. Πάνω από 100.000 είσοδοι στην ιστοσελίδα της, χιλιάδες τηλεφώνησαν ή έστειλαν φαξ συμπαράστασης, πολλοί απ' αυτούς παλιά μέλη που σκέφτονταν να φύγουν από το κόμμα. Η πρωτοβουλία των συνδικαλιστών συντονίστηκε με μια άλλη για την «εκλογική εναλλακτική λύση» που αποτελούνταν από πρώην μέλη του PDS, μέλη του ATTAC και αριστερούς διανοούμενους.

Σε διάστημα δυο μηνών 10.000 με 15.000 συμμετείχαν στις εκδηλώσεις που έγιναν σε όλη τη Γερμανία για να συζητήσουν την ιδέα μιας πολιτικής εναλλακτικής λύσης. Η ποικιλία αυτών των ανθρώπων ήταν εντυπωσιακή: μέλη συνδικάτων που συχνά ήταν μέλη του SPD για δεκαετίες συναντήθηκαν με άνεργους ακτιβιστές και νεαρούς αντικαπιταλιστές. Στην «ατμόσφαιρα» των συναντήσεων κυριαρχούσε ο ενθουσιασμός και η αλληλεγγύη. Οι περισσότεροι ήθελαν μια αριστερή εναλλακτική λύση, που θα οργανώνει τα κινήματα στη βάση και θα χρησιμοποιεί τις εκλογές και το κοινοβούλιο ως βοήθεια σε αυτό το στόχο. Η ανάγκη για ενότητα υπογραμμιζόταν ξανά και ξανά. Τον Ιούνη του 2004 περίπου 700 αντιπρόσωποι αποφάσισαν να ιδρύσουν και επίσημα το νέο κόμμα το φθινόπωρο της ίδιας χρονιάς (με την ονομασία WASG).

Εντωμεταξύ, η κρίση του SPD επιταχυνόταν. Στο «κάστρο» του στη Ρηνανία Βεστφαλία (στη βιομηχανική ζώνη του Ρουρ) το πρώτο εξάμηνο του 2004 το SPD είχε χάσει 13.000 μέλη. Οι Ευρωεκλογές του Ιούνη 2004 ήταν μια πανωλεθρία. Το SPD έχασε 2.800.000 ψήφους πέφτοντας στο 21,5%.

Μετά τη διαδήλωση του Απρίλη 2004 οι συνδικαλιστικές ηγεσίες δεν οργάνωσαν καμιά μεγάλη κινητοποίηση. Ελπιζαν ότι η επίδειξη δύναμης θα ανάγκαζε τον Σρέντερ σε ένα συμβιβασμό σε σχέση με τις χειρότερες πλευρές της Ατζέντας 2010. Ομως, ο Σρέντερ έμεινε αμετακίνητος, γνωρίζοντας ότι έχει την στήριξη του γερμανικού κεφάλαιου και του μεγαλύτερου κόμματος της αντιπολίτευσης, του δεξιού CDU.

Το πεδίο της μάχης που είχαν εγκαταλείψει οι ηγέτες των συνδικάτων γέμισε το καλοκαίρι του 2004 από εκατοντάδες χιλιάδες θυμωμένους διαδηλωτές, κυρίως στην ανατολική Γερμανία. Φωνάζοντας συνθήματα όπως «Κάτω ο Χαρτζ IV εμείς είμαστε ο λαός», «Οι τσέπες μας είναι άδειες αλλά ο Σρέντερ θέλει κι άλλα», «Χωρίς δουλειές, χωρίς στέγη, χωρίς τα αναγκαία, χωρίς ελπίδα» και «Δε θα απλώσεις τα ξερά σου στο βιβλιάριό μου!» ξαναζωντάνεψαν τις «διαδηλώσεις της Δευτέρας» που πριν 15 χρόνια είχαν ρίξει το καθεστώς της Ανατολικής Γερμανίας. Τις προηγούμενες βδομάδες εκατομμύρια άνεργοι σε όλη τη Γερμανία είχαν λάβει επιστολή που τους έθετε τη σκληρή πραγματικότητα που θα αντιμετώπιζαν με την εφαρμογή του «Χαρτζ IV», που πετσοκόβει τα επιδόματα ανεργίας.

Τη πρωτοβουλία για τη πρώτη διαδήλωση

Από τις διαδηλώσεις “της Δευτέρας” στη Γερμανία

στο Μαγδεμβούργο τη πήρε ένας 42χρονος άνεργος σιδηροδρομικός, ο Αντρέας Ερχνολντ που μοίρασε λίγες χειρόγραφες προκηρύξεις. Περίμενε να έρθουν καμιά 200ριά άτομα. Τελικά ήρθαν 600. Μια βδομάδα μετά ήταν 6.000 και στις 9 Αυγούστου το πλήθος έφτασε τις 15.000. Εντωμεταξύ οι διαδηλώσεις απλώνονταν σαν άγρια πυρκαγιά στις άλλες πόλεις και το κίνημα άρχισε να απλώνεται και στη δυτική Γερμανία. Στις 30 Αυγούστου έγιναν διαδηλώσεις σε 200 πόλεις με πάνω από 200.000 διαδηλωτές.

Η DGB αρνήθηκε να στηρίξει τις κινητοποιήσεις. Αυτό ήταν τελικά που εμπόδισε το κίνημα να πετύχει τους στόχους του. Χωρίς το μηχανισμό των συνδικάτων ήταν σχεδόν αδύνατον να απλωθεί πλήρως η δυναμική του κινήματος στα δυτικά. Μετά από μήνες κινητοποιήσεων το κίνημα άρχισε να φυλλοροεί.

Ομως, την ίδια στιγμή που οι σχολιαστές ξέγραφαν το κίνημα σαν ένα ανατολικό φαινόμενο, ένα επεισόδιο ήρθε να δείξει το κλίμα που είχε πυροδοτήσει και στη δύση. Οι εργάτες της Opel στο Μπόχουμ κατέβηκαν σε μια αιφνιδιαστική απεργία στις 14 Οκτώβρη όταν έμαθαν ότι η μητρική εταιρεία General Motors σχεδιάζει να απολύσει το 1/3 των 32.000 εργατών της στην Ευρώπη, κύρια στη Γερμανία. Οι εργάτες της Opel γύρισαν στη δουλειά μετά από μια βδομάδα. Η απεργία τους ηττήθηκε, αλλά οι πολιτικές συνέπειες θα έρχονταν σύντομα. Οι εκλογές στη Βόρεια Ρηνανία Βεστφαλία είχαν οριστεί για τις 22 Μάη 2005 και όπως δήλωσε ένα μέλος της απεργιακής επιτροπής της Opel «δεν πιστεύω ότι υπάρχει κάποιος εδώ που θα ψηφίσει SPD".

Αυτές οι εκλογές έγιναν στο πιο πολυπληθές κρατίδιο της Γερμανίας και κάστρο του SPD για δεκαετίες. Η ηγεσία του περίμενε την ήττα, αλλά τελικά το αποτέλεσμα ήταν μια ανεπανάληπτη καταστροφή γι' αυτήν. Το 37,1% ήταν το χειρότερο ποσοστό που είχε πάρει το SPD εδώ και 50 χρόνια. Το WASG κέρδισε 180.000 ψήφους, 2,2% σε αυτή τη πρώτη εκλογική του εμφάνιση. Ηταν η καλύτερη πρώτη παρουσία αριστερού κόμματος σε αυτή τη περιοχή από το Δεύτερο Παγκόσμιο Πόλεμο.

Δυο ώρες μετά την ανακοίνωση των αποτελεσμάτων ο Σρέντερ ανακοίνωσε ότι θα προχωρήσει σε πρόωρες εθνικές εκλογές. Η προοπτική των έκτακτων εκλογών προκάλεσε μια μεγάλη συζήτηση για τη πιθανότητα συνεργασίας ανάμεσα στο WASG και το PDS –το κόμμα που διαδέχτηκε το παλιό κόμμα που κυβερνούσε την πρώην Ανατολική Γερμανία και που τώρα είχε υιοθετήσει μια αριστερή ρεφορμιστική στρατηγική. Ο Οσκαρ Λαφοντέν δήλωσε ότι δεχόταν να μπει επικεφαλής ενός ενιαίου εκλογικού κατεβάσματος και των δυο.

Αρχικά ο σκεπτικισμός ήταν μεγάλος και στις δυο πλευρές. Ομως η πίεση για ενότητα ήταν τεράστια. Δεκάδες ψηφίσματα από συνδικαλιστές και διανοούμενους καλούσαν τα δυο κόμματα να προσφέρουν μαζί μια εναλλακτική απάντηση στον Σρέντερ. Τελικά επιτεύχθηκε μια συμφωνία. Το PDS μετονομάστηκε σε «Αριστερό Κόμμα» για να γίνει πιο αποδεκτό στους ψηφοφόρους της δύσης και για να σηματοδοτήσει ότι κάτι νέο γεννιέται. Αντίστοιχα το WASG ένταξε τους υποψηφίους του στις λίστες του Αριστερού Κόμματος. Συμφωνήθηκε επίσης η έναρξη συνομιλιών με ορίζοντα δυο χρόνων για την πιθανή συγχώνευση των δυο κομμάτων.

Παρά το ότι το PDS είχε μια πολιτική πλατφόρμα παρόμοια με αυτή του WASG είχε αποτύχει να οργανώσει το θυμό του κόσμου που πήγαινε στ' αριστερά του SPD. Το PDS έχει περίπου 50.000 μέλη το 70% των οποίων είναι από 60 χρονών και πάνω. Ενα μεγαλύτερο πρόβλημα για το PDS είναι η συμμετοχή στις τοπικές κυβερνήσεις του Μακλεμβούργου-Βορπόρνεν και του Βερολίνου. Ενώ τα μέλη του κόμματος κινητοποιούνται ενάντια στις αντικοινωνικές πολιτικές του SPD οι εκπρόσωποί του σε αυτές τις κυβερνήσεις συνεργάζονται με το SPD στην επιβολή της πολιτικής των περικοπών. Πολύ πρόσφατα η τοπική κυβέρνηση του Βερολίνου επέβαλε 15% περικοπή μισθών στους εργαζόμενους στη συγκοινωνία και έδωσε το δικαίωμα σε ιδιώτες που δίνουν άθλιους μισθούς να πάρουν το 30% του συγκοινωνιακού έργου.

Η πολιτική της συμμετοχής σε κυβερνήσεις δίπλα στο SPD έχει κοστίσει πολύ στο PDS και το έχει εμποδίσει να γίνει η αριστερή εναλλακτική λύση την οποία αποζητά ο κόσμος. Η ίδρυση του Αριστερού Κόμματος είναι μια ευκαιρία για το PDS να κάνει το λογαριασμό αυτού του «συνεταιρισμού» και να τον εγκαταλείψει.

Το ενωτικό κατέβασμα στις εκλογές του Σεπτέμβρη, έφερε μια εντυπωσιακή επιτυχία για το Αριστερό Κόμμα. Εχουμε μπροστά μας τη συζήτηση για το ποιος είναι ο καλύτερος δρόμος για να έχει συνέχεια αυτή η επιτυχία.

• Ο Στέφαν Μπόρνοστ είναι υπεύθυνος σύνταξης της εφημερίδας Linksruck στο Βερολίνο.

ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ

Καπιταλισμός και κλιματική αλλαγή

Τι πρέπει ν' αλλάξει για να αντιστρέψουμε τις καταστροφικές αλλαγές στο κλίμα; Στο επείγον αυτό ερώτημα απαντούν ο **Λέανδρος Μπόλαρης** και ο **Γιάννης Παρασκευόπουλος**

Η αίσθηση του επείγοντος, ότι κάτι πρέπει να γίνει για να αντιμετωπιστεί η κλιματική αλλαγή, είναι πια κοινός τόπος για εκατομμύρια ανθρώπους σε όλο το πλανήτη. Μελέτες από τα πιο έγκυρα επιστημονικά κέντρα υποστηρίζουν ότι ήδη είναι αργά, ότι ακόμα και αν σήμερα έπαυε για παράδειγμα ολοκληρωτικά η εκπομπή «αερίων του θερμοκηπίου», δε θα αποφεύγαμε την αύξηση της θερμοκρασίας του πλανήτη κατά 0,5 βαθμούς Κελσίου. Κάτι τέτοιο θα απειλήσει με καταστροφικές πλημμύρες ολόκληρες πειροχές που βρίσκονται κάτω από την επιφάνεια της θάλασσας, τεράστια μείωση στη παραγωγή βασικών αγροτικών προϊόντων, λιμούς και αρρώστειες για εκατοντάδες εκατομμύρια ανθρώπους.

Ο Νίκος Χαραλαμπίδης της Greenpeace εξήγησε τι σημαίνει αυτό το σενάριο για την Ελλάδα, σε συνέντευξή του στην Εργατική Αλληλεγγύη Νο 686 στις 21 Σεπτέμβρη: «Με βάση τις τελευταίες προβλέψεις που έγιναν στα τέλη του αιώνα σε Αθήνα και Θεσσαλονίκη αναμένεται αύξηση της μέσης μέγιστης θερμοκρασίας της τάξης των 7 βαθμών. Δηλαδή 42 με 45 βαθμούς κατά μέσο όρο. Μιλάμε για κόλαση. Τεράστια μείωση των βροχοπτώσεων. Και μείωση βροχοπτώσεων και στη Βαλκανική που μας ενδιαφέρει γιατί τα ποτάμια των Βαλκανίων «ταϊζουν» την ελληνική γη. »

Οι Συμφωνίες του Κιότο το 1997, υποτίθεται ότι ήταν μια απόπειρα να μπει φρένο σε αυτή τη κατηφόρα. Οι χώρες που το υπέγραψαν συμφώνησαν ότι μέχρι το 2012 θα μειώσουν κατά 5,8% τις εκπομπές αεριών του θερμοκηπίου σε σχέση με τα επίπεδα του 1990. Οι ΗΠΑ, που είναι υπεύθυνες για το ένα τέταρτο των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου δε στηρίζουν το Πρωτόκολο. Η Ε.Ε. διαπραγματεύτηκε τη συμμετοχή της στο Πρωτόκολο σαν ενιαία μονάδα, υιοθετώντας το στόχο της μείωσης των εκπομπών των αερίων του θερμοκηπίου κατά 8%. Αλλά και αυτός ο στόχος μοιάζει πια να μην μπορεί να εφαρμοστεί.

Το Κιότο ήταν πολύ λίγο και σε λάθος βάση. Η κεντρική ιδέα της Συμφωνίας είναι ότι οι στόχοι θα εφαρμοστούν μέσα από μηχανισμούς της αγοράς, το «Εμπόριο Δικαιωμάτων Εκπομπών» για παράδειγμα ή τα «Κοινά Προγράμματα». Ετσι, μια χώρα χρηματοδοτώντας π.χ. τη κατασκευή ενός αιολικού πάρκου σε μια άλλη χώρα, θα κέρδιζε «μονάδες» για να αυξήσει την εκπομπή αερίων του θερμοκηπίου!

Ολη η έμφαση έχει δοθεί στο να «πειστούν» οι μεγάλες επιχειρήσεις είτε να μειώσουν τους ρύπους τους είτε να επενδύσουν «οικολογικά». Φοροαπαλλαγές και άλλα κίνητρα είναι ο ένας τρόπος. Οταν οι κυβερνήσεις λένε για παράδειγμα ότι «σχεδιάζουν» επενδύσεις σε Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας, εννοούν ότι θα δώσουν εκατομμύρια ευρώ στις επιχειρήσεις σαν «κίνητρο». Το πιο προφανές πρόβλημα με αυτή την αντιμετώπιση –και όχι το πιο βασικό- είναι ότι δεν υπάρχει κανένας μηχανισμός ελέγχου της πραγματοποίησης αυτών των «δεσμεύσεων». Η άλλη μέθοδος είναι η επιβολή τελών, κάτι σαν πρόστιμα με τη λογική «ο ρυπαίνων πληρώνει». Φαίνεται καλή ιδέα, στον αντίποδα της προηγούμενης. Αλλά και αυτή έχει καταλήξει να είναι κοροϊδία. Ενα μικρό πρόστιμο ή φόρος, ακόμα και όταν πληρώνεται δε σημαίνει τίποτα για μια μεγάλη αυτοκινητοβιομηχανία ή εταιρεία ενέργειας, που βγάζει τεράστια κέρδη συνεχίζοντας την ίδια ρυπογόνα δραστηριότητα.

Το Κιότο απέτυχε γιατί στηρίχτηκε στην ιδέα ότι η αγορά θα προσφέρει τα εργαλεία για να αντιμετωπιστεί η κλιματική αλλαγή. Το αντίθετο έγινε. Και οι κυβερνήσεις το χρησιμοποιούν σα δικαιολογία για να μεθοδεύσουν τις ιδιωτικοποιήσεις σε μια σειρά κλάδους, από την ενέργεια μέχρι τις μεταφορές.

Η ελληνική κυβέρνηση στα πλαίσια των διαπραγματεύσεων για το Κιότο στο εσωτερικό της ΕΕ, πέτυχε να πάρει την έγκριση για αύξηση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου κατά 25%! Η δικαιολογία ήταν ότι «κανονικά» οι εκπομπές θα αυξάνονταν κατά 35%. Αλλά σήμερα, ακόμα και αυτή η δέσμευση έχει παραβιαστεί.

Το διοξείδιο του άνθρακα (CO2) είναι από τα βασικά αέρια που η εκπομπή τους προκαλεί το φαινόμενο του θερμοκηπίου. Η βασική πηγή του είναι η καύση ορυκτών καυσίμων, με κύρια το πετρέλαιο, το κάρβουνο (στη περίπτωση της Ελλάδας και ο λιγνίτης). Σύμφωνα με στοιχεία του 2002, το 52.7% των εκπομπών CO2 στην Ελλάδα προέρχεται από την ηλεκτροπαραγωγή, το 20.8% από τις μεταφορές, το 10.4% από τη βιομηχανία, το 12,5% από τα κτίρια και τη γεωργία και το 3.5% από τα διυλιστήρια. Αν κοιτάξουμε τα στοιχεία με βάση το έτος 1990, τότε διαπιστώνουμε ότι οι εκπομπές CO2 από την ενεργειακή βιομηχανία είχαν αυξηθεί κατά 27,3% ενώ οι εκπομπές από τις μεταφορές κατά 32,2%.

Η πολιτική της ΝΔ είναι η «απελευθέρωση της αγοράς» και οι ιδιωτικοποιήσεις. Τα παραμύθια που λέει είναι γνωστά: ο «ανταγωνισμός» θα φέρει εξορθολογισμό και θα ωφελήσει καταναλωτές και περιβάλλον. Στη πραγματικότητα ικανοποιεί τις απαιτήσεις αυτών που είναι υπεύθυνοι για τη καταστροφή του περιβάλλοντος.

Η κυβέρνηση σχεδιάζει αύξηση των εισιτηρίων το επόμενο

χρονικό διάστημα. Ενας από τους λόγους είναι να τις κάνει πιο ελκυστικές στους μελλοντικούς αγοραστές. Την ίδια στιγμή περικόπτει τις επιχορηγήσεις στους δημόσιους συγκοινωνιακούς φορείς. Η υποβάθμιση των δημόσιων συγκοινωνιών φέρνει αύξηση της κυκλοφορίας των ΙΧ αυτοκινήτων, μάλιστα η κυβέρνηση σκέφτεται να επιτρέψει και τη κυκλοφορία πετρελαιοκίνητων ΙΧ. Η ιδιωτικοποίηση, έμμεση ή άμεση, της ΕΘΕΛ, είναι κίνδυνος για το περιβάλλον. Το ίδιο ισχύει και με τα σχέδια για τεμαχισμό του ΟΣΕ που προωθεί η κυβέρνηση, με στόχο τη μελλοντική ιδιωτικοποίηση των «φιλέτων» του.

Η κυβέρνηση της ΝΔ λέει ότι αυτό που χρειάζεται είναι να ανοίξει ο δρόμος στους ιδιώτες για να επιταχυνθεί η εφαρμογή των Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας (αιολικά πάρκα, φωτοβολταϊκά τόξα, ηλιακή ενέργεια κλπ) και να φτιαχτούν καθαρότεροι σταθμοί παραγωγής π.χ. με φυσικό αέριο.

3 Δεκέμβρη, Λονδίνο

θα φέρει είναι περισσότερα κέρδη για μια χούφτα καπιταλιστές.

Η πάλη για το σταμάτημα των ιδιωτικοποιήσεων, ιδιαίτερα στο τομέα της ενέργειας, είναι η προϋπόθεση για να μιλήσουμε με ρεαλιστικούς όρους για την αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής.

Ταυτόχρονα χρειάζονται δυο πράγματα. Ενα τεράστιο πρόγραμμα επενδύσεων ώστε να πάψει πια η παραγωγή και η κατανάλωση ενέργειας να στηρίζεται στους «βροντόσαυρους του πετρελαίου» και των άλλων ορυκτών καυσίμων. Στην Ελλάδα αυτό σημαίνει επενδύσεις για να γίνει μια σταδιακή μετάβαση από το λιγνίτη και το πετρέλαιο στις ΑΠΕ, για να περιοριστεί δραστικά η χρήση των ΙΧ και να αυξηθεί κατακόρυφα το μερίδιο των Μέσων Μαζικής Μεταφοράς. Για να έχουμε μια εικόνα των ποσών: Μια μελέτη που κατατέθηκε σε Ημερίδα του ΤΕΕ για την «Ηλεκτροπαραγωγή από Λιγνίτη και Φυσικό Αέριο» τον Ιούνη φέτος, υπολογίζει ότι μόνο για να πιαστούν οι στόχοι του Κιότο για τις ΑΠΕ, την εξοικονόμηση ενέργειας κ.α. θα χρειαστούν επενδύσεις ύψους 2 με 2,5 δις ευρώ. Επίσης πρόγραμμα επενδύσεων, ιδιαίτερα στο τομέα ενέργειας, έχει σαν απαραίτητη προϋπόθεση ένα μακρόχρονο σχεδιασμό. Ομως, κάτι τέτοιο είναι αντίθετο στην βασική λογική της «ελεύθερης αγοράς» και των συμφερόντων των καπιταλιστών.

Τα λεφτά αυτά μπορούν να βρεθούν άμεσα. Η γενναία φορολογία των κερδών είναι μια μεγάλη πηγή. Η μια από τις δυο πιο ενεργοβόρες βιομηχανικές επιχειρήσεις στην Ελλάδα είναι η «Αλουμίνιο Α.Ε.» η γνωστή ΠΕΣΙΝΕ που την έχει αγοράσει ο Ομιλος Μυτιληναίου. Ας πληρώσει λοιπόν, όπως και οι όμοιοί του. Οι αντιπροσωπείες αυτοκινήτων έχουν τεράστια κέρδη, ξόδεψαν 140 εκατομμύρια πέρσι μόνο για διαφήμιση! Ας μπει χέρι στα κέρδη και τις σπατάλες τους. Οι εφοπλιστές έχουν στα χέρια τους το 20% του παγκόσμιου στόλου τάνκερ και θησαυρίζουν με απίστευτους ρυθμούς, το ίδιο ισχύει και για τις τράπεζες που κερδοσκοπούν τροφοδοτώντας όλο το κύκλωμα των αρπακτικών της αγοράς που καταστρέφουν το περιβάλλον.

Το πώς θα κατανεμηθούν και με ποιες προτεραιότητες αυτοί οι πόροι δε μπορεί να είναι υπόθεση των υπουργών, των «εταιρειών συμβούλων» τους και μιας ανώτερης κρατικής γραφειοκρατίας. Πρέπει να είναι υπόθεση των εργατών που θα επιβάλλουν το δικό τους έλεγχο στη παραγωγή. Γιατί αυτοί έχουν τη δύναμη να εξασφαλίσουν ότι θα δοθούν αυτοί οι πόροι αλλά και τη γνώση να εντοπίζουν τα προβλήματα και δίνουν λύσεις που θα διασφαλίζουν και την ικανοποίηση των αναγκών και τη προστασία του περιβάλλοντος. Η συνέλευση των εργατών να αποφασίζει, όχι η συνέλευση των μετόχων.

Είναι τόσο μεγάλη η κλίμακα των μέτρων που πρέπει να παρθούν και τόσο επείγουσα η ανάγκη για την εφαρμογή τους, που δε μπορούν να προχωρήσουν χωρίς μετωπική σύγκρουση με τον καπιταλισμό. Χρειαζόμαστε μια οικονομία οργανωμένη με βάση τις ανάγκες των πολλών και όχι μια οικονομία υποταγμένη στο τυφλό

Είναι μια συνταγή ήδη αποτυχημένη. Εχουν περάσει 11 χρόνια από το 1994, όταν με νόμο για την «συμπαραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας» η τότε κυβέρνηση ΠΑΣΟΚ (με υπουργό τον Σημίτη) έδινε το δικαίωμα σε ιδιώτες να παράγουν ρεύμα από ΑΠΕ. Σήμερα η συνολική ισχύς των ΑΠΕ δεν είναι πάνω από 600 MW. Στα πλαίσια των διαπραγματεύσεων στην Ε.Ε., αποφασίστηκε ότι μέχρι το 2010 οι ΑΠΕ θα πρέπει να φτάνουν το 20% της εγκατεστημένης ισχύος στην Ελλάδα, δηλαδή 2.400 MW.

Η δικαιολογία που προβάλεται είναι ότι φταίει η γραφειοκρατία του δημόσιου και η δημόσια ΔΕΗ που ρυπαίνει βασισμένη στη καύση λιγνίτη.

Η αλήθεια είναι ότι οι ιδιώτες δεν ενδιαφέρονται να επενδύσουν, αντίθετα πιέζουν για φοροαπαλλαγές και εγγυημένα υψηλά κέρδη, όσο πιο γρήγορα γίνεται. Γι' αυτό θέλουν να σπάσει το «μονοπώλιο» της ΔΕΗ. Για παράδειγμα, μια έκθεση της Ρυθμιστικής Αρχής Ενέργειας (ΡΑΕ) του 2003, εκφράζει την αγωνία των αρπακτικών της αγοράς «για το κατά πόσον η πρώην μονοπωλιακή επιχείρηση θα κατασκευάσει κι αυτή μονάδες τις οποίες θα προστατεύει μέσω των προνομίων που διαθέτει (π.χ. μέσω της προνομιακής πώλησης σε μη επιλέγοντες πελάτες)». Μη επιλέγοντες πελάτες είναι οι οικιακοί καταναλωτές.

Γι' αυτό κάνουν «επενδυτική αποχή» στις ΑΠΕ. Επιβάλλουν τη δημιουργία μονάδων ηλεκτροπαραγωγής από φυσικό αέριο, που και ρυπαίνει –αν και λιγότερο από το πετρέλαιο- και περισσότερο κοστίζει η κατασκευή τους. Ο Κοπελούζος έχει κάνει χρυσά κέρδη από τη κατασκευή τέτοιων μονάδων.

Είναι αλήθεια ότι η ΔΕΗ διαθέτει μερικές από τις πιο ρυπογόνες μονάδες στην Ευρώπη, αλλά το πρόβλημα δεν είναι ο δημόσιος χαρακτήρας της αλλά ότι λειτουργεί με ιδιωτικο-οικονομικά κριτήρια, με κίνητρο το κέρδος. Οι ρυπογόνοι σταθμοί και οι ρυπογόνες τεχνικές εξόρυξης είναι αποτέλεσμα της προσπάθειας να κρατηθεί χαμηλά το κόστος και να αυξηθούν τα κέρδη, για να μένουν ικανοποιημένοι οι κύριοι μέτοχοι, που έχουν το 49% των μετοχών. Και σίγουρα ούτε η «απελευθέρωση της αγοράς», ούτε η πιο ακριβή κιλοβατώρα για οικιακή χρήση θα λύσει το πρόβλημα: το μόνο που

κυνήγι του κέρδους. Μια κοινωνία όπου οι αποφάσεις για το πώς θα καλυφτούν οι ενεργειακές ανάγκες, για το πώς θα είναι κατασκευασμένα τα κτίρια ή πώς θα γίνονται οι μεταφορές, θα είναι υπόθεση δημοκρατικής συζήτησης και αντιπαράθεσης των εργαζόμενων.

Αυτό δε σημαίνει ότι μέχρι τότε μπορούμε να κάτσουμε με σταυρωμένα τα χέρια. Εχουμε να δώσουμε πολλές μάχες σήμερα, στις οποίες θα συναντηθούμε ακτιβιστές οργανώσεις και ρεύματα με πολύ διαφορετικές ιδέες για το ποια είναι η λύση. Οι κινητοποιήσεις της 3 Δεκέμβρη σε όλο το κόσμο έδειξαν ότι μπορεί να επιτευχθεί αυτή η ενότητα στη δράση.

Λέανδρος Μπόλαρης

ΤΟ ΚΛΙΜΑ ΚΑΙ Η ΠΟΛΙΤΙΚΗ

Το θερμοκήπιο είναι μια απλή κατασκευή, που αφήνει να εισχωρεί η ενέργεια του ήλιου αλλά εμποδίζει τη διαφυγή της θερμότητας στο περιβάλλον. Τον ίδιο ακριβώς ρόλο παίζει και η ατμόσφαιρα του πλανήτη μας, διατηρώντας στην επιφάνεια της Γης θερμοκρασίες και κλίμα που επιτρέπει τη ζωή. Τι γίνεται όμως όταν συσσωρεύονται ολοένα και περισσότερα από τα αέρια που παγιδεύουν τη θερμότητα; Τότε η ισορροπία του κλίματος ανατρέπεται και η Γη γίνεται ολόκληρη ένα θερμοκήπιο εκτός ελέγχου.

Η αλλαγή αυτή του κλίματος έχει ήδη ξεκινήσει από δεκαετίες, και σταδιακά επιταχύνεται. Κάθε λίτρο βενζίνης ή πετρελαίου που καταναλώνεται, κάθε κιλοβατώρα από θερμοηλεκτρικούς σταθμούς, είναι ένα επιπλέον βήμα προς την επιδείνωση.

Λύσεις και δυσκολίες

Θεωρητικά το αντίδοτο είναι απλό: Εξοικονόμηση και αξιοποίηση ενέργειας στο μέγιστο δυνατό βαθμό, ήπιες και ανανεώσιμες πηγές ενέργειας στη θέση του πετρελαίου και του άνθρακα, επιλεγμένα τεχνικά μέτρα αυστηρά συμπληρωματικού χαρακτήρα που δε δημιουργούν άλλα προβλήματα.

Η πραγματικότητα είναι όμως πολύ πιο δύσκολη. Το πετρέλαιο και ο άνθρακας συνδέονται με τεράστια γεωπολιτικά συμφέροντα, η πολιτική βούληση των κυβερνήσεων (όταν δεν καταγγέλλουν κάθε μέτρο ως… εμπόδιο στην ανάπτυξη) είναι από ανεπαρκής μέχρι ανύπαρκτη. Συμμετοχή στο πρόβλημα, όμως, έχει και το σύνολο των κοινωνιών του Βορρά, με τον τρόπο ζωής μας τις καθημερινές μας συνήθειες και τις αγοραστικές μας επιλογές. (αναρωτηθήκαμε ποτέ τι στοιχίζει στο κλίμα μια «φτηνή» πτήση ή ένα «φτηνό» προϊόν από την Κίνα;). Καπιταλιστές και εργαζόμενοι του Βορρά αποτελούν μόλις 17% του παγκόσμιου πληθυσμού, στέλνουν όμως στην ατμόσφαιρα 3-4 φορές περισσότερα αέρια του θερμοκηπίου από όσο αντέχει το κλίμα όλου του πλανήτη.

Για να διασωθεί το κλίμα, πρέπει οι παγκόσμιες εκλύσεις να μειωθούν κατά 20-30% μέχρι το 2020, κατά 60% το 2050 και κατά 80% το 2100. Από την άλλη πλευρά, οι σημερινές τάσεις οδηγούν σε αύξηση 52% ώς το 2030. Για να φθάσουμε λοιπόν τους στόχους μας, χρειάζεται από σήμερα προσπάθεια γιγαντιαίων διαστάσεων: Αρκεί να αναλογιστούμε ότι οι περισσότερες χώρες αποτυγχάνουν σήμερα να φθάσουν τους (πολύ μετριοπαθέστερους) στόχους του Κιότο.

Αλλάζοντας τα δεδομένα, ξανασυζητώντας τις θέσεις μας

Έτσι ο αγώνας για την υπεράσπιση του κλίματος μπορεί να έχει αποτελέσματα μόνο αν αποτελέσει άμεση κεντρική προτεραιότητα. Χρειάζεται να επηρεάσουμε την κοινωνία, να δημιουργήσουμε ασφυκτική πίεση στις κυβερνήσεις, να αλλάξουμε συσχετισμούς και να αμφισβητήσουμε συμφέροντα, να αναδείξουμε τη σύνδεση με θέματα όπως η υγεία, η ρύπανση, ο πόλεμος ή η σχέση Βορρά-Νότου, να προβάλλουμε και να στηρίξουμε προτάσεις ανασχεδιασμού όλων σχεδόν των πλευρών της οικονομίας και της ζωής μας με κριτήριο τις ελάχιστες δυνατές απαιτήσεις για ενέργεια.

Χρειάζεται όμως να δούμε και μεις, που αγωνιζόμαστε για μια άλλη κοινωνία, τις προεκτάσεις της κλιματικής αλλαγής στις θέσεις και τα προγράμματά μας:

Ήπια ενέργεια στην ηλεκτροπαραγωγή σημαίνει μικρά αιολικά και ηλιακά πάρκα στη θέση των μεγάλων θερμικών σταθμών. Η εμπειρία δείχνει ότι την αλλαγή αυτή δε μπορούν να υπηρετήσουν οι μεγάλες εταιρίες ηλεκτρισμού, ιδιωτικές ή δημόσιες. Αντίθετα μπορούν να έχουν εδώ ρόλο μικρές δημοτικές επιχειρήσεις, συνεταιρισμοί παραγωγών-καταναλωτών ή τοπικές εταιρίες λαϊκής βάσης. Σε άλλες χώρες, όπως στη Γερμανία, εκατομμύρια πολίτες μετέχουν ήδη σε τέτοια σχήματα, που εν δυνάμει αμφισβητούν και κάποιες πλευρές του καπιταλισμού. Τι γίνεται όμως όταν για τον ήλιο και τον άνεμο ενδιαφέρονται κυρίως ιδιωτικά κεφάλαια; Τα ανεχόμαστε υπό όρους για την προάσπιση του κλίματος, ή υπερασπίζουμε το μονοπώλιο της (ήδη ημιδιωτικής) ΔΕΗ στο όνομα της πάλης κατά των ιδιωτικοποιήσεων;

Καύσιμα και ηλεκτρικό ρεύμα θεωρούνταν μέχρι τώρα κοινωνικά αγαθά που οφείλουν να διατίθενται σε προσιτές τιμές ώστε να καλύπτεται όλη η ζήτηση (και) των εργαζομένων. Έτσι ο ρυπογόνος λιγνίτης διατίθεται σήμερα δωρεάν στην (ημιδιωτική πια) ΔΕΗ, που με τη σειρά της διαθέτει το οικιακό ρεύμα 40% φθηνότερα από τη μέση ευρωπαϊκή τιμή. Αν όμως η ζήτηση είναι πολλαπλάσια από τις αντοχές του πλανήτη, ίσως χρειάζεται να αναθεωρήσουμε την έννοια του κοινωνικού αγαθού. Κοινωνικό αγαθό είναι η αξιοπρεπής μετακίνηση και όχι το ΙΧ, η ανεκτή θερμοκρασία σε καλά μονωμένα κτίρια και όχι το πετρέλαιο ή το κλιματιστικό, ο φωτισμός και οι βασικές λειτουργίες των συσκευών και όχι το ηλεκτρικό ρεύμα. Θα εστιάσουμε λοιπόν στη δημιουργία εναλλακτικών λύσεων (και) για τους εργαζομένους, στηρίζοντας σταδιακές ανατιμήσεις καυσίμων και ρεύματος στο πραγματικό τους κόστος, ή θα υπερασπίσουμε τις κρυφές επιδοτήσεις που τροφοδοτούν την ανατροπή του κλίματος;

Οι περιορισμένες αντοχές του κλίματος αποτελούν από μόνες τους ένα πολύτιμο φυσικό πόρο που πρέπει να ανήκει ισότιμα σε όλους. Οι αναφορές μας στη δικαιοσύνη και τον αντιιμπεριαλισμό θα είναι μετέωρες, όσο ο Βορράς θα διατηρεί τη μερίδα του λέοντος στα αέρια του θερμοκηπίου, ακόμη κι αν αυτά μειωθούν σε επίπεδα που δε θα απειλούν το κλίμα.

Για το τέλος μια μόνο παρατήρηση, καθώς οι υπόλοιπες δε χωρούν σ' αυτό το άρθρο. Αναλογικά με τον πληθυσμό και την οικονομία της, η Ελλάδα έχει τη χειρότερη επίδοση στην Ευρώπη. Ο αγώνας ξεκινάει λοιπόν και από τη δική μας χώρα.

Γιάννης Παρασκευόπουλος, Μέλος των Οικολόγων Πράσινων και της Πρωτοβουλίας ΓΕΝΟΒΑ 2001

14 ΔΕΚΕΜΒΡΗ

Πανεργατική σύγκρουση

Η πιο μεγάλη εργατική κινητοποίηση από την εποχή της Πανεργατικής ενάντια στο ασφαλιστικό του Γιαννίτση βάζει τη σφραγίδα της στις εξελίξεις. Ο Χρήστος Κιούπης γράφει για τη δυναμική στους χώρους δουλειάς και δύο συνδικαλίστριες, η Ρένα Πολιουδάκη από την ΕΙΣΦ και η Λίλα Δημητριάδου από τον ΣΥΕΤΕ μιλούν για τους κλάδους που βρέθηκαν στην αιχμή της σύγκρουσης

Η γενική απεργία ΓΣΕΕ-ΑΔΕΔΥ στις 14 Δεκέμβρη έχει σημάνει συναγερμό σε όλους τους εργαζόμενους, αλλά και στα επιτελεία του Καραμανλή και του ΣΕΒ. Είναι η κορυφαία κινητοποίηση ενάντια στον προϋπολογισμό-λαιμητόμο που κατέθεσε ο Αλογοσκούφης στη Βουλή: Πάγωμα των μισθών και των συντάξεων, πετσόκομα των δαπανών για Υγεία, Παιδεία, δημόσιες υπηρεσίες, φοροαπαλλαγές και νέα "φιλέτα" για τα αρπακτικά της αγοράς, τεράστιες σπατάλες για F-16 και στρατό στο Αφγανιστάν.

Παράλληλα η κυβέρνηση κατεβάζει ένα νομοσχέδιο για τις ΔΕΚΟ που θέλει να γυρίσει όλο το εργατικό κίνημα ένα αιώνα πίσω: Κατάργηση των συλλογικών συμβάσεων και των κανονισμών εργασίας, χτύπημα του συνδικαλισμού, κόψιμο και αυτών των λειψών επιδοτήσεων που ίσχυαν μέχρι τώρα, απελευθέρωση των απολύσεων. Ο προϋπολογισμός και το νομοσχέδιο για τις ΔΕΚΟ είναι η κορύφωση των αθετημένων υποσχέσεων, της λιτότητας και των επιθέσεων που έχει εξαπολύσει η κυβέρνηση της δεξιάς τους είκοσι μήνες που έχουν μεσολαβήσει από τις εκλογές.

Για αυτό και μέσα στους εργατικούς χώρους επικρατεί κλίμα ασφαλιστικού 2001. Ολο και περισσότερος κόσμος λέει ότι στις 14 Δεκέμβρη πρέπει "να γίνει του Γιαννίτση", να κλείσουν τα πάντα και να πλημμυρίσουμε το Πεδίο του Αρεως στο πανελλαδικό συλλαλητήριο που καλούν τα συνδικάτα. Δεν είναι μόνο το μέγεθος της επίθεσης που σχεδιάζει ο Καραμανλής που βάζει ψηλά τον πήχυ για την πανεργατική, είναι και η δυναμική του κόσμου, όπως φάνηκε και στο συλλαλητήριο της Θεσσαλονίκης.

Η κινητοποίηση της 10 Σεπτέμβρη στη Θεσσαλονίκη, ήταν πρωτοφανής σε μαζικότητα και αντιπροσωπευτικότητα. Ηταν εκεί όλα τα κομμάτια που είχαν συγκρουστεί με την πολιτική της ΝΔ το προηγούμενο διάστημα: οι τραπεζοϋπάλληλοι, οι εποχικοί δασοπυροσβέστες και όλοι οι συμβασιούχοι, οι εργαζόμενοι της Ολυμπιακής και όλων των ΔΕΚΟ, οι εκπαιδευτικοί και οι φοιτητές, οι εργάτες από τα εργοστάσια που κλείνουν. Και δεν ήταν μόνο ο όγκος του συλλαλητηρίου που γύρισε σελίδα για τους αγώνες, αλλά και ο αντικυβερνητικός του χαρακτήρας, που πολλοί τον ξόρκιζαν πριν την κινητοποίηση και ξεδιπλώθηκε σε όλο το μήκος της πορείας με τις πικέτες και τα αυτοκόλλητα με το "stop στον Καραμανλή" και τα αντιδεξιά συνθήματα.

Η διαδήλωση στη ΔΕΘ έκανε θρύψαλα όλες τις θεωρίες για συντηρητικοποίηση της κοινωνίας και απομαζικοποίηση των συνδικάτων και επιβεβαίωσε όσους προετοίμαζαν τη συμμετοχή στην κινητοποίηση ήδη από το καλοκαίρι. Αλλά ξεκίνησε και άλλες διαδικασίες. Εβαλε την πίεση στις συνδικαλιστικές ηγεσίες ότι δεν μπορεί να κρίνεται ο αγώνας ενάντια στη ΝΔ στα "σημεία", αφήνοντας τους διάφορους χώρους να δίνουν μάχες μόνοι τους, αλλά πρέπει να της καταφέρουμε πιο αποφασιστικά χτυπήματα.

Η κυβέρνηση περνάει από τότε μια μακρόσυρτη κρίση. Τα σκάνδαλα για τα στελέχη και τους βουλευτές της ΝΔ άρχισαν να διαδέχονται το ένα το άλλο, το ίδιο οι παραιτήσεις και οι διαγραφές: Ρεγκούζας, Μαντούβαλος, Παλαιοκρασάς και ο κατάλογος δεν έχει τέλος. Στα τελευταία γκάλοπ η κρίση της κυβέρνησης αποτυπώνεται και με τα χαμηλότερα ποσοστά για τη ΝΔ από τις εκλογές.

Ολα αυτά έχουν ξαναδώσει την αίσθηση στους εργαζόμενους ότι μπορούμε να νικάμε. Αυτή είναι η άλλη σύνδεση που κάνουν οι περισσότεροι με το 2001. Εκείνες οι κινητοποιήσεις δεν έδειξαν μόνο την αντίδραση του κόσμου, αλλά έστειλαν τον Γιαννίτση με το νομοσχέδιό του σπίτι του και άφησαν το "δεύτερο κύμα εκσυγχρονισμού" του Σημίτη στα συρτάρια των υπουργών του.

Αυτή η δυναμική ξεδιπλώνεται κατά τη διάρκεια των προετοιμασιών για την πανεργατική. Η ΠΟΕΔΗΝ, η ΕΙΝΑΠ, η ΟΤΟΕ, μια σειρά Ομοσπονδίες, Εργατικά Κέντρα και σωματεία κάνουν συσκέψεις και συνελεύσεις και βγάζουν αποφάσεις για συμμετοχή. Τα συνδικάτα εκδίδουν αφίσες και ανακοινώσεις και οργανώνουν περιοδείες στους χώρους δουλειάς. Η ΓΣΕΕ και η ΑΔΕΔΥ οργανώνουν τοπικές συγκεντρώσεις στο Περιστέρι, την Καλλιθέα, την Καισαριανή, τη Νέα Ιωνία. Στην τεχνική βάση της Ολυμπιακής η ΟΣΠΑ πραγματοποίησε συγκέντρωση ενημέρωσης με πάνω από 350 εργαζόμενους. Περιφρουρήσεις οργανώνονται στην Πυρκάλ και άλλα εργοστάσια.

Θεσσαλονίκη 10 Σεπτέμβρη

Οι εμπειρίες της οργάνωσης της Θεσσαλονίκης και των μεγάλων σταθμών του νέου παγκόσμιου κινήματος της Γένοβα και της 15 Φλεβάρη 2003 ζωντανεύουν στην πορεία προς την πανεργατική και το πανελλαδικό συλλαλητήριο. Είναι η πρώτη φορά που γίνεται πανελλαδικό απεργιακό συλλαλητήριο και είναι σαφές ότι η έμπνευση γι' αυτό ήρθε από τα παραδείγματα της Γαλλίας και της Ιταλίας, όπου το νέο κίνημα και τα συνδικάτα έχουν κάνει μεγαλειώδη πανεθνικά συλλαλητήρια. Το μοναδικό τρένο που θα κινηθεί στις 14 Δεκέμβρη είναι αυτό της Ομοσπονδίας Σιδηροδρομικών, για να κατέβουν απεργοί από τη Βόρεια Ελλάδα στην Αθήνα. Τα Εργατικά Κέντρα ναυλώνουν πούλμαν για τους διαδηλωτές και από την Κρήτη και τα νησιά ετοιμάζονται μαζικές αποστολές με πλοία.

Αντίστοιχη είναι η εικόνα της οργάνωσης από τα κάτω της πανεργατικής. Οι Financial Crimes, οι εργαζόμενοι της Πρωτοβουλίας Γένοβα στα ΜΜΕ, πραγματοποιούν εκδηλώσεις για τις 14 Δ στον Πήγασο, την Ελευθεροτυπία, μια σειρά "μαγαζιά" και συγκεντρώνουν υπογραφές στήριξης και συμμετοχής στην πανεργατική. Σε τράπεζες, νοσοκομεία, υπουργεία, δήμους, αμαξοστάσια, εργοστάσια, μέλη του ΣΕΚ οργανώνουν ενημερωτικές συγκεντρώσεις. Η Πρωτοβουλία Γένοβα φοιτητών δίνει την μάχη να κατέβουν και οι σχολές στην πανεργατική με εκδηλώσεις και παρεμβάσεις στις γενικές συνελεύσεις. Μια σειρά σύλλογοι έχουν βγάλει αποφάσεις συμμετοχής.

Η αίσθηση ότι μπορούμε να σταματήσουμε την κυβέρνηση και ότι η πανεργατική μπορεί να γίνει η αφετηρία ενός απεργιακού κύματος που θα την πνίξει είναι διάχυτη στους εργαζόμενους. Στην Αγροτική αποφάσισαν 48ωρη 14 και 15 Δεκέμβρη για την υπογραφή συλλογικής σύμβασης. Τα συνδικάτα των συγκοινωνιών ετοιμάζονται να διευρύνουν και αυτά τις 14 σε 48ωρη και να συνεχίσουν ως την απόσυρση του νομοσχεδίου για τις ΔΕΚΟ. Τέτοιες κινήσεις κλιμάκωσης των πανεργατικών απεργιών έχουμε να τις δούμε από το '93, το προηγούμενο κίνημα που τράνταξε τους καπιταλιστές και έριξε την κυβέρνηση του Μητσοτάκη.

Αυτή τη διάθεση του κόσμου να ξεμπερδεύει με τη ΝΔ και τις επιθέσεις της, η Αριστερά πρέπει να την αξιοποιήσει και να της δώσει αντικαπιταλιστική προοπτική. Το κίνημα του Σιάτλ και της Γένοβα έχει μπολιάσει τη δράση και τις ιδέες των εργαζόμενων. Ολος αυτός ο κόσμος που μπήκε σε δράση για να οργανώσει τη 14 Δεκέμβρη, μπορεί να συγκροτήσει ένα κίνημα που θα πετάξει τον προϋπολογισμό, τον Αλογοσκούφη και τα νομοσχέδιά του στα σκουπίδια και να ανοίξει το δρόμο για να ανατρέψουμε το ίδιο το σύστημα.

Ρένα Πολιουδάκη, μέλος Δ.Σ. ΕΙΣΦ

Ποιες είναι οι εξελίξεις στην Ολυμπιακή;

Η κυβέρνηση μη έχοντας εναλλακτικό σχέδιο παρά μόνο αυτό της εκκαθάρισης, όπως βγήκε δια στόματος Ρουσόπουλου αρχικά, προσπάθησε όλο αυτό το διάστημα να ανασυνταχθεί και να βρει με πιο τρόπο θα προωθήσει μια λύση η οποία δεν θα τη φέρει απέναντι από την ελληνική κοινή γνώμη.

Θέλουν να πάνε σε ένα νέο σχήμα το οποίο θα έχει μείωση κύκλου εργασιών που σημαίνει και μείωση θέσεων εργασίας γύρω στο 30% του πτητικού έργου καθώς και το κομμάτι της τεχνικής βάσης όπως και το κομμάτι του χάντλινγκ (διοικητική υποστήριξη). Αυτό σημαίνει ότι η κυβέρνηση θα προτιμήσει τη λύση της εθελουσίας ή μετατάξεις ή απολύσεις ή κάποιο συνδυασμό.

Η επίσημη εκδοχή είναι ότι μετά το πέρας του διαγωνισμού θα συσταθεί στα χαρτιά το νέο σχήμα. Θα πάει στην ΕΕ για να εγκριθεί και όταν θα υπάρχει εγκεκριμένο σχέδιο εκεί θα καλέσουν τα συνδικάτα για να ξεκινήσει ο διάλογος. Αυτό το νέο σχήμα δεν θα είναι διάδοχο σχήμα, που σημαίνει ότι οι εργαζόμενοι δεν θα μεταφερθούν, αλλά θα απολυθούν και θα επαναπροσληφθούν. Αυτό

θα σημάνει τελείως καινούργιους κανονισμούς εργασίας, ίσως ένα διαφορετικό ασφαλιστικό καθεστώς, και νέα ήθη για όλο το προσωπικό. Εμένα μου δημιουργεί την αίσθηση ότι η πρώτη επίθεση που θα προσπαθήσουν να εφαρμόσουν είναι οι ατομικές συμβάσεις.

Τι έπαιξε ρόλο στο να υπαναχωρήσει η κυβέρνηση από το αρχικό σχέδιο περί εκκαθάρισης;

Η δικιά μας αντίδραση έπαιξε ρόλο. Θεωρώ ότι προϋπήρχε αυτό το κλίμα συμπαράστασης αλλά χρειαζόταν μια μικρή φωτίτσα να φουντώσει. Ο κόσμος κατάλαβε ότι το θέμα της Ολυμπιακής δεν είναι μιας κάστας ή μιας ελίτ εργαζομένων οι οποίοι δεν θέλουν να απεμπολήσουν τα προνόμια και τα δικαιώματά τους. Γι' αυτό εμφανίστηκαν αυτά τα εκπληκτικά γκάλοπ που βγάζανε 71% υπέρ της δημόσιας Ολυμπιακής. Γι' αυτό άλλαξε και εικόνα στις κρατήσεις της Ολυμπιακής. Εχουμε πληροφορίες ότι οι κρατήσεις στην Aegean έχουν μειωθεί. Αυτό δεν συμβαίνει επειδή η Ολυμπιακή έχει δείξει μια καλύτερη εμπορική πολιτική. Απλά επιμένουν να πετάνε με Ολυμπιακή.

Βοήθησε και το τραγικό περιστατικό της ΗΛΙΟΣ όπου ο κόσμος κατάλαβε τις συνέπειες της συμπίεσης του κόστους. Μια εταιρία που προσπαθεί να βρίσκεται στα μίνιμουμ της νομοθεσίας είτε από την πλευρά της ΥΠΑ είτε από την πλευρά του πόσο θα εργαστεί το πλήρωμά της, είτε στον τρόπο που θα εκδίδονται τα πτυχία, η συντήρηση και η επισκευή ή στο ποια ανταλλακτικά θα αγοράσει μαϊμού ή γνήσια. Αυτή όλη η ιστορία οδηγεί σε μια επιχειρησιακή δυσλειτουργία οποιουδήποτε αερομεταφορέα και το αποτέλεσμα όταν είσαι στον αέρα και υπάρξει πρόβλημα είναι τραγικό. Αυτά είναι τα αποτελέσματα της ΗΛΙΟΣ. Αυτό αφύπνισε τον κόσμο και του έδωσε την δυνατότητα να προβληματιστεί.

Δεν είναι μόνο στην περίπτωση της Ολυμπιακής που η κυβέρνηση αντιμετωπίζει δυσκολίες να περάσει τις επιθέσεις της.

Εχουμε μια κυβέρνηση που έχει ανοίξει πολλά μέτωπα. Πριν κλείσει το πρώτο ανοίγει το επόμενο. Ο κόσμος έχει αρχίσει και συσπειρώνεται όχι γύρω από αυτό που πιστεύει πολιτικά όσο γύρω από έναν πυρήνα αντικυβερνητικό. Το καλοκαίρι άνοιξε το θέμα των τραπεζοϋπαλλήλων, τώρα πάει να ανοίξει το ασφαλιστικό για όλους. Στους σιδηροδρομικούς πάει να γίνει ένα σχέδιο ανάλογο με αυτό που έγινε σε μας με τη δημιουργία νέων εταιρειών. Δε ξέρουμε και εκεί πως θα διαχειριστεί η κυβέρνηση τη μεταφορά των εργαζομένων. Εχουν βέβαια έτοιμο το σχέδιο Βερελή από εμάς που τους έχει λύσει τα χέρια.

Ολα αυτά πιστεύω ότι θα συσπειρώσουν τον κόσμο κάτω από ένα βασικό: να φύγουν από την εξουσία αυτοί που κυβερνούν. Το ΠΑΣΟΚ έχει αλλάξει πρόσωπο κι έτσι κανείς δεν ξέρει πραγματικά να πει τι θα συμβεί αν έρθει στην κυβέρνηση. Το ΠΑΣΟΚ βγήκε και στήριξε τη θέση που είχε όλα αυτά τα χρόνια. Προσπαθούσε να πουλήσει την Ολυμπιακή, αλλά δεν μπορούσε. Παρόλα αυτά υπήρξαν προτάσεις μέσα απο το ΠΑΣΟΚ και παλιότερα γι' αυτό το μεικτό σχήμα που ήταν κάτι πιο κοντά στη φιλοσοφία του.

Η British Airways για παράδειγμα ιδιωτικοποιήθηκε και μέσα σε μια νύχτα επιστράφηκε πίσω στο κράτος σε μια χώρα που είναι ο κολοσσός του νεοφιλελευθερσμού και τώρα ανήκει 100% στο δημόσιο. Ακουσα το Βερελή να λέει σε ραδιοφωνική συνέντευξη ότι θα ήταν υπέρ μιας 100% ιδιωτικοποίησης.

Εμείς θέλουμε την Ολυμπιακή 100% δημόσια και πιστεύουμε ότι υπάρχουν τρόποι για να γίνει αυτό.

Πιστεύεις ότι η πανεργατική απεργία στις 14 Δεκέμβρη θα δώσει ώθηση στον αγώνα σας;

Πιστεύω ότι η συμμμετοχή του κόσμου θα είναι πολύ μεγάλη. Το είδαμε από την πρώτη απεργία της ΓΣΕΕ το καλοκαίρι. Το είδαμε στη Θεσσαλονίκη και θα το ξαναδούμε το Δεκέμβρη. Πιστεύω ότι παίρνει σιγά σιγά τη μορφή χιονοστιβάδας. Ο κόσμος θα συσπειρώνεται και θα φέρνει και άλλο κόσμο. Χαρακτηριστικά θα σου πω ότι οι γονείς μου που είναι συνταξιούχοι με ρώτησαν πού γίνεται η συγκέντρωση της ΑΔΕΔΥ στις 10/11 γιατί ήθελαν να πάνε. Αυτό σημαίνει ότι θα βγουν οι πάντες στις 14 Δεκέμβρη. Από τους μαθητές μέχρι τους γέροντες και αυτό θα στείλει το μήνυμα "μέχρι εδώ".

Αυτή η κυβέρνηση έχει καταφέρει να συσπειρώσει όλο τον κόσμο εναντίον της. Εδώ παραπονιούνται ακόμα και αυτοί που την έχουν ψηφίσει. Ακόμα και στα ΜΜΕ τους βρίζουν όλοι. Ούτε να ελέγξουν τους δικούς τους δεν μπορούνε. Από το Μαντούβαλο μέχρι τους συνδικαλιστές της ΔΑΚΕ. Και όλα αυτά ενώ δεν έχουν κλείσει ούτε δύο χρόνια. Αυτοί είναι η "χαρά της αντιπολίτευσης".

Αλλά η αντιπολίτευση δεν φαίνεται κερδίζει. Αυτό είναι ένα άλλο πρόβλημα. Το ΠΑΣΟΚ πρέπει να επαναπροσδιορίσει την ταυτότητά του. Να φύγει από τον όρο κόμμα και να ξαναπεράσει στον όρο κίνημα. Απομακρυνθήκανε από τον όρο κίνημα που ήταν αυτό που συσπείρωσε τον κόσμο και δημιούργησε μια δυναμική. Η φθορά της εξουσίας, η ΕΕ και οι ντιρεκτίβες της, η παγκοσμιοποίηση όλα αυτά συνέβαλαν στο να μεταλλαχθεί. Πως θα γίνει κίνημα; Με τον Πάγκαλο; Αυτός ο άνθρωπος κυριολεκτικά δεν μπορεί να κινηθεί.

Από την άλλη, η αριστερά έχει πρόβλημα. Αυτό που κάνει το ΠΑΜΕ είναι τραγικό, να κάνει ξεχωριστές συγκεντρώσεις από όλο τον κόσμο.

Πρέπει αυτό το ρόλο να τον παίξουν άλλες δυνάμεις που έχουν δείξει πραγματικά ότι μπορεί να δίνουν τη λύση με νέες ιδέες για μια άλλη ποιότητα ζωής, όχι μόνο στην Ελλάδα αλλά και στην Ευρώπη, γιατί τα νέα κινήματα υπάρχουν πανευρωπαϊκά. Το πρόβλημα είναι πως θα μπορέσουν να φέρουν τον κόσμο κοντά τους και πως θα μπορέσει ο κόσμος να τα εμπιστευτεί ώστε μαζικά να στραφεί προς τα εκεί. Αυτά τα κινήματα θα πρέπει να απευθυνθούν κατά κύριο λόγο στις ηλικίες από 40 και κάτω, να εμπνεύσουν την εμπιστοσύνη στον κόσμο ώστε να ακολουθήσει και να συμμετάσχει. Ο κόσμος σήμερα συσπειρώνεται στο να αλλάξει η εξουσία στην Ελλάδα χωρίς να έχει στο μυαλό του τι θα γίνει μετά. Γιατί μπορεί να αλλάξει το κόμμα που κυβερνά αλλά το άλλο να ακολουθήσει την ίδια τακτική

16 Ιούνη, απεργοί από τις τράπεζες και τις ΔΕΚΟ στο Σύνταγμα

Λίλα Δημητριάδου, μέλος Δ. Σ. ΣΥΕΤΕ

λόγω παγκοσμιοποίησης και ΕΕ. Πρέπει να υπάρξει κάτι καινούργιο και να φτάσει να εκπροσωπηθεί και επίσημα.

Πως βλέπεις την κυβέρνηση είκοσι μήνες μετά την εκλογή της;

Η κυβέρνηση ξεπληρώνει γραμμάτια στους εργοδότες, ανοίγοντας μέτωπο με τους τραπεζοϋπάλληλους, αλλά και συνολικά με την κοινωνία, κυρίως ενάντια στα ασφαλιστικά και εργασιακά μας δικαιώματα. Ο προϋπολογισμός οδηγεί σε μια εισοδηματική πολιτική λιτότητας, αφού βλέπουμε ότι οι αυξήσεις είναι κάτω ακόμα και από τον επίσημο πληθωρισμό.

Η φορολογική πολιτική της Νέας Δημοκρατίας είναι αντιλαϊκή και αντιαναπτυξιακή γιατί ενώ προβαίνει σε φορολογικές ελαφρύνσεις στο κεφάλαιο, δηλαδή μείωση κατά τρεις ποσοστιαίες μονάδες των φορολογικών συντελεστών των επιχειρήσεων για παράδειγμα, επιβαρύνει ανάλογα τους μικρομεσαίους και τους εργαζόμενους. Αυξάνει το ΦΠΑ κατά 1%, δεν τιμαριθμοποιεί την φορολογική κλίμακα κλπ.

Ολα αυτά που έχουν συμβεί συν την μεγάλη εθελουσία 1.500 ατόμων που επέλεξε να κάνει η διοίκηση της Εθνικής, προσλαμβάνοντας μόνο 350, σημαίνει καταρράκωση των ασφαλιστικών μας ταμείων και του ταμείου υγείας μας και παράλληλα δημιούργησε συνθήκες εργασιακού μεσαίωνα μάσα στον χώρο της Εθνικής Τράπεζας. Οι συνάδελφοι στα καταστήματα πραγματικά στενάζουν... Με το νόμο για το ασφαλιστικό το κόστος των νεοφιλελεύθερων επιλογών της κυβέρνησης μεταφέρεται στις πλάτες του κοινωνικού συνόλου και εμάς των εργαζόμενων, των χαμηλοσυνταξιούχων, των χαμηλόμισθων, του ΙΚΑ ουσιαστικά.

Πάντως στον κλάδο μας η κυβέρνηση και οι τραπεζίτες δεν έχουν καταφέρει να κάνουν τίποτα ακόμα. Η διοίκηση της Εμπορικής με εντελώς αισχρό τρόπο, επέλεξε μετά το τριήμερο του Δεκαπενταύγουστου να κάνει γενική συνέλευση. Περίμεναν ότι δεν θα εμφανιστεί κανένας εργαζόμενος, όμως απεργήσαμε, είμασταν στην περιφρούρηση από τις επτά το πρωί, έφερε τα ΜΑΤ και χτυπηθήκαμε. Είχαμε πάλι απεργία στις 8 Νοέμβρη, που έγιναν τα ασφαλιστικά μέτρα που κατέθεσε ο σύλλογος της Εμπορικής. Η μαζικότητα στις απεργιακές κινητοποιήσεις, η ενότητά μας, η σταθερή μας προσήλωση στις θέσεις του εργατικού κινήματος κατόρθωσε μέχρι στιγμής αυτός ο νόμος να παραμείνει σκιάχτρο και ελπίζουμε ότι στις αντίστοιχες κινήσεις άλλων τραπεζών το ίδιο να γίνει.

Πέρα από τον κλάδο σου που έδωσε την μεγάλη μάχη με την απεργία διαρκείας και συνεχίζει και σήμερα, πως βλέπεις το εργατικό κίνημα συνολικά;

Υπάρχει μεγαλύτερη ενότητα στο μαζικό κίνημα. Πολύ σημαντικό είναι ότι ένας όρος που δημιούργησε το κεφάλαιο, το "ρετιρέ", προσπαθώντας να διαιρέσει τους εργαζόμενους και να τους στρέψει τον ένα ενάντια στον άλλο για να μοιραστούν τη φτώχεια τους κατέρρευσε. Κάποτε άκουγε ο απλός κόσμος τραπεζοϋπάλληλος και είχε στο μυαλό του τον διευθυντή του 1930, που τουλάχιστον στην επαρχία ήταν κάτι μετά τον αστυνόμο, τον παπά και τον δάσκαλο. Σήμερα, που βγήκαν στην επιφάνεια οι μισθοί μας, με τα νέα παιδιά που με τόσες σπουδές παίρνουν 680 ευρώ καθαρά, δεν υπάρχει αυτή η εικόνα. Η κοινωνία τάχθηκε αλληλέγγυα στους τραπεζοϋπαλλήλους, στους εργαζόμενους στη ΔΕΗ, τα ΕΛΤΑ, την Ολυμπιακή.

Η συγκέντρωση στη Θεσσαλονίκη στις 10 Σεπτέμβρη ήταν κάτι το εκπληκτικό. Μαζεύτηκε πάρα πολύς κόμος. Τραντάχτηκε η πόλη, αν και η τηλεόραση επέλεξε να μην το προβάλλει με αποτέλεσμα πολύς κόσμος να μην μάθει για το μέγεθος αυτής της κινητοποίησης.

Ο κόσμος έχει καταλάβει το νεοσυντηρητικό όραμα της ΝΔ γαι την κοινωνία του 21ου αιώνα: Επιστροφή στον Μεσαίωνα ως προς τις εργασιακές σχέσεις και στον 19ο αιώνα ως προς την οικονομία. Εχουν αποφασίσει να φτιάξουν μια κοινωνία όχι του ενός τρίτου, αλλά του ενός δεκάτου. Δεν θέλουμε η νέα γενιά να ζήσει σε συνθήκες των "αθλίων" της Γαλλίας... Νομίζω ότι για αυτό έχει διαμορφωθεί ένα ευρύτατο αντικυβερνητικό ρεύμα.

Για αυτό είναι πολύ σημαντικό να τα δώσουμε όλα για την επιτυχία της μεγάλης πανεργατικής απεργίας στις 14 Δεκέμβρη. Λογικά πρέπει να περιμένουμε μεγάλα ποσοστά συμμετοχής, λόγω της αγανάκτησης που βράζει. Ο στόχος μας πρέπει να είναι η αποδοκιμασία της ΝΔ που φαίνεται στα γκάλοπ, να φανεί στο δρόμο στις 14 Δεκέμβρη.

Τι βήματα νομίζεις ότι πρέπει να γίνουν για την επιτυχία της πανεργατικής;

Καταρχήν πρέπει να ενημερωθεί ο κόσμος. Οι συνδικαλιστές να πάνε στους εργασιακούς χώρους και στα πιο μικρά καταστήματα. Να εξηγήσουμε την αναγκαιότητα να παρευρεθούμε όλοι στο συλλαλητήριο. Δεν πρέπει να μείνει κανείς θεατής αυτής της κινητοποίησης.

Να πάμε και σε άλλους χώρους δουλειάς, πιο δύσκολους, να τους ενημερώσουμε για την αναγκαιότητα να φύγουν από το πολυκατάστημα, το εργοστάσιο, την πολυεθνική. Είναι σημαντικό να κινηθούν αυτοί οι εργαζόμενοι. Να γίνουν προσυγκεντρώσεις και συζητήσεις στους χώρους εργασίας και τις γειτονιές. Να βγούμε με αφίσες και φυλλάδια γειτονιά τη γειτονιά.

Οπως βάλαμε πούλμαν για τη ΔΕΘ, θα γίνει και τώρα με πρωτοβουλία των τοπικών επιτροπών. Οι τραπεζοϋπάλληλοι έζησαν τόσο σκληρά στο πετσί τους το ανάλγητο πρόσωπο της κυβέρνησης, που τώρα είναι έτοιμοι να τα δώσουν όλα.

Και δεν πρέπει να μείνουμε στις 14 Δεκέμβρη, αλλά να συνεχίσουμε. Να πάμε και τον επόμενο μήνα σε νέα κινητοποίηση. Οπως έκανε πριν τη ΔΕΘ η ΓΣΕΕ. Να είναι συνεχώς τα σωματεία δίπλα στους εργαζόμενους.

Εθνη και Παγκοσμιοποίηση

Πώς πραγματικά στοχάστηκαν τα έθνη αυτοί που θέλουν ν' αλλάξουν τον κόσμο; Ο Πάνος Γκαργκάνας απαντάει στα ζητήματα που άνοιξε το βιβλίο του Αντώνη Λιάκου

Το βιβλίο του Αντώνη Λιάκου για το έθνος και την Αριστερά, έχει γίνει μπεστ - σέλερ και έχει προκαλέσει μεγάλο θόρυβο. Ως ένα βαθμό, αυτό είναι κατανοητό, γιατί αντιμετωπίζει ζητήματα και προκλήσεις που η ίδια η Αριστερά χρειάζεται να απαντήσει επειγόντως με ξεκάθαρο τρόπο. Βρισκόμαστε σε μια εποχή όπου η λεγόμενη αμφισβήτηση του έθνους - κράτους από την παγκοσμιοποίηση έχει γίνει δημοσιογραφικό κλισέ. Οπου ακόμα και οι εξεγερμένοι νεολαίοι στις υποβαθμισμένες συνοικίες του Παρισιού, αντιμετωπίστηκαν από τον Τύπο με ερωτήματα για το πόσο έχει χάσει την αφομοιωτική του ικανότητα το γαλλικό έθνος και τα άλλα "ιστορικά έθνη" της Ευρώπης. Και βέβαια, σε μια εποχή όπου όλα τα παλιά γνωστά "εθνικά προβλήματα" επανέρχονται στην ημερήσια διάταξη με ραγδαίους ρυθμούς: τη μια μέρα είναι το όνομα της Μακεδονίας, την άλλη είναι οι Τσάμηδες που «προσβάλλουν» τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας, την τρίτη τα ελληνοτουρκικά κ.ο.κ.

Καθόλου παράξενο λοιπόν, το να προκαλεί ενδιαφέρον ένα βιβλίο όπου ο συγγραφέας υπόσχεται να ανατρέξει στις ιδέες της Αριστεράς για το έθνος, αρχίζοντας από τον Μαρξ και τον Ενγκελς και φτάνοντας στην "ανήσυχη αριστερά, εκείνη που πειραματίζεται" στο σήμερα. Αλλωστε, οι σημερινοί ακτιβιστές του κινήματος που διακηρύσει ότι "ένας άλλος κόσμος είναι εφικτός" είναι αυτοί που κατεξοχήν θα μπορούσαν να διεκδικήσουν τον τίτλο μιας "ανήσυχης αριστεράς". Είναι αυτοί που μας χάρισαν το Σιάτλ και τη Γένοβα και που στις 15 Φλεβάρη 2003 οργάνωσαν το μεγαλύτερο αντιπολεμικό κίνημα, αγκαλιάζοντας όλο το πλανήτη πάνω από έθνη και σύνορα. Τι πιο φυσιολογικό από το να ενδιαφέρεται αυτή η ριζοσπαστικοποίηση για το πώς «στοχάστηκαν» οι προηγούμενες απόπειρες αλλαγής του κόσμου πανω σ' αυτά τα ζητήματα;

Δυστυχώς, ο Αντώνης Λιάκος κουβαλάει περισσότερες απορίες παρά απαντήσεις. Η δύναμη του βιβλίου του βρίσκεται περισσότερο στα κεφάλαια όπου εντοπίζει τις αδυναμίες της «πατριωτικής αριστεράς» και ιδιαίτερα την υπόκλιση στις μυθοπλασίες για την ιστορική συνέχεια του ελληνικού έθνους. Αλλά δεν αρκεί μια καλή κριτική για τις θεωρητικές αδυναμίες του Σβορώνου για να ξεπεραστεί το κεντρικό πρόβλημα του βιβλίου.

Ο Λιάκος αντιμετωπίζει τον σύγχρονο κόσμο σαν μια πραγματικότητα όπου ο ρόλος των εθνών κυριάρχησε τους δυο προηγούμενους αιώνες αλλά σήμερα φθίνει και εμφανίζεται το εξής παράδοξο: ο τελευταίος υπερασπιστής του έθνους-κράτους έχει γίνει η παραδοσιακή αριστερά, αντιστρέφοντας τις κλασικές διεθνιστικές θέσεις της. Αυτή είναι η κεντρική οπτική του Λιάκου και είναι λάθος και στα δυο σκέλη της. Τα μεγάλα ιμπεριαλιστικά έθνη-κράτη παραμένουν η κύρια πηγή των εθνικισμών στη σύγχρονη κοινωνία και η Αριστερά παραμένει ο κύριος αντίπαλός τους, παρά τα λάθη των ηγεσιών που συμβιβάζονται με αντιδραστικούς πατριωτισμούς.

Ας δούμε πρώτα με ποιον τρόπο εμφανίζει το βιβλίο του Λιάκου την πορεία των θέσεων της Αριστεράς για το έθνος. Η Αριστερά, σύμφωνα με τον συγγραφέα, από τις αφετηρίες της, στον Μαρξ στον Ενγκελς και στο Κομμουνιστικό Μανιφέστο, δεν είχε θεωρία για το έθνος, είχε ελπίδες για έναν κόσμο χωρίς έθνη και όταν αυτές διαψεύστηκαν «ο εθνικισμός αποδείχτηκε μια ενοχλητική ανωμαλία για την μαρξιστική θεωρία».

Πώς αποδεικνύει ο Λιάκος ότι ο Μαρξ και ο Ενγκελς έπασχαν σ' αυτό το τομέα; Αρκεί ένα τσιτάτο του Ενγκελς όπου μιλάει για «τα λείψανα του έθνους που ποδοπατήθηκε αμείλικτα από τη πορεία της ιστορίας, όπως λέει ο Χέγκελ» για να στοιχειοθετηθεί μια κατηγορία περί Χεγκελιανής αντίληψης και μάλιστα να τραβηχτεί στα άκρα: «Ο σημερινός αναγνώστης θα φρικιάσει διαβάζοντας τη φράση για «ολοκληρωτικό ξερίζωμα» αυτών των εθνών...αυτές οι γραμμές δε γίνεται να διαβαστούν χωρίς την κατοπινή εμπειρία του Ολοκαυτώματος». Ούτε λίγο ούτε πολύ ο συγγραφέας κατηγορεί τον Μαρξ και τον Ενγκελς ότι υποτιμώντας θεωρητικά τα έθνη έφτασαν να υποστηρίζουν πολιτικά τη βίαιη εξαφάνισή τους.

Τι κι αν ο Μαρξ ήταν αυτός που διακήρυξε ότι «κανένα έθνος δεν μπορεί να είναι ελεύθερο αν καταπιέζει ένα άλλο», τι κι αν ο Ενγκελς πολέμησε για την εθνική απελευθέρωση των Ιταλών, των Ούγγρων και των Πολωνών, τι κι αν και οι δυο μαζί υποστήριζαν ότι η εργατική τάξη της Αγγλίας πρέπει να παλέψει για την απελευθέρωση της Ιρλανδίας. Ολα αυτά υποβιβάζονται σε ψιλά γράμματα, για να μείνει το συμπέρασμα ότι υπάρχει «τεράστια απόκλιση στο τι είπαν και έγραψαν τότε και τι έγινε στη συνέχεια».

Ο Μαρξ και ο Ενγκελς απορρίπτονται πολύ σχηματικά ως κήρυκες της κοινωνικής επανάστασης, οι οποίοι παρέβλεπαν την σημασία του έθνους, ενώ ο Οττο Μπάουερ και οι Αυστρομαρξιστές παρουσιάζονται πολύ αναλυτικά ως «η πρώτη συστηματική θεωρητική διαπραγμάτευση του εθνικού ζητήματος εντός της μαρξιστικής παράδοσης». Αντίθετα, ο Λένιν παρουσιάζεται μέσα σε μισή σελίδα, χωρίς καμιά αναφορά στην Οκτωβριανή Επανάσταση

Μάιος 1916, Ιρλανδική εξέγερση ενάντια στους Βρετανούς

και στη στάση της απέναντι στα καταπιεσμένα έθνη. Οσο για τον Τρότσκι αναφέρεται για πρώτη και τελευταία φορά εκατό σελίδες αργότερα, ως φορέας απόψεων «οι οποίες δεν έτυχαν μιας συστηματικής επεξεργασίας»! Ετσι εξαφανίζονται οι πολιτικές μάχες που έδωσαν ο Λένιν και ο Τρότσκι απέναντι στους μεγαλύτερους εθνικισμούς της ιστορίας, το σφαγείο του Πρώτου Παγκόσμιου Πολέμου και την ιστορική χρεωκοπία των διαφόρων Μπάουερ της Β' Διεθνούς.

Ακολουθεί ένα κεφάλαιο για τον Στάλιν που παρουσιάζεται «κάτι σαν καλός μεταπτυχιακός του Λένιν». Οχι μόνο δε γίνεται καμιά αναφορά στις ανατροπές των επαναστατικών κατακτήσεων που επέφερε ο σταλινισμός σε όλους τους τομείς (και βέβαια στα ζητήματα των εθνοτήτων) , αλλά τονίζεται ιδιαίτερα η "πολυπλοκότητα" των εθνικών ζητημάτων που εντόπισε ο Στάλιν ως συγγραφέας το 1913 και ως αρμόδιος κομισάριος αργότερα.

Πού καταλήγει όλη αυτή η διαστρεβλωμένη αναδρομή στην ιστορία της Αριστεράς και των σχέσεών της με τα έθνη και τους εθνικισμούς; Ουσιαστικά, το υψηλότερο σημείο των προσπαθειών να αλλάξουμε τον κόσμο, το κύμα των επαναστάσεων του 1917 - 1923, έχει εξαφανιστεί. Οι ιδέες και οι δράσεις του Λένιν, του Τρότσκι, της Τρίτης Διεθνούς, οι παραδόσεις που πήραν από τον Μαρξ και τον Ενγκελς και οι εμπειρίες που μας άφησαν σαν κληρονομιά, συγκαλύπτονται πίσω από μια καρικατούρα: όλα αυτά ήταν "σοβιετικός μαρξισμός" του οποίου η σοφία για το έθνος συνοψίζεται στον ορισμό που έδωσε ο Στάλιν. Με τα διαβόητα "αντικειμενικά κριτήρια" του Στάλιν για το τι είναι έθνος, τα μεν καθεστώτα του Ανατολικού μπλοκ είχαν ένα εργαλείο για να μανιπουλάρουν τις εθνότητες από τη Βαρσοβία μέχρι τη Σιβηρία, τα δε Κομμουνιστικά Κόμματα έφτασαν να ταυτίζουν τον κομμουνισμό με τον πατριωτισμό.

Αλοίμονο όμως, αν αφήσουμε την κατάντια του σταλινισμού να κρύψει από τα μάτια μας τον πλούτο της θεωρίας και των επαναστάσεων που προηγήθηκε. Ο Δεύτερος Παγκόσμιος Πόλεμος ήταν η συνέχεια του Πρώτου, ήταν η επανάληψη της προσπάθειας των ιμπεριαλιστικών Μεγάλων Δυμάμεων να μοιράσουν τον κόσμο, αφού στο μεταξύ είχαν καταπνίξει τις επαναστάσεις του μεσοπολέμου: την Ιταλία της "Κόκκινης Διετίας", τη Γερμανία του 1918 και του 1923, τη Βιέννη του 1934, τη Γαλλία και την Ισπανία του 1936. Η ανθρωπότητα πέρασε μέσα από τα «Μεσάνυχτα του Αιώνα». Το να προσπερνάει κανένας όλα αυτά και να αφήνει να εννοηθεί ότι φτάσαμε από το «οι προλετάριοι δεν έχουνε πατρίδα» του Κομμουνιστικού Μανιφέστου στον «Πατριωτικό Πόλεμο» του Στάλιν εξαιτίας της δήθεν «χεγκελιανής αντίληψης» του Ενγκελς για τα έθνη, αυτό είναι επιεικώς απαράδεκτο.

Η Αριστερά ήταν η δύναμη που συγκρούστηκε με τους αντιδραστικούς εθνικισμούς του πολέμου και του φασισμού και αγκάλιασε τους κατατρεγμένους των εθνικών μειονοτήτων, ακόμα κι όταν οι ηγεσίες της έκαναν τους χειρότερους συμβιβασμούς. Μπορεί ο Στάλιν να καθοδηγούσε την ηγεσία του ΚΚΕ στο δρόμο των Συμφωνιών του Λιβάνου, της Καζέρτας και της Βάρκιζας, αλλά αυτό δεν αναιρεί το ότι ο κόσμος της Αντίστασης «στοχαζόταν» τα έθνη πολύ διαφορετικά: πολέμησε τους φασίστες, είτε ήταν Γερμανοί, Ιταλοί ή Ελληνες, συγκρούστηκε με τα βρετανικά στρατεύματα του Σκόμπι έστω κι αν ήταν «συμμαχικά», έσωσε Εβραίους από το Ολοκαύτωμα, στρατολόγησε στον αγώνα του Μακεδόνες, Πομάκους, Τσάμηδες, Ιταλούς της Μεραρχίας Ακουϊ. Με δυο λόγια, ο κόσμος της Αριστεράς έγραψε με το αίμα του σελίδες διεθνισμού και άφησε μια πολύτιμη κληρονομιά.

Η δύναμη της Αριστεράς, όχι μόνο στη θεωρία αλλά και στην πράξη ήταν και παραμένει το γεγονός ότι βλέπει την κοινωνική τάξη σαν ισχυρότερο δεσμό ανάμεσα στους ανθρώπους σε σύγκριση με το έθνος. Η ιστορία είναι γεμάτη παραδείγματα όπου τα έθνη διχάστηκαν κατά μήκος της ταξικής διαχωριστικής γραμμής. Η ίδια η άναρχη πορεία του καπιταλισμού δημιουργεί ξανά και ξανά επαναστατικές καταστάσεις, όπου το κυρίαρχο δεν είναι σε ποιο έθνος ανήκεις αλλά σε ποια τάξη. Ιδιαίτερα μέσα σε συνθήκες πολέμων, εκεί όπου ο εθνικισμός είναι στο φόρτε του, αποδείχθηκε

στην πράξη ότι η εθνική ιδεολογία είναι δημιούργημα των από πάνω και λιώνει μέσα στη φωτιά της ταξικής πόλωσης. Γι' αυτό οι Κομμουνάροι του Παρισιού έλιωσαν τα σύμβολα των «εθνικών θριάμβων», γι' αυτό οι επαναστάσεις στη Ρωσία το '17 και στη Γερμανία το '18 ξεκίνησαν με ανταρσίες –«εθνικές προδοσίες» των φαντάρων στα μέτωπα του Πρώτου Παγκοσμίου Πολέμου. Γι' αυτό, όσες φορές οι ηγεσίες της Αριστεράς ξέχασαν αυτή τη βασική αρχή και έβαλαν το έθνος πάνω από την τάξη κατάληξαν σε τραγικές ήττες.

Ανάμεσα στις τραγικές αντιφάσεις της πατριωτικής Αριστεράς είναι και ο θεωρητικός συμβιβασμός με τους μύθους της «αιώνιας ελληνικότητας». Οπως γράφει ο Σπύρος Ασδραχάς στα προλεγόμενα του βιβλίου του Ν. Σβορώνου «Το Ελληνικό Εθνος, Γένεση και Διαμόρφωση του Νέου Ελληνισμού", το κείμενο εκείνο είναι *"το αποτέλεσμα της διασταύρωσης της Παπαρρηγοπουλικής και Ζαμπελικής ανάγνωσης της ελληνικής ιστορίας με το άρθρο του Στάλιν".*

Ο Λιάκος έχει δίκιο όταν επικρίνει το συμβιβασμό του Σβορώνου με τις θεωρίες της "συνέχειας" του ελληνικού έθνους από την Αρχαιότητα στο Βυζάντιο και μέχρι τη σύγχρονη εποχή. Είναι εξοργιστικό, άμα έχει διαβάσει κάποιος την Εισαγωγή του Κορδάτου στο βιβλίο του "Η κοινωνική σημασία της Ελληνικής Επανάστασης του 1821", να διαβάζει τις προσπάθειες του Σβορώνου να αμβλύνει όλες τις τομές, τις ρήξεις και τις ασυνέχειες ανάμεσα στην αρχαιότητα και στο Βυζάντιο και ανάμεσα στο Βυζάντιο και την εποχή του Ρήγα και του Κοραή. Τα έθνη είναι κοινωνικά δημιουργήματα της σύγχρονης εποχής, του καπιταλισμού και της ηγεμονίας της αστικής τάξης, ιδιαίτερα από τη στιγμή που οι αστοί πήραν στα χέρια τους το κράτος. Εχουμε γράψει αλλού (στο βιβλίο «Το Μακεδονικό και η Εργατική Τάξη», στο κεφάλαιο «Οι μύθοι της αιώνιας ελληνικότητας») για τις αντιφάσεις των προγονόπληκτων ιστορικών.

Ο Λιάκος, σε μια σωστή προσπάθεια να υπογραμμίσει το ρόλο του (σύγχρονου αστικού) κράτους στη δημιουργία των εθνών, επικαλείται το Νίκο Πουλαντζά. Γράφει:

"Διαβάζοντας τον Πουλαντζά, μπορούμε να καταλάβουμε γιατί ο Ηρόδοτος ανάμεσα στα στοιχεία με τα οποία περιγράφει το έθνος (καταγωγή, γλώσσα, ήθη και θρησκεία) δεν περιλαμβάνει το έδαφος. Διότι στην αρχαιότητα δεν υπήρχε η έννοια του συνόρου ως ορίου ενός χώρου...

Δε μπορούμε επομένως να χρησιμοποιούμε αθώα τους ιστορικούς εκείνων των εποχών για να μαρτυρήσουν σχετικά με πράγματα τα οποία δεν υπήρχαν καν στο διανοητικό τους ορίζοντα, όπως είναι το έθνος...Δεν αρκεί να πούμε ότι το έθνος είναι ιστορική κατηγορία και στη συνέχεια ν' αρχίσουμε να ψάχνουμε τις νομοτέλειες της ανάδειξης, γράφοντας για "ιστορική νομοτέλεια" στην οποία υπακούει η βούληση των ατόμων για εθνική ενότητα, για "τους παράγοντες που κινούν την ιστορία", για "αρχή της πορείας" αυτού του έθνους στην κλασσική αρχαιότητα, για τη συνείδηση που έλειπε "ακόμα" τον καιρό των διαφορετικών διαλέκτων, για εκείνη τη συνείδηση ενιαίου χώρου "που προστέθηκε" τον καιρό των Ρωμαίων, για να φτάσουμε στην "ολοκληρωμένη μορφή του ελληνικού έθνους στο γύρισμα του 18ου προς το 19ο αιώνα". Είναι απογοητευτικό πόσο γρήγορα ξεχάστηκε ο Νίκος Πουλαντζάς από τους Ελληνες μαρξιστές".

Ολ' αυτά είναι χρήσιμες υπενθυμίσεις, όπως επίσης το σημείο όπου ο Λιάκος θυμάται τον Γκράμσι και γράφει:

" Αντί να βλέπουμε το ελληνικό έθνος ως εξέλιξη του ελληνισμού της αρχαιότητας και στη συνέχεια του εκχριστιανισμένου ελληνισμού, θα άξιζε να αλλάξουμε την οπτική μας και να δούμε με ποιόν τρόπο τα στοιχεία αυτά, τα οποία ανήκαν ήδη σε μια παράδοση γραπτής κουλτούρας και υψηλού πολιτισμού, εθνικοποιήθηκαν για να μετατραπούν σε στοιχεία της νεοελληνικής εθνικότητας. Το έθνος δεν προκύπτει. Το έθνος δημιουργείται, χτίζεται, κατασκευάζεται από κοινωνικές τάξεις οι οποίες επιδιώκουν την κοινωνική (επομένως και την πολιτισμική) ηγεμονία". (σελ. 53).

Ομως ο Λιάκος δεν κάνει καμιά αναφορά ούτε στον Κορδάτο ούτε στον Πουλιόπουλο. Τους έχει σβήσει, ακριβώς όπως έχει αγνοήσει τον Τρότσκι και περιορίσει τον Λένιν, έτσι ώστε ο μαρξισμός για το έθνος να περιορίζεται στον Οττο Μπάουερ και τον Στάλιν. Το αποτέλεσμα είναι ότι στο δεύτερο μισό του βιβλίου του, ο συγγραφέας ψάχνει για "επιστημονικές επαναστάσεις" στο ζήτημα της θεωρίας για το έθνος σε πολύ ρηχά νερά, περιορισμένος σε μεγάλο βαθμό στην Ακαδημαϊκή κοινότητα. Ο ίδιος το δικαιολογεί ως εξής:

"Στη μεταπολεμική Δυτική Ευρώπη, η αποστασιοποίηση από μεταβολές που απαιτούν θυσίες, δηλαδή συναισθηματικές ενέσεις έθνους, δημιουργεί για πρώτη φορά την αναγκαία απόσταση ώστε να μελετηθεί το φαινόμενο του έθνους και του εθνικισμού ψυχρά. Η μελέτη του έθνους μπαίνει στην Ακαδημία. Αλλωστε προϊόντος του χρόνου, η Αριστερά ακαδημιοποιείται". (σελ. 150)

Χρειάζεται πολύ αφέλεια για να πιστέψει κανείς ότι η μεταπολεμική Δυτική Ευρώπη αποστασιοποιήθηκε από τον εθνικισμό. Πότε συνέβη αυτό; Οταν η Γαλλία πολεμούσε στην Αλγερία και η Βρετανία στην Ιρλανδία ή μήπως αργότερα, όταν η Θάτσερ έκανε τον πόλεμο στα Φόκλαντς; Για να μην αναφερθούμε στη δεκαετία του '90 και τους πολέμους στη Γιουγκοσλαβία, στο Ιράκ και τη σημερινή συνέχειά τους. Εκτός από την προφανή προκατάληψη του συγγραφέα υπέρ της ακαδημαϊκής αριστεράς, δεν υπάρχει καμιά βάση γι' αυτή την επιλογή. Το τίμημα όμως είναι ότι χάνει και τις λίγες ακόμα καλές παρατηρήσεις κατά του εθνικισμού που είχε κάνει στη διαδρομή. Ετσι, ενώ στη σελίδα 71 αναφέρει το παράδειγμα "Γλώσσα είναι μια διάλεκτος με στρατό" για να υπογραμμίσει το ρόλο του κράτους στη δημιουργία των "εθνικών χαρακτηριστικών", στο τέλος του βιβλίου έχει χάσει από τα μάτια του το ρόλο του κράτους και αποδέχεται ότι σήμερα υπάρχει μια διαδικασία "μετατροπής του έθνους από πολιτική σε πολιτισμική κοινότητα".

Δεν υπάρχει χώρος εδώ για να επεκταθούμε σε όλες τις αναφορές στους ακαδημαϊκούς ερευνητές που καταγράφει ο Λιάκος. Για τους πιο σημαντικούς όπως ο Μπένεκτιντ Αντερσον, ο Ερικ Χόμπσμπομ και ο Ερνεστ Γκέλνερ, μπορεί να βρει κανείς τη μαρξιστική κριτική των απόψεών τους στο βιβλίο του Κρις Χάρμαν "Μαρξισμός και Εθνικισμός" (εκδόσεις Μαρξιστικό Βιβλιοπωλείο, 1993).

Ο Μπένεκτιντ Αντερσον με το βιβλίο του «Φαντασιακές Κοινότητες» έχει προσφέρει δυνατά επιχειρήματα για το πόσο τα έθνη είναι κοινωνικά δημιουργήματα της σύγχρονης εποχής του καπιταλισμού και ειδικότερα του «καπιταλισμού της Τυπογραφίας». «Η ανάπτυξη των νέων εθνικών συνειδήσεων στο 18ο και 19ο αιώνα, έγινε δυνατή χάρη σε μια σχεδόν τυχαία αλλά εκρηκτική αλληλεπίδραση ανάμεσα σ' ένα σύστημα παραγωγής και τις παραγωγικές σχέσεις (καπιταλισμός), την τεχνολογία της επικοινωνίας (τυπογραφία) και το αναπόφευκτο της φωνητικής ποικιλομορφίας των ανθρώπων». Ο Γκέλνερ είναι περιφρονητικός για τις απόψεις που βλέπουν τα έθνη σαν αιώνιες υπάρξεις. «Τα έθνη σαν ένας φυσικός θεόσταλτος τρόπος ταξινόμησης των ανθρώπων, είναι ένας μύθος. Ο εθνικισμός μερικές φορές παίρνει

προϋπάρχουσες κουλτούρες και τις μετατρέπει σε έθνη, άλλες φορές τις εφευρίσκει εκ του μηδενός, ενώ όχι σπάνια τις εξαλείφει. Αυτή είναι η πραγματικότητα». (Από το βιβλίο «Εθνη και Εθνικισμός»). Ο Χόμπσμπομ με το βιβλίο του "Εθνη και εθνικισμός μετά το 1780" τεκμηριώνει το ρόλο των αστών και του κράτους στην εφεύρεση των μύθων και των παραδόσεων του έθνους.

Ολα αυτά είναι στοιχεία ενισχυτικά για τις διεθνιστικές παραδόσεις της Αριστεράς, αλλά όταν αποκοπούν από την επαναστατική προοπτική της ανατροπής του κοινωνικού συστήματος που γέννησε τους εθνικισμούς, ή ακόμα χειρότερα, αν τοποθετηθούν σε αντιπαράθεση με αυτήν την προοπτική, χάνουν τον ειρμό τους και πελαγοδρομούν σαν θεωρητικά εργαλεία για να κατανοήσουμε και ν' αλλάξουμε τον σύγχρονο κόσμο.

Το πρόβλημα του Λιάκου είναι ότι προσπαθεί να αποσπάσει τον Γκράμσι από την παράδοση στην οποία ανήκει, δηλαδη της γενιάς των επαναστατών μαρξιστών που έβγαλε τη Ρόζα, τον Λένιν και τον Τρότσκι και να τον εντάξει στον ακαδημαϊκό ΄"δυτικό μαρξισμό". Με μια τέτοια επιλογή, το μόνο που ακολουθεί είναι κατήφορος. Στον "Επίλογο" του βιβλίου του, ο συγγραφέας παραδίδεται σε όλα τα ιδεολογήματα της παγκοσμιοποίησης:

"Αυτό που παρατηρούμε σήμερα, δεν είναι η διάλυση των εθνών στην παγκοσμιοποίηση, αλλά η αναδιάταξη των σχέσεων που συναποτελούσαν το έθνος - κράτος. Δηλαδή αναδιοργανώνονται οι σχέσεις ανάμεσα στο έθνος, το κράτος, το έδαφος και τα άτομα και δημιουργούνται καινούργιες, λιγότερο αποκλειστικές και περισσότερο ρευστές...Αυτή η διαδικασία μετατροπής του έθνους από πολιτική σε πολιτισμική κοινότητα, είναι βέβαια αποτέλεσμα της μείωσης και της υποβάθμισης των πολιτικών διαδικασιών στο περιβάλλον της παγκοσμιοποίησης". (σελ. 152-153).

Μερικά κλισέ για το ίντερνετ και τη μετανάστευση είναι αρκετά για να στοιχειοθετηθεί η αποεδαφικοποίηση του έθνους και να φτάσει ο Α. Λιάκος να αναρωτιέται: "Πώς να μιλήσει κανείς πειστικά εναντίον των γιγαντιαίων εταιρειών οι οποίες αποικιοποιούν το έδαφος και το περιβάλλον, χωρίς να αναφερθεί στο "εθνικό έδαφος" και στους "εθνικούς πόρους" που παραχωρούνται; Πώς να υπερασπιστεί κανείς πειστικά το δημόσιο συμφέρον, αν δεν το ταυτίσει με το "εθνικό συμφέρον"; Πώς να υπερασπίσεις το κράτος πρόνοιας χωρίς το εθνικό κράτος;"

Ποιος τελικά πάσχει από έλλειψη ολοκληρωμένης θεωρίας για το έθνος; Ο Μαρξ που διακήρυξε ότι η κοινωνία είναι χωρισμένη σε αντίπαλες τάξεις και διαχώρισε τα ταξικά συμφέροντα των εργατών από το "εθνικό συμφέρον" ή ο Λιάκος που δε βλέπει τρόπο να υπερασπιστεί πειστικά το δημόσιο συμφέρον, σήμερα που η παγκοσμιοποίηση υποτίθεται ότι έχει υπονομεύσει το "εθνικό συμφέρον";

Ο καπιταλισμός σε όλη του την ιστορία, αλλά ιδιαίτερα από την εποχή που παγκοσμιοποιήθηκε, πριν ενάμιση σχεδόν αιώνα και έγινε ιμπεριαλισμός, δεν εξασφάλισε την ενίσχυση όλων των εθνών γενικά, ούτε του έθνους - κράτους γενικά. Οδήγησε σε μια ιεραρχία εθνικών κρατών, σε Μεγάλες Δυνάμεις και σε "προτεκτοράτα", σε έθνη καταπιεστές και σε καταπιεζόμενα έθνη. Είναι μύθος ότι σήμερα η παγκοσμιοποίηση έχει μεταβάλει ποιοτικά αυτή την κατάσταση. Ποιος μπορεί να ισχυριστεί σοβαρά ότι το έθνος-κράτος των ΗΠΑ (αλλά και των ανταγωνιστών τους στην Ευρώπη ή στην Ασία, όπως π.χ. η Ιαπωνία ή η Κίνα) έχει αποδυναμωθεί, αποεδαφικοποιηθεί, αποπολιτικοποιηθεί και τείνει να γίνει "πολιτισμική κοινότητα"; Οι κολοσσιαίες πολυεθνικές επιχειρήσεις μπορεί να έχουν απλώσει τα πλοκάμια τους σε όλο τον πλανήτη, αλλά εξακολουθούν να έχουν πατρίδα. Κανένας δεν αμφιβάλει ότι η Κόκα Κόλα και η Φορντ είναι αμερικάνικες πολυεθνικές, όπως η Τογιότα είναι γιαπωνέζικη και η Ρενώ γαλλική. Τα κράτη των ισχυρών πατρίδων τους διαθέτουν σήμερα περισσότερα και όχι λιγότερα μέσα - στρατιωτικά, οικονομικά, διπλωματικά κ.ο.κ.- για να επιβάλουν τις επιδιώξεις τους και στο εσωτερικό των εθνών τους και διεθνώς. Και χρησιμοποιούν τους μύθους του εθνικισμού το ίδιο αδίστακτα όπως στο παρελθον. Οταν ακούει κανένας τον Μπους ή τον Σαρκοζί να μιλάνε είτε για τους πληθυσμούς της Μέσης Ανατολής είτε για τους πληθυσμούς της πρώην γαλλικής αυτοκρατορίας είναι δύσκολο να βρει διαφορές από την εποχή της βασίλισας Βικτώριας ή του Κλεμανσώ.

Αυτοί που εξακολουθούν να μην έχουν πατρίδα είναι οι προλετάριοι, περισσότερο σήμερα από την εποχή του Μαρξ. Οχι μόνο γιατί είναι μια τάξη ασύγκριτα μεγαλύτερη αριθμητικά τώρα από ότι ήταν σε εκείνη την εποχή, αλλά κύρια γιατί σήμερα είναι πιο ομοιογενής και στο εσωτερικό της κάθε χώρας και πάνω από τα σύνορα. Ποτέ δεν ήταν πιο σαφές ότι έχουμε τα ίδια συμφέροντα, είτε σχολάμε από τη δουλειά μας στους δρόμους του Πόρτο Αλέγκρε και του Καράκας, είτε στους δρόμους του Τόκιο ή της Σεούλ. Αυτό είναι το «δημόσιο συμφέρον» παντού και βέβαια και εδώ, στη χώρα των μύθων της «αιώνιας ελληνικότητας». Ο καλύτερος τρόπος να το υπηρετήσουμε, ο καλύτερος τρόπος για ν' αλλάξουμε τον κόσμο, παραμένει η διεθνιστική προτροπή του Κομμουνιστικού Μανιφέστου και η επαναστατική κληρονομιά της Τρίτης Διεθνούς του Λένιν και του Τρότσκι: να ενωθούμε στην πάλη για την ανατροπή του καπιταλισμού απ΄όλα τα έθνη.

ΜΠΟΥΣ & ΠΟΛΕΜΟΣ

Αντίσταση στην καρδιά του κτήνους

Από την καρδιά του Νίξον είχε να βρεθεί Αμερικανός Πρόεδρος σε τόσο δύσκολη θέση. Ο Νίκος Λούντος αναλύει τις εξελίξεις στις ΗΠΑ και παρουσιάζει την εμπλοκή του Καραμανλή στο Αφγανιστάν

«Στη δεύτερη θητεία του, τα ζητήματα εσωτερικής πολιτικής –από τη μεταρρύθμιση στο σύστημα κοινωνικής πρόνοιας και τη φορολογική πολιτική- θα διαδραματίσουν ανάλογο ρόλο με τα θέματα εξωτερικής πολιτικής κατά την πρώτη τετραετία Μπους». Η πρόβλεψη αυτή προέρχεται από το φύλλο της Καθημερινής, 22 Δεκέμβρη 2004. Ενα χρόνο μετά, έχουν καταρρεύσει όλες οι ανάλογες προβλέψεις που εκτιμούσαν πως το Ιράκ έχει μπει πλέον στο «χρονοντούλαπο» και ο Μπους θα προχωρούσε αναβαπτισμένος από την εκλογική του νίκη.

Αντίθετα μάλιστα, το αδιέξοδο στο Ιράκ μετατράπηκε τους τελευταίους μήνες σε γεννήτρια κρίσεων μέσα στις ίδιες τις ΗΠΑ.

Πρώτος σταθμός ήταν η Νέα Ορλεάνη. Η τραγωδία στην Ανατολική Ακτή δεν ήταν μόνο αποκάλυψη του ρατσισμού και της διάλυσης μέσα στην καρδιά της πλουσιότερης χώρας του κόσμου. Ηταν και αποκάλυψη στα μάτια εκατομμύριων Αμερικανών τι σημαίνει στην πράξη η αποστολή 150 χιλιάδων στρατιωτών και Εθνοφρουρών στο Ιράκ.

Οι πληγέντες της Νέας Ορλεάνης δεν είχαν ακόμη επιστρέψει σπίτι τους, όταν ο Μπους δέχτηκε το μεγαλύτερο πολιτικό χτύπημα της προεδρίας του, με τη δικαστική παραπομπή του Λιούις Λίμπι. Ο Λίμπι δεν είναι τυχαίο πρόσωπο. Ανήκει στο στενό κύκλο του Τζορτζ Μπους. Υπήρξε για ένα διάστημα βοηθός του. Ενώ παρέμενε μέχρι την παραπομπή του προσωπάρχης του αντιπροέδρου Ντικ Τσένι και σύμβουλός του σε θέματα εθνικής ασφάλειας. Ο Λιούις Λίμπι είναι ένας από τους αρχιτέκτονες του πολέμου στο Ιράκ –ένας από αυτούς που συνέλαβαν και οργάνωσαν τα ψέματα που χρησιμοποίησε ο Μπους για να δικαιολογήσει την εισβολή το Μάρτη του 2003. Τώρα ο Λίμπι βρίσκεται κατηγορούμενος για παρακώλυση δικαιοσύνης και ψευδορκία. Απειλείται με φυλάκιση ως 30 χρόνια.

Στη ρίζα του σκανδάλου βρίσκεται ένα από τα ψέματα για το Ιράκ, η υποτιθέμενη αγοραπωλησία πυρηνικών υλικών μεταξύ του καθεστώτος Σαντάμ και μιας αφρικανικής χώρας, του Νίγηρα. Το ψέμα αποκαλύφθηκε, ο Λίμπι προσπάθησε να οργανώσει μια συνωμοσία για να «τιμωρήσει» τους μυστικούς πράκτορες που διέρρευσαν τις πληροφορίες αλλά τελικά η συνωμοσία τού γύρισε μπούμπερανγκ. Οι ασκοί του Αιόλου έχουν πλέον ανοίξει και απειλούν να πάρουν και να σηκώσουν ολόκληρο το καθεστώς Μπους, με πρώτο υποψήφιο το δεξί χέρι του Πλανητάρχη, Κάρλ Ρόουβ.

Το αποτέλεσμα της αποκάλυψης των σκανδάλων ήταν μια ακόμη μεγαλύτερη καταβύθιση του Μπους, του Τσένι και της πολιτικής του στο Ιράκ, όπως αποτυπώνονται στα γκάλοπ. Μια δημοσκόπηση που πραγματοποιήθηκε από τις 8-13 Νοέμβρη, από το Ινστιτούτο Harris Interactive μέτρησε 34% των Αμερικανών να εγκρίνουν την πολιτική Μπους στο Ιράκ. Το 65% έχουν κακή και αρνητική εικόνα για τον Μπους. Σύμφωνα με το ίδιο Ινστιτούτο, ο Μπους ξεκινούσε το 2001 με 56% θετικές γνώμες και έφτασε το 88% μετά την επίθεση στους Δίδυμους Πύργους. Με τον πόλεμο στο Ιράκ το ποσοστό έπεσε στο 70%. Η κατηφόρα του Μπους στη δεύτερη θητεία του έχει ένα προηγούμενο. Τον Ρίτσαρντ Νίξον που έφτασε το 29% θετικές γνώμες μετά την επανεκλογή του. Ο Νίξον έμελλε να γίνει ο μοναδικός Αμερικανός Πρόεδρος στην ιστορία που παραιτήθηκε.

Το 68% εκτιμά πως οι ΗΠΑ ακολουθούν άσχημη πορεία, ενώ οι «αισιόδοξοι» είναι μόλις 27%. Η κρίση του Μπους παρασέρνει όλη την κυβέρνηση. 34% θετικές γνώμες συγκεντρώνει ο Ράμσφελντ. 30% ο Ντίκ Τσένι, που βρίσκεται στην τελευταία θέση.

Ενα άλλο γκάλοπ που δημοσιεύεται στο περιοδικό Newsweek δείχνει πιο γραφικά την πτώση του Μπους. Μέσα σε πολύ σύντομα διαστήματα, η αποδοχή της πολιτικής Μπους στο Ιράκ έπεσε από το 36% στο 33% και μετά στο 30%. Αντίστοιχα είναι τα ποσοστά καταδίκης.

Δεν πρόκειται για συνηθισμένες καταστάσεις σε μια υπερδύναμη. Οταν οι «Πλανητάρχες» έχουν ποσοστά δημοφιλίας 30% δεν έχουν το απαραίτητο κύρος για να ελέγξουν τίποτα, ούτε στο εσωτερικό, ούτε στο εξωτερικό.

Στο εσωτερικό, ο από όλες τις πλευρές αποδυναμωμένος Τσένι, έχει αναλάβει να υπερασπίσει τη συνέχιση της κατοχής στο Ιράκ απέναντι σε αντιφρονούντες

Δημοκρατικούς και Ρεπουμπλικάνους. Η συζήτηση έχει ξεφύγει από τον έλεγχο του Μπους. Οποιος έχει δει την ταινία Φαρενάιτ 9/11 του Μάικλ Μουρ θυμάται τη Γερουσία να στοιχίζεται πίσω από τον πόλεμο του Μπους το 2001 χωρίς κανείς να βγάζει τσιμουδιά. Σήμερα και τα δύο σώματα του Κογκρέσσου μοιάζουν με παιδική χαρά.

Την Πέμπτη 17 Νοέμβρη, ο **Τζον Μάρθα,** ένας Δημοκρατικός στο Κογκρέσσο που φημίζεται για τις φιλοπόλεμες απόψεις του, ζήτησε από την κυβέρνηση την άμεση απόσυρση των στρατευμάτων απ' το Ιράκ.

«Είναι καιρός να αλλάξουμε κατεύθυνση. Ο στρατός μας υποφέρει, το μέλλον της χώρας μας διατρέχει κίνδυνο. Δεν μπορούμε να συνεχίσουμε στην ίδια πορεία. Είναι προφανές ότι η συνεχιζόμενη στρατιωτική δράση στο Ιράκ δεν είναι προς το συμφέρον των ΗΠΑ, του ιρακινού λαού ή της περιοχής του Περσικού Κόλπου. Ο πόλεμος στο Ιράκ δεν πάει όπως διαφημίστηκε. Είναι μια ελαττωματική πολιτική βουτηγμένη στην αυταπάτη», είπε ο Μάρθα. Ο Μάρθα είναι «σεβαστός» και στα δύο κόμματα ως ο πιο έμπειρος σε θέματα πολέμου, όντας ο ίδιος βετεράνος του Βιετνάμ και αποκαλείται συχνά «γεράκι» και «φίλος των καραβανάδων».

Μία μέρα πριν, η Γερουσία είχε εγκρίνει ένα ψήφισμα με ψήφους 79 έναντι 19 που ζητούσε από την κυβέρνηση το 2006 να χαρακτηριστεί ως έτος επιστροφής στρατιωτών απ' το Ιράκ. Είναι ένα ψήφισμα που έρχεται σε αντίθεση με τη γραμμή Μπους που απαιτεί να «μη γίνεται ποτέ λόγος για ημερομηνίες».

Επόμενος πονοκέφαλος για τον Μπους στο νομοθετικό επίπεδο είναι ο «Αντιτρομοκρατικός» «Patriot Act". Είναι ο νόμος που πρωτοενεργοποιήθηκε μετά τους Δίδυμους Πύργους. Εξι βουλευτές, Δημοκρατικοί και Ρεπουμπλικάνοι, απειλούν ότι θα ασκήσουν βέτο στην ανανέωσή του για το 2006, αν δεν υπάρξουν κάποιες βελτιώσεις στη διασφάλιση των δικαιωμάτων.

Ο Τόνι Μπλερ ήδη έχει δει πού οδηγεί αυτός ο δρόμος. Υπέστη τη μεγαλύτερη κοινοβουλευτική του ήττα στα μέσα Νοέμβρη. Προσπάθησε να περάσει από τη Βουλή νόμο που επιτρέπει στην αστυνομία να κρατά τους ύποπτους για τρομοκρατία 90 μέρες χωρίς απαγγελία κατηγορίας. 49 Εργατικοί Βουλευτές προχώρησαν σε ανταρσία και ο Μπλερ είδε την πόρτα εξόδου από την πρωθυπουργία να πλησιάζει επικίνδυνα.

Μαθητές ενάντια στον πόλεμο του Μπους στο Σιάτλ

Οι επιπτώσεις του πεσμένου κύρους του Μπους φάνηκαν και σε διεθνές επίπεδο. Η επίσκεψή του στη Λατινική Αμερική μετατράπηκε σε φιάσκο. Η συνάντηση της Μαρ ντελ Πλάτα στην Αργεντινή που είχε σκοπό την προώθηση των διαδικασιών της NAFTA απέτυχε. «Σταρ» των ημερών αναδείχθηκαν οι χιλιάδες διαδηλωτές που φώναξαν «Εξω Μπους» μαζί με τον Τσάβες που κάλεσε τον κόσμο να «θάψει τη NAFTA» και τον Μαραντόνα που αποκάλεσε τον Μπους «ανθρώπινο σκουπίδι». Αντίστοιχη υποδοχή είχε ο Μπους και στην ασιατική περιοδεία του. 30 χιλιάδες διαδηλωτές βρήκε μπροστά του στη Νότια Κορέα, όπου το αντιπολεμικό κίνημα έβαλε τη σφραγίδα του.

Το Ιράκ έχει κάνει πλέον τον κύκλο που όσοι στέκονται στην παράδοση του Λένιν πρόβλεπαν από την αρχή. Ο πόλεμος που έκανε ο Μπους στη Μέση Ανατολή γυρίζει και γίνεται πόλεμος και κρίση μέσα στην ίδια του τη χώρα. Η προηγούμενη τέτοια εμπειρία με τον πόλεμο του Βιετνάμ και το Γουότεργκεϊτ δείχνει πόσο γρήγορες και σαρωτικές μπορεί να είναι τέτοιες εξελίξεις.

Τα πράγματα όμως δεν εξελίχθηκαν αυτόματα. Το αντιπολεμικό κίνημα σε όλες τις χώρες ήταν αυτό που κατάφερε να οδηγήσει το στοίχημα του Μπους στην αποτυχία. Ιδιαίτερα το αντιπολεμικό κίνημα μέσα στις ΗΠΑ κατάφερε να αναδείξει τη φρίκη του Ιράκ και να τη μετατρέψει σε πρώτο πολιτικό ζήτημα μέσα στην Αμερική. Γι' αυτό δεν πρέπει να μένει καμιά αμφιβολία. Η μάχη ενάντια στον πόλεμο του Μπους και τη συνενοχή του Καραμανλή χρειάζεται να παραμείνουν στις πρώτες θέσεις της ατζέντας όλων των εργατών και των νεολαίων.

Αφγανιστάν ο δεύτερος βραχνάς του Μπους

Ο στρατιωτικοί Νίκος Σιάσιος, 24 χρονών και Παρασκευάς Μπουντουρίδης, 27 χρονών παραλίγο να σκοτωθούν τη Δευτέρα 14 Νοέμβρη στο Αφγανιστάν. Η επίθεση αυτοκτονίας σε κεντρικό δρόμο έξω από την πρωτεύουσα Καμπούλ είχε στόχο την ελληνική φάλαγγα. Λίγες μέρες αργότερα, στις αρχές Δεκέμβρη, ο ελληνικός στρατός στο Αφγανιστάν ανέλαβε τη διοίκηση του μεγαλύτερου αεροδρόμιου της χώρας, στην αφγανική πρωτεύουσα.

Ο τραυματισμός των Ελλήνων δεν ήταν κεραυνός εν αιθρία. Ηταν αναμενόμενος καθώς ο ελληνικός στρατός στο Αφγανιστάν αποκτά μέρα με τη μέρα όλο και μεγαλύτερο ρόλο στην κατοχή, αναλαμβάνει νέα «καθήκοντα», κινείται περισσότερο προς τις πιο εύφλεκτες περιοχές. Πλέον στο Αφγανιστάν βρίσκονται περισσότεροι από 200 Ελληνες ένστολοι.

Ο Καραμανλής έχει αποφασίσει να εξυπηρετήσει τον Μπους σ' αυτό το μακρινό μέτωπο, το οποίο είναι θεωρητικά πιο ακίνδυνο από το Ιράκ και σίγουρα είναι πιο προστατευμένο από τα φώτα της δημοσιότητας.

Ομως η κατοχή του Αφγανιστάν έχει εξελιχθεί σε δεύτερο βραχνά για τους Αμερικάνους και ενισχύει τα αδιέξοδά τους.

Στο Αφγανιστάν δεν υπάρχει κανένας έλεγχος. Οπως λέει ο **Ναζίφ Σαράνι**, Αφγανός καθηγητής ανθρωπολογίας στο Πανεπιστήμιο της Ιντιάνα στις ΗΠΑ: *"Η χώρα είχε καταλήξει με τρεις-τέσσερις κυβερνήσεις.*

16 Νοέμβρη, πικετοφορία έξω από το Πεντάγωνο

Το γραφείο του ΟΗΕ στην Καμπούλ, η αμερικάνικη πρεσβεία, διεθνείς μη κυβερνητικές οργανώσεις που διαχειρίζονται τη βοήθεια, και η κυβέρνηση Καρζάι. Τώρα προστίθεται μια πέμπτη, το κοινοβούλιο, ένας αχταρμάς αντιτιθέμενων ιδεολογιών και συμφερόντων. Αν υπάρχει κάποιος λόγος που συνεχίζει αυτή η κυβέρνηση δεν είναι γιατί τη θέλει ο κόσμος αλλά γιατί φοβούνται την επιστροφή των Ταλιμπάν".

Δεν υπάρχει καμιά ανοικοδόμηση και καμιά ορατή ελπίδα για τις κατοχικές αρχές. Ολη αυτή η αποτυχία δεν μπορεί να χρεωθεί απλά και μόνο στους «Ταλιμπάν» ή όποιες άλλες αντάρτικες δυνάμεις αντιστέκονται στην κατοχή. Στο Αφγανιστάν δεν υπάρχει ένα αντίστοιχο κίνημα Αντίστασης όπως στο Ιράκ. Την αποτυχία τους οι ΗΠΑ δεν μπορούν να τη μοιραστούν με κανέναν. Τέσσερα χρόνια μετά τον πόλεμο του 2001 η κατοχή τους έχει «κουραστεί» και παρουσιάζει έντονα σημάδια εξάντλησης.

Οπως έγραφε η **Ελι Ροστάμι Πόβεϊ**, ακτιβίστρια που επισκέφθηκε πρόσφατα το Αφγανιστάν: *"Από τα 21.000 χιλιόμετρα δρόμων μόνο τα 2.793 διαθέτουν οδόστρωμα. Υπάρχουν 47 αεροδρόμια αλλά μόνο 10 έχουν κανονικούς διαδρόμους και μόνο τρία έχουν μήκος περισσότερα από 10.000 πόδια.*

Πολλά κτίρια έχουν μεγάλες ζημιές. Σε μερικές περιπτώσεις χτίζονται δυο και τρεις όροφοι πάνω σε κατεστραμμένα θεμέλια με αποτέλεσμα σπίτια να καταρρέουν σκοτώνοντας κόσμο.

Το 39% του πληθυσμού στα αστικά κέντρα και το 69% στις αγροτικές περιοχές δεν έχει πρόσβαση σε καθαρό νερό. Ενα στα οχτώ παιδιά πεθαίνει από μολυσμένο νερό. Στη Καμπούλ και σε άλλα αστικά κέντρα το ηλεκτρικό ρεύμα είναι διαθέσιμο μόνο για μερικές ώρες την ημέρα. Ομως, οι διεθνείς οργανώσεις και τα ξένα στρατεύματα έχουν τις δικές τους προμήθειες σε νερό, καύσιμα και ηλεκτρικό, κάτι που προκαλεί δυσαρέσκεια στους Αφγανούς.

Κανείς δε τολμά να βγει έξω μετά τη δύση του ήλιου. Ναρκωτικά, βία και οι απαγωγές παιδιών και νεαρών γυναικών είναι διαδεδομένα. Υπάρχει επίσης ο κίνδυνος να σε πυροβολήσουν οι δυνάμεις ασφαλείας ή να σε πατήσουν τα οχήματά τους που τρέχουν καθώς περιπολούν στους δρόμους.

Τρία εκατομμύρια πρόσφυγες έχουν επιστρέψει από το Ιράν και το Πακιστάν. Μένουν σε σκηνές στην Καμπούλ και σε άλλες πόλεις. Περίπου 1,5 εκατομμύριο άνθρωποι έρχονται στην Καμπούλ από άλλα μέρη του Αφγανιστάν κάθε χρόνο αναζητώντας δουλειά. Αμέσως μετά την πτώση των Ταλιμπάν, η Καμπούλ είχε 500.000 κατοίκους, τώρα έχει 5 εκατομμύρια.

Για τους περισσότερους ο μόνος διαθέσιμος τρόπος να εξασφαλίσουν τροφή είναι να ασχοληθούν στην "οικονομία της παπαρούνας και του οπίου". Πολλοί είναι πνιγμένοι στα χρέη. Πουλάνε ή υποθηκεύουν τη γη τους, το νοικοκυριό τους ακόμα και τα παιδιά τους για να καλλιεργήσουν όπιο ώστε να πληρώσουν τα χρέη και τους τόκους. Σε άλλες περιπτώσεις οικογένειες στέλνουν τα παιδιά τους να δουλέψουν στις φυτείες των εμπόρων σα σκλάβοι. Πολλά νέα κορίτσια τα παντρεύουν με πλούσιους ηλικιωμένους άνδρες με αντάλλαγμα χρήματα για το ξεπλήρωμα των χρεών.

Ενα μεγάλο ποσοστό του πληθυσμού είναι εθισμένο στο όπιο. Χρησιμοποιούν το όπιο για να απαλύνουν τις αβάστακτες αρρώστειες και τον πόνο από χρόνιο υποσιτισμό, τη διαμονή σε συνθήκες παγωνιάς και τις συνεχείς εγκυμοσύνες.

Η κατανάλωση οπίου είναι υψηλότερη στα φτωχότερα νοικοκυριά. Δίνουν όπιο στα παιδιά για να ξεγελάσουν τη πείνα τους, να τα κρατάνε ήσυχα και όταν είναι άρρωστα. Πολλά μεγαλύτερα παιδιά δε μπορούνε να πάνε στο σχολείο αν δε πάρουν μια δόση όπιο.»

Με δοσμένη αυτή την κατάσταση, η κατοχή του Αφγανιστάν έχει μετατραπεί σε βάρος για τις ΗΠΑ, πόσο μάλλον όταν χρειάζονται να αφιερώσουν όλες τους τις δυνάμεις στη μεγάλη μάχη του Ιράκ.

Οι δύο λύσεις σε στρατιωτικό επίπεδο που εφαρμόζουν είναι: πρώτον αύξησαν τις επιθέσεις τους στις ανυπότακτες επαρχίες όλους τους τελευταίους μήνες. Ετσι μετέτρεψαν το 2005 στο πιο αιματηρό έτος από την αρχή της κατοχής. Χιλιάδες νεκροί Αφγανοί αλλά και δεκάδες Αμερικάνοι. Θέλησαν έτσι να «επιταχύνουν» την επιβολή της τάξης, αλλά όπως ήταν αναμενόμενο προκάλεσαν και αντίθετα αποτελέσματα. Οι βίαιες εισβολές σε σπίτια, το πρόσφατο βίντεο της αυστραλέζικης τηλεόρασης με τα καμένα πτώματα δύο Αφγανών πεταμένα στο χώμα σε συνδυασμό με τις αποκαλύψεις για βάρβαρα βασανιστήρια και προσβολές στις φυλακές του Αφγανιστάν και στο Γκουαντανάμο αποτελούν κοκτέιλ για ακόμη μεγαλύτερη αποξένωση των ντόπιων.

Από την άλλη οι Αμερικάνοι προσπαθούν να προωθήσουν το ΝΑΤΟ –όλες τις άλλες χώρες που συμμετέχουν στην κατοχή- να βάψουν τα χέρια τους με αίμα και να πάρουν μέρος σε πολεμικές επιχειρήσεις. Ως τώρα οι υπόλοιπες χώρες παρέμεναν κατά κύριο λόγο στην Καμπούλ, έκαναν διάφορες «αγαθοεργίες», έβγαζαν αναμνηστικές φωτογραφίες και τις δημοσίευαν στο μηνιάτικο περιοδικό της ISAF (Διεθνής Δύναμη Ασφαλείας του Αφγανιστάν).

Τα τελευταία τεύχη του περιοδικού εκτός από χαμογελαστά Αφγανόπουλα έχουν τουλάχιστο από μία κηδεία ΝΑΤΟϊκού στρατιώτη.

Οι Αμερικάνοι υπολογίζουν να αποσύρουν τέσσερις χιλιάδες στρατιώτες από το Αφγανιστάν τους επόμενους μήνες. Ο Μπλερ έχει υποσχεθεί ότι θα βοηθήσει στην αντικατάσταση με Βρετανούς. Ολα δείχνουν ότι και ο Καραμανλής έχει δώσει αντίστοιχες υποσχέσεις, πάνω και κάτω από το τραπέζι. Το ρεπορτάζ των στρατιωτικών συντακτών κάνει λόγο για πιθανότητα αποστολής μίας μάχιμης μονάδας από το Κιλκίς.

Το αντιπολεμικό κίνημα πρέπει να έχει τα μάτια του στραμμένα στο Αφγανιστάν. Εκεί ο Καραμανλής και η κυβέρνηση της ΝΔ έχουν αποφασίσει να παίξουν πολύ ανοιχτά το επικίνδυνο και βρόμικο χαρτί της συμμετοχής στον πόλεμο του Μπους.

Το αντικαπιταλιστικό κίνημα στην Αθήνα

Το 4ο ΕΚΦ θα σημαδέψει την Ανοιξη του 2006. Ο Σωτήρης Κοντογιάννης εξηγεί τις κρίσιμες επιλογές που έχουν μπροστά τους οι ακτιβιστές

Εξι χρόνια κλείνουν αυτές τις μέρες από την ιστορική διαδήλωση στο Σιάτλ των Ηνωμένων Πολιτειών, την διαδήλωση που σηματοδότησε την γέννηση του κινήματος ενάντια στην "καπιταλιστική παγκοσμιοποίηση".

Οι διαδηλωτές που είχαν συγκεντρωθεί εκείνες τις ημέρες, στα τέλη του Νοέμβρη του 1999 στο Σιάτλ, στην "πρωτεύουσα" της Μάικροσοφτ και της Μπόινγκ, την καρδιά της υψηλής τεχνολογίας της Αμερικής, δεν ήταν ιδιαίτερα πολλοί: με βία ξεπερνούσαν τις 30.000. Ούτε ήταν όλοι αποφασισμένοι εχθροί του καπιταλισμού: η πλειοψηφία είχε έρθει να διαδηλώσει για τα δικά της ιδιαίτερα ζητήματα -την καταστροφή του περιβάλλοντος, την "απελευθέρωση" του εμπόριου, την καταλήστευση του Γ' Κόσμου. Οι επαναστάτες, έτσι και αλλιώς μικρή μειοψηφία μέσα στην αμερικανική κοινωνία, ήταν πρακτικά απόντες εκείνη την ημέρα: η περικύκλωση της Συνόδου Κορυφής του Παγκόσμιου Οργανισμού Εμπορίου ήταν έξω από τις προτεραιότητές τους.

Παρόλα αυτά το Σιάτλ έγινε σημείο καμπής, έγινε ένα από αυτά τα μεγάλα γεγονότα που αλλάζουν την ροή της ιστορίας. Υπήρχαν δυο βασικές αιτίες για αυτό.

Η πρώτη ήταν η επιτυχία. Η διαδήλωση κυριολεκτικά αιφνιδίασε όχι μόνο τους συνέδρους αλλά και την αστυνομία και την ίδια την αμερικανική κυβέρνηση. Δεν ήταν η πρώτη φορά που η Σύνοδος Κορυφής ενός διεθνούς οργανισμού "περικυκλωνόταν" από διαδηλωτές. Μέχρι τότε, όμως, οι περικυκλώσεις αυτές ήταν καθαρά συμβολικές -οι διαδηλωτές κατά κανόνα μετριούνταν σε εκατοντάδες. Αυτή τη φορά μετριούνταν σε δεκάδες χιλιάδες. Η αστυνομία πανικοβλήθηκε, επιτέθηκε στους διαδηλωτές και μετέτρεψε ολόκληρη την πόλη σε πεδίο μάχης.

Και οι σύνεδροι πανικοβλήθηκαν. Στο τέλος οι διοργανωτές δεν είχαν άλλη επιλογή από το να ακυρώσουν την Σύνοδο Κορυφής. Το κίνημα είχε μόλις πετύχει μια απιστευτη νίκη.

Το "μυστικό" αυτής της επιτυχίας ήταν η δεύτερη αιτία που έκανε το Σιάτλ σημείο καμπής: αυτή τη φορά δεν είχε καλέσει στην περικύκλωση η μία ή η άλλη ομάδα. Είχαν καλέσει σχεδόν όλες. Στους δρόμους του Σιάτλ διαδηλώναν εκείνη την ημέρα πλάι-πλάι οι λιμενεργάτες και οι οικολόγοι, οι φοιτητές και οι ομοφυλόφιλοι, οι ανθρωπιστές που ζητούσαν την παραγραφή των χρεών των Γ' Κόσμου με τους ακτιβιστές των οργανώσεων προστασίας της θαλάσσιας χελώνας. Είχαν συγκεντρωθεί εδώ για να διαδηλώσουν ενάντια στον κοινό εχθρό. Και ο εχθρός δεν ήταν η μια ή η άλλη κυβέρνηση, ούτε η μια ή η άλλη πολυεθνική: ήταν το ίδιο το σύστημα, ο καπιταλισμός της εποχής της "παγκοσμιοποίησης".

Ο πλανήτης ολόκληρος αιφνιδιάστηκε από τα γεγονότα του Σιάτλ. Για την πλειοψηφία των ανθρώπων η απίστευτη νίκη, μέσα στην ίδια την καρδιά της Αμερικής, του πιο ισχυρού καπιταλισμού του κόσμου, έμοιαζε με το πρώτο ηλιόλουστο πρωϊνό μετά από έναν κρύο χειμώνα. Για τους ίδιους τους καπιταλιστές έμοιαζε με φάντασμα που γύριζε από τα παλιά. Μα μόλις πριν από μια δεκαετία δεν είχαν πανηγυρίσει "το τέλος του κομμουνισμού" , "το τέλος της ιστορίας";

Το Σιάτλ, βέβαια, δεν είχε πέσει από τον ουρανό. Είχε προηγηθεί η εξέγερση των Ζαπατίστας, των ινδιάνων ιθαγενών της επαρχίας Τσιάπας του Μεξικού την Πρωτοχρονιά του 1994. Υστερα είχε έρθει η μεγάλη απεργία στη Γαλλία τον Δεκέμβρη του 1995 -μια απεργία που κράτησε τέσσερις ολόκληρες βδομάδες. Ο ίδιος ο καπιταλισμός αντιμετώπιζε συνεχώς τεράστια προβλήματα: το φθινόπωρο του 1997 μια νομισματική κρίση είχε σαρρώσει, μέσα σε λίγες μέρες, την μια μετά την άλλη όλες τις "ακμάζουσες" αναδυόμενες οικονομίες της νοτιοανατολικής Ασίας. Τον Αυγουστο του 1998 κατέρρευσε το τραπεζικό σύστημα της Ρωσίας. Υστερα ήρθε η σειρά της LCTM, του μεγαλύτερου κερδοσκοπικού αμοιβαίου κεφαλαίου των ΗΠΑ, που απείλησε να συμπαρασύρει στον πάτο ολόκληρη την παγκόσμια οικονομία. Για τους απλούς ανθρώπους -είτε ζούσαν και δούλευαν στη Νέα Υόρκη και το Παρίσι είτε στο Μπουένος Αϊρες και τη Μανίλα- η οικονομική αυτή αστάθεια μεταφραζόταν σε μόνιμη ανασφάλεια. Και σε φτώχεια.

"Η ανισότητα και η φτώχεια στο τέλος του 20ου αιώνα" γράφαμε τον Σεπτέμβρη του 1999 στον Σοσιαλισμό από τα Κάτω, " είναι πολύ μεγαλύτερες από την αρχή του... Αντί αυτός ο φανταστικός πλούτος που έχει παραχθεί την τελευταία εκατονταετία να λύσει το πρόβλημα της πείνας παγκόσμια, σήμερα 1.300 εκατομμύρια έχουν εισόδημα μικρότερο από 1 δολάριο την ημέρα... Η καπιταλιστική οικονομία δεν εγκυμονεί μια περίοδο ανάπτυξης και σταθερότητας αλλά μια περίοδο μεγαλύτερης οικονομική αστάθειας και πολιτικών συγκρούσεων". Δυο μήνες αργότερα ήρθε το Σιάτλ.

Εξι χρόνια έχουν περάσει από τότε. Μέσα σε αυτά τα χρόνια το κίνημα πλήθυνε, δυνάμωσε, απλώθηκε και ωρίμασε. Τον Σεπτέμβρη του 2000 ήρθε στην Ευρώπη -με την διαδήλωση ενάντια στην Σύνοδο Κορυφής του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου (ΔΝΤ) στην Πράγα. Ακολούθησε το μεγαλειώδες συλλαλητήριο στην Γένοβα της Ιταλίας, τον Ιούλη του 2001, ενάντια στην σύνοδο των G8 - των ηγετών των 8 ισχυρότερων κρατών του πλανήτη. Αυτή τη φορά δεν είμαστε 30.000 αλλά 300.000. Αλλά και οι G8 δεν αιφνιδιάστηκαν αυτή τη φορά -

Οκτώβρης 2004, 3ο ΕΚΦ στο Λονδίνο

μας περίμεναν και ήταν προετοιμασμένοι για την σύγκρουση. Η αστυνομία του Μπερλουσκόνι, του πρωθυπουργού της Ιταλίας που είναι και η μια από τις 8 ισχυρότερες χώρες του πλανήτη, επιτέθηκε με δολοφονική μανία στους διαδηλωτές, αφήνοντας πίσω της έναν νεκρό, τον νεαρό Κάρλο Τζουλιάνι και εκατοντάδες τραυματίες.

Η κορυφαία στιγμή του κινήματος ήταν αναμφίβολα η ιστορική 15η Φλεβάρη του 2003, η πρώτη παγκόσμια μέρα δράσης ενάντια στον επερχόμενο αμερικανοβρετανικό πόλεμο στο Ιράκ. Μαζικές διαδηλώσεις - συχνά εκατοντάδων χιλιάδων- πλημμύρισαν εκείνη την ημέρα σχεδόν όλες τις πρωτεύουσες και τις μεγάλες πόλεις του πλανήτη. Στο Λονδίνο οι διαδηλωτές ξεπέρασαν τα δυο εκατομμύρια. Συνολικά, σύμφωνα με τις τελευταίες εκτιμήσεις, εκείνη την ημέρα κινητοποιήθηκαν σε ολόκληρο τον πλανήτη 37 εκατομμύρια άνθρωποι ενάντια στον πόλεμο. Ηταν η μεγαλύτερη συντονισμένη παγκόσμια διαμαρτυρία στην ιστορία μέχρι σήμερα.

Η πορεία του κινήματος μέσα σε αυτά τα 6 χρόνια δεν ήταν ούτε ευθύγραμμη, ούτε δεδομένη. Η ιστορία είναι γεμάτη καμπές και γυρίσματα και το κίνημα χρειάστηκε να απαντήσει, να ανταποκριθεί σε αυτές τις αλλαγές. Ξανά και ξανά βρεθήκαμε αντιμέτωποι με μεγάλες επιλογές, με επιλογές καθοριστικές όχι μόνο για την επιτυχία αλλά και για την ίδια την επιβίωση του κινήματος. Το πιο τρανταχτό παράδειγμα ήταν η επίθεση στους Διδυμους Πύργους της Νέας Υόρκης την 11η Σεπτέμβρη του 2001. Τι θα έπρεπε να κάνει το κίνημα; Να καταγγείλει "την βία από όπου και αν προέρχεται" και να θρηνήσει μαζί με τον Μπους για τα θύματα της "τρομοκρατίας"; Να πανηγυρίσει για το πλήγμα που υπέστη η αμερικανική υπερδύναμη αδιαφορώντας για τους 3.000 σχεδόν νεκρούς; 'Η να θεωρήσει τα θύματα της επίθεσης θύματα του απύθμενου μίσους που γεννάει το ίδιο το σύστημα με την δυστυχία που σπέρνει στον πλανήτη -θύματα του ίδιου του "παγκοσμιοποιημένου καπιταλισμού", δηλαδή;

Τα ερωτήματα αυτά δεν ήταν ακαδημαϊκά. Τον Σεπτέμβρη του 2001, λίγες μέρες μετά την επίθεση στους Δίδυμους Πύργους, επρόκειτο να γίνει στις ΗΠΑ η Σύνοδος Κορυφής του ΔΝΤ και το κίνημα είχε προετοιμαστεί για μια ακόμα μαζική περικύκλωση. Κάτω από την πίεση της τραγωδίας της 11/9 οι διοργανωτές αποφάσισαν να ακυρώσουν την διαδήλωση. Πολλοί θεώρησαν ότι το κίνημα είχε πιά πεθάνει. Η σειρά των άρθρων που είχε εγκαινιάσει μόλις η βρετανική "έγκυρη" εφημερίδα Financial Times για το "αντικαπιταλιστικό κίνημα" διακόπηκε στη μέση. Αν είχε επικρατήσει αυτή η γραμμή της υποχώρησης, το Σιάτλ και η Γένοβα θα ήταν σήμερα απλά και μόνο μια φωτεινή ανάμνηση.

Αλλά δεν επικράτησε. Στις ίδιες της ΗΠΑ ένα (μικρό αρχικά) κομμάτι του κινήματος αντί να στραφεί στους θρήνους στράφηκε ενάντια στον ίδιο τον Μπους και τα σχέδιά του να "πάρει εκδίκηση" -να στείλει τα στρατεύματά του να ισοπεδώσουν και να καταλάβουν πρώτα το Αφγανιστάν και ύστερα το Ιράκ. Τα πανό και τα πλακάτ " Not in my Name", " όχι στο όνομά μου" που πάλευαν ενάντια στα πολεμικά σχέδια του Μπους ήταν μια πηγή ελπίδας και έμπνευσης για ολόκληρο το κίνημα.

Στην Ευρώπη, η γραμμή αυτή έγινε κυρίαρχη μέσα στο κίνημα. Αλλά όχι αυτόματα. Χρειάστηκε πραγματική "μάχη" μέσα στο κίνημα για να κυριαρχήσει η άποψη "όχι στον πόλεμο, είτε έχει, είτε δεν έχει την έγκριση του ΟΗΕ" απέναντι στην πιο "μετριοπαθή" και συμβιβαστική άποψη που ζητούσε να κρατήσουμε ίσες αποστάσεις ανάμεσα στον Μπους και τον Σαντάμ Χουσεϊν και επέμενε ότι θα έπρεπε τα συνθήματά μας να είναι "ζυγισμένα" ανάμεσα στην καταγγελία του πολέμου και την καταγγελία της τρομοκρατίας. Το σημείο καμπής ήταν το 1ο Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Φόρουμ (ΕΚΦ) που έγινε στην Φλωρεντία της Ιταλίας τον Νοέμβρη του 2002. Εκατοντάδες χιλιάδες άνθρωποι από όλη την Ιταλία συγκεντρώθηκαν το πρωΐ του Σαββάτου 8 Νοέμβρη στην Φλωρεντία, για να πάρουν μέρος στην διαδήλωση που είχε οργανώσει το ΕΚΦ και να βροντοφωνάξουν "όχι στον πόλεμο", "κάτω τα χέρια από το Ιράκ", "όχι άλλο αίμα για το πετρέλαιο". Η Συνέλευση των Κινημάτων που έγινε το επόμενο πρωΐ, αποφάσισε να καλέσει σε μια πανευρωπαϊκή μέρα δράσης ενάντια στον επερχόμενο πόλεμο. Η ημερομηνία: 15 Φλεβάρη 2003.

Το πρώτο "Κοινωνικό Φόρουμ" είχε γίνει τον Γενάρη του 2001 στο Πόρτο Αλέγκρε της Βραζιλίας. Αυτό το "Παγκόσμιο Κοινωνικό Φόρουμ" (ΠΚΦ) θα ήταν, σύμφωνα με τους διοργανωτές, η απάντηση του κινήματος στο "Παγκόσμιο Οικονομικό Φόρουμ" -την ετήσια συνάντηση των πλούσιων και των ισχυρών του πλανήτη που γίνεται παραδοσιακά κάθε χειμώνα στο Νταβός της Ελβετίας. Υστερα ήρθε η Γένοβα. Στην πρώτη διεθνή συνάντηση για την διοργάνωση της διαδήλωσης, τον Μάη του 2001, οι σύνεδροι αποφάσισαν να ονομαστούν "Κοινωνικό Φόρουμ της Γένοβας". Μέσα στους επόμενους μήνες δεκάδες -αλλού μικρά, αλλού μεγάλα- "Κοινωνικά Φόρουμ" ξεφύτρωσαν σε όλη την Ιταλία.

Οι δεκάδες χιλιάδες ακτιβιστές που συγκεντρώθηκαν τον Νοέμβρη του 2002 στην Φλωρεντία δεν είχαν έρθει μόνο για να πάρουν μέρος σε κάποιες από τις εκατοντάδες συζητήσεις του ΕΚΦ αλλά και για να συναποφασίσουν το μέλλον του κινήματος. Το ΕΚΦ δεν είναι απλά και μόνο ένας "χώρος" συνύπαρξης και ανταλλαγής απόψεων. Είναι το "κεντρικό επιτελείο" του κινηματος.

Το κίνημα απογειώθηκε στην Ιταλία μετά την Γένοβα και την Φλωρεντία. Η Ρώμη πλημμύρισε ξανά και ξανά με εκατομμύρια διαδηλωτές ενάντια στην εμπλοκή στον πόλεμο του Μπους. Η κυβέρνηση του Μπερλουσκόνι βρέθηκε ξανά και ξανά αντιμέτωπη με δυνατές απεργίες, μεγάλες φοιτητικές κινητοποιήσεις και μαζικά συλλαλητήρια. Στην Γαλλία, τη χώρα που φιλοξένησε τον Νοέμβρη του 2003 το 2ο Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Φόρουμ, το κίνημά μας είχε μια τεράστια νίκη: το "όχι" στιο Ευρωσύνταγμα, τον περασμένο Μάη. Στη Βρετανία, όπου έγινε το 3ο Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Φόρουμ, η αριστερά κατάφερε, στις εκλογές που ακολούθησαν να μπεί ξανά, ύστερα από μισό αιώνα, στο κοινοβούλιο. Και στην Ιταλία και στην Γαλλία και στην Βρετανία το ΕΚΦ λειτούργησε σαν πηγή έμπνευσης και για το κίνημα και για την αριστερά. Το ίδιο θέλουμε να γίνει και τον Απρίλη με το 4ο Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Φόρουμ στην Ελλάδα. Η επιτυχία, όμως, δεν θα έρθει αυτόματα, από τον ουρανό. Το κίνημά μας βρίσκεται και πάλι

αντιμέτωπο με μεγάλες προκλήσεις. Οι απαντήσεις μας και οι επιλογές μας θα παίξουν κρίσιμο ρόλο.

Ενα κομμάτι της αριστεράς στην Ελλάδα, με πρώτη και κύρια την ηγεσία του ΚΚΕ, αντιμετωπίζει εχθρικά το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Φόρουμ. "*Το ΕΚΦ*", έγραφε χαρακτηριστικά ο Ριζοσπάστης τον Φλεβάρη, "*αποτελεί μια ανοιχτή επέμβαση ενάντια στο λαϊκό κίνημα και τους αγώνες στη χώρα μας. Οχι μόνο γιατί οι ευρωπαϊκές δυνάμεις δεν έχουν δείξει την παραμικρή αλληλεγγύη στους αγώνες που βρίσκονται σε εξέλιξη, αλλά και γιατί οι ντόπιοι διοργανωτές βρίσκονται στον αντίποδα αυτών των αγώνων (από τη συναινετική πλειοψηφία της ΓΣΕΕ, τους συνενόχους στον «εθνικό διάλογο» για την Παιδεία, τους ευρωφιλελεύθερους του Συνασπισμού κλπ.)*". Το ΚΚΕ αντιμετωπίζει το ΕΚΦ σαν ένα φεστιβάλ της Σοσιαλδημοκρατίας που όχι μόνο ελέγχεται από τις ηγεσίες της ευρωπαϊκής Κεντροαριστεράς αλλά έχει και στενές σχέσεις με τις κυβερνήσεις, την Ευρωπαϊκή Ενωση και τις ίδιες τις μεγάλες επιχειρήσεις. *"Ας στείλουν έγκαιρα την πρόσκλησή τους στον κύριο Μπαρόζο (τον επίτροπο Οικονομικών της ΕΕ)"* έγραφε κοροϊδευτικά ο Νίκος Σαρετάκης στον Ριζοσπάστη. *"Με τέτοιους όρους ίσως 'μια άλλη τράπεζα είναι εφικτή' ... ένας άλλος κόσμος, όμως, σίγουρα ΟΧΙ... ".*

Αυτή η επίθεση δεν είναι απλά και μόνο κοντόθωρη. Είναι και πέρα για πέρα ψεύτικη. Πως μπορεί να λέει κανείς ότι οι δυνάμεις που έστειλαν πχ. το Ευρωσύνταγμα στα σκουπίδια στην Γαλλία καθοδηγούνται από τον Μπαρόζο; Πως μπορεί να καταγγέλει κανείς σαν "όργανο του ευρωπαϊκού ιμπεριαλισμού" το κίνημα που ανάγκασε την κυβέρνηση της Ισπανίας να αποσύρει τα στρατεύματά της από το Ιράκ; Πως μπορεί να θεωρεί κανείς ότι τα συνδικάτα που οργάνωσαν π.χ. τη μάχη ενάντια στο Ασφαλιστικό του Γιαννίτση το 2001 ή τη γενική απεργία στις 14 Δεκέμβρη του 2005 ενάντια στον προϋπολογισμό του Αλογοσκούφη "βρίσκονται στον αντίποδα των αγώνων";

Η αλήθεια είναι ότι αυτές ο καταγγελίες του Ριζοσπάστη δεν ανταποκρίνονται ούτε στην ίδια τη στάση του ΚΚΕ στο διεθνές κίνημα. Διαβάζουμε π.χ. στον "Ρ" της 3/12/2005 στο Ανακοινωθέν της Γραμματείας του Παγκοσμίου Συμβουλίου Ειρήνης (ΠΣΕ) ότι:

"Η Γραμματεία του ΠΣΕ (που συνεδρίασε στην Κούβα) συζήτησε και επεξεργάστηκε ένα πλάνο δράσης για το προσεχές διάστημα (εκδηλώσεις του ΠΣΕ και ευρύτερες):...

** 24-29 του Γενάρη 2006, Παγκόσμιο Κοινωνικό Φόρουμ Αμερικής, Καράκας - Βενεζουέλα".*

Ε, μη μας πουν ότι και ο Κάστρο και ο Τσάβες και το ΠΣΕ συμμετέχουν σε Φόρουμ - όργανα του ιμπεριαλισμού!

Ο Μπαρόζο δήλωσε πράγματι ότι θα ήθελε να "συνομιλήσει" με τις 150.000 που συγκεντρώνονται στο Παγκόσμιο Κοινωνικό Φόρουμ. Μάταια προσπαθεί ο Ριζοσπάστης να ερμηνεύσει αυτή τη δήλωση σαν απόδειξη "συμβιβασμού" με τον καπιταλισμό. Δεν είναι οι 150.000 αυτοί που ζητάνε να "συνομιλήσουν" με τον Μπαρόζο. Το αντίστροφο συμβαίνει. Το μόνο που αποδεικνύει αυτή η δήλωση είναι την δύναμη του κινήματός μας: όπως φάνηκε και στη Γαλλία τον Μάη, ούτε η Κομισιόν, ούτε οι κυβερνήσεις, ούτε οι καπιταλιστές μπορούν πια να μας αγνοούν.

Το 4ο ΕΚΦ θα είναι ένα μεγάλο γεγονός για το κίνημα στην Ελλάδα. Κανένας αγωνιστής δεν πρόκειται να το αγνοήσει -είτε θέλει, είτε δεν θέλει η ηγεσία του ΚΚΕ. Δεκάδες χιλιάδες εργάτες, φοιτητές, άνεργοι, μαθητές, συνδικαλιστές, ακτιβιστές από τα κινήματα, μέλη των μη κυβερνητικών οργανώσεων, θα έρθουν στην Αθήνα για να παρακολουθήσουν τις εκδηλώσεις, να πάρουν μέρος στις συζητήσεις, να ανταλλάξουν απόψεις και να αποφασίσουν για τα επόμενα βήματα. Εκατοντάδες χιλιάδες συνάδελφοί τους από την Ελλάδα, την Ευρώπη αλλά και τον κόσμο ολόκληρο, θα έχουν τις μέρες εκείνες στραμμένα τα μάτια τους στην Αθήνα για να μάθουν τι συζητήθηκε, τι προτάθηκε και τι αποφασίστηκε. Ο τρόπος με τον οποίο θα οργανώσουμε το 4ο ΕΚΦ θα έχει καταλυτική σημασία για την επιτυχία του.

Η δύναμη του κινήματός μας στηρίχτηκε στην ενότητα, στο "δεύτερο μυστικό" του Σιατλ: στην συνένωση συνδικάτων, οικολογικών οργανώσεων, αριστερών κομμάτων, γυναικείων κινήσεων, μη κυβερνητικών οργανώσεων κλπ σε ένα μέτωπο, ενάντια σε έναν κοινό εχθρό - τον παγκοσμιοποιημένο καπιταλισμό και τους διεθνείς οργανισμούς του. Αυτό το "μυστικό" θα πρέπει να το διαφυλάξουμε στο 4 ΕΚΦ.

Μια μερίδα του κινήματος πιέζει για ένα Κοινωνικό Φόρουμ κατακερματισμένο, χωρισμένο -ακόμα και χωροταξικά- σε διαφορετικές "θεματικές ενότητες". Οι οικολόγοι θα βρίσκονται με τους οικολόγους και τα συνδικάτα με τα συνδικάτα -αλλά ό ένας μακριά από τον άλλον. Οι μεγάλες συζητήσεις -όπου μπορούν να βρεθούν στο ίδιο πάνελ μια διάσημη προσωπικότητα της αριστεράς με έναν νέο ακτιβιστή από κάποιο "περιφερειακό" κίνημα- θα πρέπει να εγκαταλειφθούν. Ολες οι συζητήσεις θα πρέπει, σύμφωνα με τις απόψεις τους, να είναι "αυτοοργανωμένες" -να γίνονται με πρωτοβουλία και ευθύνη των ίδιων των οργανώσεων που τις προτείνουν. Το Φόρουμ δεν θα είναι ένας χώρος ανταλλαγής απόψεων ανάμεσα στα διάφορα κινήματα αλλά απλά ένας χώρος κοινής συνεύρεσης.

Οι απόψεις αυτές στηρίζονται στις ιδέες της "αυτονομίας" -ενός πολιτικού ρεύματος του οποίου οι πιο γνωστοί εκπρόσωποι είναι ο Τόνι Νέγκρι και ο Μάικλ Χαρντ, οι συγγραφείς των βιβλίων "Η Αυτοκρατορία" και "Το Πλήθος". Για την αυτονομία οι εργατικοί αγώνες έχουν μικρή σημασία -μια μεγάλη απεργία είναι ισοδύναμη (αν όχι και υποδεέστερη) σε σημασία για την μάχη ενάντια "στην αυτοκρατορία", από μια πχ. αντιρατσιστική συναυλία. Οι μάχες ενάντια στις συγκεκριμένες επιθέσεις των αφεντικών, είναι ασήμαντες μπροστά στον γενικότερο πόλεμο ενάντια στην "υπερεθνική ελίτ". Ο ίδιος ο Νέγκρι γελοιοποιήθηκε, κυριολεκτικά, στα μάτια εκατομμυρίων αγωνιστών στις αρχές της χρονιάς υποστηρίζοντας ενεργά, σε δημόσιες συγκεντρώσεις στην Γαλλία, πλάϊ-πλάι με στελέχη της κυβέρνησης, το "ναι" στο Ευρωσύνταγμα.

Το 4ο Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Φόρουμ της Αθήνας έχει όλες τις προϋποθέσεις για να γίνει ένας μεγάλος σταθμός για το κίνημα. Για να το πετύχουμε όμως αυτό θα χρειαστεί να συνδεθούμε με όλες τις πραγματικές και κρίσιμες μάχες που δίνει το κίνημα στην Ελλάδα, στην Ευρώπη και στον κόσμο ολόκληρο. Να συνδεθούμε με τους αγώνες ενάντια στην κυβέρνηση του Καραμανλή -να κάνουμε για το εργατικό κίνημα το Φόρουμ τον επόμενο σταθμό μετά τη διαδήλωση της ΔΕΘ τον περασμένο Σεπτέμβρη και τη γενική απεργία της 14ης Δεκέμβρη. Να συνδεθούμε με τους αγώνες της νεολαίας που ξεφτύλισε τον περασμένο μήνα την κυβέρνηση της Γαλλίας. Να συνδεθούμε με τους αγώνες των μεταναστών ενάντια στον ρατσισμό της "Ευρώπης Φρούριο". Να συνδεθούμε με την αντίσταση στο Ιράκ, στο Αφγανιστάν και την Παλαιστίνη. Να συνδεθούμε με το αντιπολεμικό κίνημα στις ΗΠΑ που "απειλεί" να κάνει τον Μπους έναν νέο Νίξον.

Η "Πρωτοβουλία Γένοβα 2001" θα δώσει όλες της τις δυνάμεις για να γίνει και το 4ο Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Φόρουμ ένας σταθμός στον αγώνα μας για έναν άλλο κόσμο.

“Η Αθήνα τον 20ο αιώνα”

Μια έκθεση που θυμίζει ότι δεν υπάρχει δεκαετία του περασμένου αιώνα χωρίς μια κοινωνική έκρηξη στην Αθήνα

27 Δεκέμβρη 1945. Συλλαλητήριο στη Λεωφόρο Αλεξάνδρας για Αμνηστία

Η έκθεση «Η Αθήνα τον 20ο αιώνα» που άνοιξε τις πύλες της στην Τεχνόπολη, στο Γκάζι, αξίζει να μπει στο πρόγραμμα όλων. Όχι μόνο γιατί πραγματεύεται την περίοδο που συνήθως δεν διδάσκεται στα σχολικά βιβλία και, παρότι κοντινή, είναι αποσιωπημένη. Αλλά και γιατί σπάνια το πλατύ κοινό έχει την ευκαιρία να απολαύσει τον πλούτο των αρχείων απ’ όπου αντλεί το υλικό της η συγκεκριμένη έκθεση. Η αναδρομή στον 20ο αιώνα για την πόλη της Αθήνας, που ως πρωτεύουσα σημαίνει την αναδρομή στα βασικότερα γεγονότα της σύγχρονης ελληνικής ιστορίας, γίνεται με φωτογραφικό υλικό, πρωτοσέλιδα εφημερίδων, βίντεο από κινηματογραφικά επίκαιρα, ήχο και αυτούσια τεκμήρια της εποχής. Γι’ αυτά και μόνο, μια επίσκεψη στα τρία κτίρια που στεγάζουν την έκθεση και καλύπτουν τις τρεις αντίστοιχες περιόδους 1901-1950, 1950-1974, 1974-2000 είναι μια ελκυστική εμπειρία.

Η περιήγηση στην έκθεση γίνεται κυκλικά. Οι τοίχοι χωρίζονται ανά χρόνο και σε κάθε χρόνο επιλέγεται εκείνο το υλικό που θεωρείται ότι τον χαρακτηρίζει, με επίκεντρο κυρίως την πολιτική, αλλά και πολλές αναφορές στον πολιτισμό, τον αθλητισμό, τις τεχνικές προόδους, τον κινηματογράφο, κλπ. Το κομμάτι της έκθεσης για τα πρώτα χρόνια του αιώνα, που είναι και τα πιο μακρινά σε μας, δίνει την ευκαιρία να γνωρίσουμε την παλιά Αθήνα των 200.000 κατοίκων, με τις πρώτες ασφαλτοστρώσεις και τα εγκαίνια του τραμ και του τρένου, αλλά και τις σκληρές πολιτικές αντιπαραθέσεις της εποχής. Η έκθεση ισορροπεί ανάμεσα στην δράση των «μεγάλων ανδρών» και σε αυτή των καθημερινών ανθρώπων. Το 1907, βλέπουμε φωτογραφίες από τη σημαιοστολισμένη Αθήνα με αφορμή την επίσκεψη του Ιταλού βασιλιά, διαβάζουμε όμως και την επίκαιρη ειρωνία του Σουρή: *«Καταβράχηκαν οι δρόμοι/βρώμα ίχνος πουθενά/μα αυτά που βλέπεις τώρα/δεν τα βλέπουμε συχνά».* Στα 1910, μαθαίνουμε για την ίδρυση του Εργατικού Κέντρου Αθήνας.

Η επόμενη δεκαετία θα σημαδευτεί από τον Διχασμό, την αντιπαράθεση Βασιλιά-Βενιζέλου για τη συμμετοχή ή όχι της Ελλάδας στον Α’ Παγκόσμιο Πόλεμο. Το 1916, η Αθήνα βρίσκεται σε ναυτικό αποκλεισμό από τους Συμμάχους και οι κάτοικοί της λιμοκτονούν. Μέσα στις φωτογραφίες των ατελείωτων επιστρατεύσεων, διακρίνουμε το 1918 την ίδρυση στην Αθήνα της Γενικής Συνομοσπονδίας Εργατών Ελλάδας. Η Μικρασιατική Εκστρατεία καλύπτεται με πρωτοσέλιδα και φωτογραφίες από τον πόλεμο, με κορύφωση εντυπωσιακές και άγνωστες φωτογραφίες από τους πρόσφυγες του πολέμου και την άφιξή τους στην Αθήνα.

Όμως, η έκθεση είναι ανισόμερη. Η αφήγηση της ιστορίας μιας πόλης, που από τους 200.000 κατοίκους το 1920, έφτασε στα 5 εκατομμύρια σήμερα και υπήρξε το «θέατρο» του πολυτάραχου ελληνικού 20ου αιώνα, απαιτεί έμφαση στη ζωή και τη δράση των από κάτω. Αλλιώς, κινδυνεύεις να μην κατανοήσεις από πού προκύψανε οι μεγάλες στιγμές της Αθήνας και να περιοριστείς σε ένα απλό χρονολόγιο. Η περίοδος του Μεσοπολέμου είναι ένα τέτοιο παράδειγμα, αν και όχι η χειρότερη στιγμή της έκθεσης. Περισσεύουν οι φωτογραφίες με τους κομψούς κυρίους με τα ημίψηλα και τα μονόκλ, τις στρατιωτικές στολές και τα φανταχτερά παράσημα. Η δράση του εργατικού κινήματος της εποχής περνάει στα γρήγορα. Στα 1936, βλέπουμε φωτογραφίες από απεργίες και συγκεντρώσεις, με αναφορά και στην Θεσσαλονίκη, ενώ στα 1929 βρίσκουμε το σχέδιο νόμου ενάντια στην δράση της Αριστεράς, το περίφημο Ιδιώνυμο. Όμως, για το ποιά ήταν αυτή η δράση που το Κράτος θέλησε να καταστείλει, δεν μαθαίνουμε παρά ελάχιστα. Το πρωτοσέλιδο του Ελεύθερου Ανθρώπου στις 02.12.1932 μας δίνει μια ιδέα: *«Πρωτοφανής η επιτυχία της απεργίας των τροχιοδρομικών και των αυτοκινητιστών. Δεν εκινήθη ούτε ένα όχημα».*

Η αποζημίωση έρχεται με την δεκαετία του ’40: το βίντεο και το φωτογραφικό υλικό από τον πόλεμο, την Πείνα, την Κατοχή, την Αντίσταση, την Απελευθέρωση είναι συγκλονιστικά. Είναι όλα εκεί: από τους μαυραγορίτες, τους δωσίλογους και τα Ες-Ες μέχρι το Εργατικό ΕΑΜ, την λαοθάλασσα που απελευθέρωσε την Αθήνα και τη μάχη των Δεκεμβριανών.

Οι επόμενες δεκαετίες συνεχίζουν στον ίδιο ρυθμό. Η ανοικοδόμηση της δεκαετίας του ’50, το χτίσιμο της Αθήνας όπως την ξέρουμε, δημιουργεί τη δύναμη που βλέπουμε να συγκλονίζει τους δρόμους κατά την δεκαετία του ’60. Οι απεργίες των οικοδόμων το 1960, οι πορείες ειρήνης το ’63, τα Ιουλιανά του ’65 και η κηδεία του φοιτητή Σωτήρη Πέτρουλα, που όλα τους εμφανίζονται στην έκθεση, θα αναγκάσουν την άρχουσα τάξη να καταφύγει στη λύση της Χούντας το ’67. Αλλά, δεν θα την γλιτώσουν από την εξέγερση

του Πολυτεχνείου και την Μεταπολίτευση.

Σίγουρα το πιο αδύναμο κομμάτι της έκθεσης είναι το χρονικό διάστημα 1975-2000. Μην ψάξετε για το κίνημα της Μεταπολίτευσης ή τις απεργίες του '85, του '92, τα αντιπολεμικά συλλαλητήρια. Δεν θα τα βρείτε. Θα βρείτε όμως ένα εξαιρετικό βίντεο της Αριάδνης Λουκάκου, γυρισμένο στο 30ο Δημοτικό Σχολείο Κυψέλης με θέμα την συμβίωση των ντόπιων και των μεταναστών στην Αθήνα του 21ου αιώνα. Είναι ένα κλείσιμο αισιόδοξο για όσους παλεύουμε σήμερα ενάντια στον ρατσισμό και ενδεικτικό της αποδοχής που συναντάνε σήμερα τα αντιρατσιστικά επιχειρήματα.

Κάποια έκδοση της έκθεσης δυστυχώς δεν διανέμεται. Για όσους πάντως το επιθυμούν (και το αντέχουν οικονομικά...) υπάρχουν εκδόσεις με σχετικό φωτογραφικό υλικό: το λεύκωμα "Η Αθήνα του Μεσοπολέμου μέσα από τις φωτογραφίες του Πέτρου Πουλίδη" από την **Κυριακή Αρσένη**, που υπάρχει στον χώρο της έκθεσης, οι φωτογραφίες του **Dmitri Kessel** "Ελλάδα 1944" από τις εκδόσεις Άμμος, καθώς και του **Φώντα Λάδη** «Ιουλιανά: οι 100 μέρες που συγκλόνισαν την Ελλάδα».

Οι ώρες λειτουργίας της έκθεσης είναι καθημερινά από τις 10:00 έως τις 14:00 και από τις 17:00 έως τις 20:00 και τα Σαββατοκύριακα από τις 10:00 έως τις 20:00 και θα διαρκέσει ως τις 25 Γενάρη του 2006.

Θανάσης Καμπαγιάννης

Τι συμβαίνει σήμερα στη μουσική σκηνή;

Με αφορμή την κυκλοφορία του άλμπουμ των FRANZ FERDINAND «YOU COULD HAVE IT SO MUCH BETTER»...

Σχολιάζοντας τα μουσικά πράγματα στα 1985, στο απόγειο του Θατσερισμού και καθώς τα ρεύματα του πανκ και η νέα ποπ οπισθοχωρούσαν ιδεολογικά και καλλιτεχνικά, ένας διακεκριμένος άγγλος μουσικοκριτικός έγραφε: « η ιστορία κάπου πρέπει να πήρε λάθος στροφή...». Πραγματικά, τι άλλο από λάθος θα μπορούσε να είναι το γεγονός ότι ένα ρεύμα αμφισβήτησης και διαμαρτυρίας όπως ήταν το πανκ έδινε τη θέση του στον ψυχρό και αποστασιοποιημένο ηλεκτρονικό ήχο που δέσποσε (με λαμπρές αλλά λιγοστές εξαιρέσεις) για πάνω από 15 χρόνια στη μουσική σκηνή;

"Ώστε σε λένε προβληματικό
Γιατί γουστάρεις να καταστρέφεις
Αυτά που ευχαριστούν τους ηλίθιους
Και λοιπόν; Ποιό το πρόβλημα με λίγη καταστροφή;"
(από το τραγούδι «The fallen» του νέου δίσκου των Franz Ferdinand)

Είκοσι χρόνια αργότερα, η επιτυχία και αναγνώριση σχημάτων όπως οι Franz Ferdinand έρχεται να δικαιώσει απόλυτα τον πιο πάνω ισχυρισμό και να αποκαταστήσει μαζί τη μουσική συνέχεια. Όλοι μιλάνε για το «μετα-πανκ», για μια νέα γενιά ποιοτικών σχημάτων, που είναι ρηξικέλευθα, που είναι εναλλακτικά, που συνεργάζονται με ανεξάρτητες δισκογραφικές εταιρίες. Αν οι Bloc Party είναι οι αριστεροί του κλαμπ, οι FF είναι σίγουρα οι πιο δημοφιλείς.

Έρχονται από τη Γλασκώβη, δημιουργήθηκαν σε μουσικά δρώμενα οργανωμένα σε χώρους όπως αποθήκες, που καταλάμβανε η νεολαία για να παίξει μουσική και να διασκεδάσει, και μέσα τις αίθουσες της σχολής καλών τεχνών, όπου φοιτούσαν κάποια από τα μέλη του γκρουπ. Το «You could have it so much better» είναι μόλις η δεύτερη δουλειά τους σαν σχήμα, σε συνεργασία με τον παραγωγό των πολύ γνωστών στο ελληνικό κίνημα Rage against the machine.

Η μουσική των FF εκπέμπει άλλοτε την αίσθηση της καταστροφής και της αδρεναλίνης που διακρίνεται στους πιο πάνω στίχους, αλλά όχι μόνο, έχει μια φρεσκάδα που θαρρείς ότι αντιτίθεται στη νοοτροπία της ηττοπάθειας. Βασικά όμως το σήμα κατατεθέν του γκρουπ είναι η αισθητική του: Στα βίντεο κλιπ και στα υλικά τους χρησιμοποιούν κατά κόρο θέματα από τον κονστρουκτιβιστικό σχεδιασμό του κινήματος της ρώσικης πρωτοπορίας και από την παράδοση του Ντανταά, του άλλου μεγάλου αντικομφορμιστικού καλλιτεχνικού ρεύματος των αρχών του εικοστού αιώνα. Δεν πρόκειται για βαρύγδουπα ούτε δυσνόητα στοιχεία, αλλά για παιχνίδι με κολλάζ, τρικ, μηχανισμούς, γεωμετρικά σχήματα, αποσπάσματα από αφαιρετικούς πίνακες. Το άλλο οπτικό στοιχείο είναι τα χρώματα, το έντονο πράσινο, πορτοκαλί και καφέ με μια ρετρό ενδυματολογία, που ωστόσο προσδίδει νοσταλγία και φαντασία στο όλο σετ.

Όλα αυτά δένουν με το στίχο που χωρίς να είναι άμεσα πολιτικός, έχει μια οξυδέρκεια και πολύ έντονο στοιχείο ειρωνίας και αυτοσαρκασμού. Το τραγούδι «Do you want to?» παρωδεί την ατμόσφαιρα ενός πάρτυ με «εκλεκτούς» καλεσμένους, που μάταια προσπαθούν να επικοινωνήσουν και να φλερτάρουν μέσα στο σαματά και την ατσάλινη αποξένωση της δήθεν καλλιτεχνικής ατμόσφαιρας. Το «The Fallen» είναι προκλητικός ύμνος σε έναν πανκ μεσσία. Το «Walk away» περιγράφει με τον πιο ποιητικό τρόπο όλα τα αντιφατικά αισθήματα και τις αμφιβολίες που συνοδεύουν ένα χωρισμό.

Η απήχηση του γκρουπ είναι ήδη τεράστια. Σε Βρετανία και Ελλάδα κάθε κριτικός που σέβεται τον εαυτό του οφείλει να κάνει ειδική μνεία στους FF. Από την «Καθημερινή» λοιπόν πληροφορούμαστε ότι πρόκειται για τους νέους Rolling Stones, που ενσωματώνουν τις καλλιτεχνικές πρωτοπορίες του 20ου αιώνα! Αντίστοιχα πομπώδη σχόλια συνοδεύουν τις περισσότερες παρουσιάσεις, σε βαθμό ενοχλητικό ίσως για τους λάτρεις της ανεξάρτητης σκηνής. Δεν μειώνουν σε τίποτα την αξία του φαινομένου.

Θέλουμε και έχουμε κάθε ένδειξη να πιστεύουμε, ότι οι FF δεν είναι είναι παρά μόνο η κορωνίδα μιας νέας φουρνιάς μουσικών σχημάτων που κινούνται σε τροχιά αποκλίνουσα από την εσωστρέφεια και το ναρκισσισμό που χαρακτήρισαν τη μουσική βιομηχανία μια ολόκληρη προηγούμενη περίοδο. Αυτό το φαινόμενο δεν περιορίζεται πια στα λιγοστά σκληροπυρηνικά ανατρεπτικά συγκροτήματα, ούτε καν στην υποστήριξη που δίνουν πλήθος μουσικές προσωπικότητες στα νέα κινήματα ενάντια στον πόλεμο και τον καπιταλισμό. Στην πραγματικότητα εκφράζεται με χίλιους δυο διαφορετικούς τρόπους στη διαδικασία σύλληψης, σύνθεσης, παραγωγής και εκτέλεσης της μουσικής. Ο δυναμισμός, η εξωστρέφεια, η αισιόδοξη οπτική που κυριαρχούν στους Franz Ferdinand αντανακλά όλη αυτή την περιρρέουσα ατμόσφαιρα και μας γεμίζει προσδοκίες για τη συνέχεια...

Δήμητρα Κυρίλλου

Βιβλιοκριτική

Αντόνιο Γκράμσι
«Για τον Μακιαβέλι»
εκδόσεις «Ηριδανός»
σελ. 208 / Τιμή 13, 50

Το 1919-20 η Ιταλία έζησε την «κόκκινη διετία» της. Ενα συγκλονιστικό κύμα εργατικών αγώνων, που κορυφώθηκε με τις καταλήψεις των εργοστασίων στο Τορίνο το Σεπτέμβρη του 1920. Στο κέντρο αυτού του κινήματος βρέθηκαν τα εργοστασιακά συμβούλια στα μεγάλα εργοστάσια του Τορίνο.

Μια ομάδα επαναστατών, μελών της αριστερής πτέρυγας του Σοσιαλιστικού Κόμματος, άρχισε να εκδίδει από τον Απρίλη του 1919 μια εφημερίδα με τίτλο Ordine Nuovo. Η κεντρική της ιδέα ήταν ότι οι εργοστασιακές επιτροπές μπορούν να γίνουν το ισοδύναμο των εργατικών συμβουλίων –σοβιέτ- που είχαν κάνει την επανάσταση στην Ρωσία. Η εφημερίδα έγινε η φωνή των εργοστασιακών συμβουλίων. Κεντρικό ρόλο στην ομάδα που πήρε αυτή τη πρωτοβουλία έπαιζε ένας νεαρός από τη Σαρδηνία, που είχε έρθει στο Τορίνο λίγα χρόνια πριν, ο Αντόνιο Γκράμσι. Τα κείμενά του στο Ordine Nuovo επανακυκλοφόρησαν πρόσφατα από τις εκδόσεις «Στοχαστής» με τίτλο «Για τα Εργοστασιακά Συμβούλια και το κράτος της εργατικής τάξης».

Στα επόμενα χρόνια ο Γκράμσι έπαιξε ηγετικό ρόλο στην ίδρυση και τη δράση του Κομμουνιστικού Κόμματος Ιταλίας. Συμμετείχε στην Εκτελεστική Επιτροπή της Κομμουνιστικής Διεθνούς και από το 1924 μέχρι το 1926 είχε την ηγεσία του κόμματος. Στο τέλος του 1926 δικάστηκε και φυλακίστηκε από το φασιστικό καθεστώς του Μουσολίνι. Εζησε στη φυλακή βαριά άρρωστος και σε άθλιες συνθήκες μέχρι το 1937. Ολα αυτά τα χρόνια προσπάθησε να σχολιάσει και να παρέμβει στις πολιτικές συζητήσεις και αντιπαραθέσεις μέσα στο κομμουνιστικό κίνημα. Να πει τις απόψεις του για την στρατηγική και την τακτική, το τρόπο χτισίματος του επαναστατικού κόμματος, να εκφράσει τις διαφωνίες του με τη πολιτική που ακολουθούσε εκείνη τη περίοδο η Κομμουνιστική Διεθνής με τις εντολές του Στάλιν.

Αφησε πίσω του τα «Τετράδια της Φυλακής», 29 τετράδια γεμάτα σημειώσεις, γραμμένα από το 1929 μέχρι το 1935, που ποτέ δεν τις συστηματοποίησε. Εγραφε κάτω από το άγρυπνο μάτι των φασιστών δεσμοφυλάκων του. Και γι' αυτό προσπάθησε να χρησιμοποιήσει μια «αισώπεια» γλώσσα, για παράδειγμα «φιλοσοφία της πράξης» είναι ο μαρξισμός. Συχνά καταφεύγει σε παρομοιώσεις και αναλογίες από τον αγώνα της Ιταλικής ενοποίησης το 19ο αιώνα και ακόμα πιο πριν –την εποχή της Αναγέννησης και του Μακιαβέλι το 16ο αιώνα για να μιλήσει για γεγονότα της εποχής του. Αλλά αξίζει το κόπο να διαβάσουμε αυτές τις σημειώσεις, που ένα μέρος τους βρίσκονται συγκεντρωμένες σε αυτό το βιβλίο που κρατάτε στα χέρια σας.

Χρειαζόμαστε ένα πολιτικό κόμμα στους αγώνες μας; Δε φτάνει η συμμετοχή στα κινήματα και τις εξεγέρσεις; Αυτά και πολλά άλλα παρόμοια ερωτήματα αποτελούν μια διαρκή συζήτηση σήμερα μέσα στις γραμμές των ακτιβιστών.

Ο Γκράμσι ξεκινάει από τη βασική αφετηρία που ξεκινούσαν ο Μαρξ και ο Λένιν: παλεύουμε για μια κοινωνία χωρίς εκμετάλλευση, καταναγκασμό, χωρίς κράτος. *«Θέλουμε να υπάρχουν πάντα κυβερνήτες και κυβερνώμενοι, ή θέλουμε να δημιουργήσουμε τους όρους ώστε η αναγκαιότητα να υπάρχει αυτή η διαίρεση να εξαφανιστεί;»*, γράφει σε ένα σημείο και παρακάτω *«Ετσι, εφόσον κάθε κόμμα δεν είναι παρά μια ταξική ονοματοθεσία είναι φανερό ότι για το κόμμα που βάζει σα σκοπό του να καταργήσει τη διαίρεση σε τάξεις, η τελειότητά του και η ολοκλήρωσή του βρίσκεται στο να μην υπάρχει πια, διότι δεν υπάρχουν τάξεις και άρα οι εκφράσεις τους»*.

Ο Γκράμσι επιμένει ότι η εργατική τάξη έχει ανάγκη από ένα πολιτικό κόμμα στην πάλη της για την ανατροπή του καπιταλισμού. Οι ιδέες της άρχουσας τάξης είναι κυρίαρχες στα μυαλά των «υποτελών τάξεων», θεωρούνται ως «κοινή λογική». Χρειάζεται να καταπολεμηθούν. Και αυτό μπορεί να γίνει μόνο μέσα από την πολιτική πάλη, από τη «βουλητική προσπάθεια», τη συνειδητή παρέμβαση του «πιο προωθημένου τμήματος» της εργατικής τάξης. Η σχέση αυτού του κομματιού με την υπόλοιπη τάξη δεν είναι σχέση ενός ρήτορα με ένα παθητικό ακροατήριο. Αντίθετα, το επαναστατικό κόμμα πρέπει να εξασφαλίζει το συγκερασμό *«των παρακινήσεων από τα κάτω με την εντολή από τα πάνω, μια αδιάκοπη καταχώρηση των στοιχείων που βλασταίνουν μέσα από το βάθος της μάζας μέσα στο στέρεο πλαίσιο του μηχανισμού διεύθυνσης που εξασφαλίζει τη συνέχεια και την κανονική συσσώρευση εμπειριών»*.

Ο Γκράμσι απορρίπτει με τον πιο κατηγορηματικό τρόπο την άποψη ότι η επανάσταση θα έρθει «αυτόματα» από τη χειροτέρευση του βιοτικού επιπέδου, από μια οικονομική κρίση. Τέτοιες καταστάσεις *«το μόνο που μπορούν να κάνουν είναι να δημιουργήσουν ένα έδαφος πιο ευνοϊκό για τη διάδοση ορισμένων τρόπων σκέψης για τη τοποθέτηση και λύση των ζητημάτων που συνδέονται με όλη τη παραπέρα εξέλιξη της κρατικής ζωής»*. Και σε ένα άλλο σημείο γράφει *«μια κατάλληλη πολιτική πρωτοβουλία είναι πάντοτε αναγκαία για να απελευθερωθεί η οικονομική παρόρμηση από τα εμπόδια της παραδοσιακής πολιτικής»*.

Το εργατικό κίνημα έχει πληρώσει ακριβά τα αδιέξοδα και τις προδοσίες κομμάτων που περιόρισαν τη προοπτική τους μέσα στα πλαίσια του καπιταλισμού. Σε μια άλλη σημείωσή του, που πολύ κακώς δεν περιλαμβάνεται σε αυτή την έκδοση, ο Γκράμσι μιλάει για τη παράλυση των ρεφορμιστικών κομμάτων της Ιταλίας και της Γερμανίας απέναντι στη φασιστική

απειλή παρομοιάζοντάς τα με *«τον κάστορα, που παγιδευμένος από τους διώκτες του που θέλουν να πάρουν από τους όρχεις του ουσίες για φάρμακα, τους κόβει μόνος του ελπίζοντας ότι θα γλυτώσει τη ζωή του».*

Το 1919 έγραφε στο Ordine Nuovo ότι οι σοσιαλδημοκράτες *«πιστεύουν στο αιώνιο των θεσμών του δημοκρατικού κράτους. Κατά την άποψή τους, η μορφή αυτών των θεσμών μπορεί να αλλάξει εδώ και εκεί, αλλά τα βασικά πρέπει να μείνουν απαραβίαστα. Εμείς από την άλλη πλευρά, είμαστε πεπεισμένοι ότι το σοσιαλιστικό κράτος δε μπορεί να εκφραστεί με τους θεσμούς του αστικού κράτους. Πρέπει να είναι μια εντελώς νέα δημιουργία.»* Γι' αυτό το σκοπό έδωσε τη ζωή του.

Λέανδρος Μπόλαρης

Τζέιμς Πέτρας και Χένρι Βελτμέγιερ: «Παγκοσμιοποίηση χωρίς μάσκα"

Εκδόσεις "ΚΨΜ"
Σελ. 246 / Τιμή 16,70

Το βιβλίο «Παγκοσμιοποίηση χωρίς μάσκα» των Τζέιμς Πέτρας και Χένρι Βελτμέγιερ είναι μια αδυσώπητη επίθεση κατά του παγκοσμιοποιημένου καπιταλισμού.

Οι συγγραφείς βάζουν στο στόχαστρό τους τις απόψεις που περιγράφουν την «παγκοσμιοποίηση» ως φυσική διαδικασία που εξισορροπεί και εκσυγχρονίζει τον πλανήτη. Αντίθετα, εξηγούν, η παγκοσμιοποίηση αυξάνει και δε μειώνει τις ανισότητες, οι πλούσιοι γίνονται πλουσιότεροι, οι φτωχοί φτωχότεροι. *«Με την απότομη πτώση των πραγματικών μισθών και του εισοδήματος σε πολλά μέρη του κόσμου, σημαντικό τμήμα του παγκόσμιου πληθυσμού βρίσκεται σε χειρότερη κατάσταση απ' ότι ήταν στα μέσα του 1980.*

Ακόμη και στις χώρες όπου τα στατιστικά στοιχεία δε δείχνουν δραματικά χειρότερες συνθήκες, μια πιο προσεκτική ματιά στο εσωτερικό τους θα δείξει την ανάδυση μιας μικρής προνομιούχας μεσαίας τάξης σε βάρος μιας πλειονότητας που καταβυθίζεται". Για τη Λατινική Αμερική οι συγγραφείς αναφέρουν: *«Οι περικοπές στα κονδύλια για τη συντήρηση των δικτύων ύδρευσης, αποχέτευσης και άλλων δημόσιων υπηρεσιών ευθύνονται για την επανεμφάνιση μολυσματικών ασθενειών».* Στο 5ο κεφάλαιο που αφορά στις ιδιωτικοποιήσεις δείχνουν πώς η ελεύθερη αγορά πολλές φορές αντί να «εξορθολογίσει» κατέστρεψε παραγωγικούς κλάδους, ή έριξε στην απομόνωση ολόκληρες περιοχές.

Οι Πέτρας και Βελτμέγιερ εξηγούν ότι η παγκοσμιοποίηση φέρνει μαζί της περισσότερο πόλεμο, ενώ αφιερώνουν ένα κεφάλαιο (το 9ο) για να δείξουν πώς φέρνει μαζί της και πολλά περισσότερα ναρκωτικά.

Υπάρχουν μια σειρά προβλήματα στο βιβλίο. Το πρώτο που δυσκολεύει την ανάγνωση είναι ότι είναι γραμμένο πολύ αφαιρετικά. Λείπουν τα συγκεκριμένα παραδείγματα για να στηρίξουν τις απόψεις των συγγραφέων. Το 8ο κεφάλαιο είναι μια επίθεση στις Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις που συνεργάζονται με τον ιμπεριαλισμό στις φτωχές χώρες. Δεν υπάρχει όμως το όνομα και η δράση ούτε μίας συγκεκριμένης ΜΚΟ. Το δεύτερο είναι ότι υπάρχει μια σειρά αντιφάσεων στα επιχειρήματα. Μια προσεκτική ανάγνωση δείχνει πως τα κεφάλαια είναι γραμμένα σε διαφορετικούς χρόνους και από διαφορετικούς συγγραφείς.

Το βασικό πρόβλημα όμως δεν είναι μορφής αλλά περιεχομένου. Οι συγγραφείς υποστηρίζουν πως η έννοια «ιμπεριαλισμός» περιγράφει τον κόσμο καλύτερα από τη λέξη «παγκοσμιοποίηση».

Ως εδώ καλά. Ομως τη διάκριση ανάμεσα σε ιμπεριαλισμό και παγκοσμιοποίηση τη στηρίζουν στην ύπαρξη ανισότητας ανάμεσα σε πλούσιες και φτωχές χώρες. Αντίθετα, βασικό στοιχείο της μαρξιστικής θεωρίας είναι πως ο ιμπεριαλισμός δεν είναι απλά η υποταγή των φτωχών χωρών στις πλούσιες αλλά ένα στάδιο της ανάπτυξης του ίδιου του καπιταλισμού. Στην εποχή του ιμπεριαλισμού, ο ανταγωνισμός ανάμεσα στα διαφορετικά κεφάλαια παίρνει την υψηλότερη μορφή του ανταγωνισμού ανάμεσα στα κράτη –τα ιμπεριαλιστικά κράτη.

Για τους Πέτρας & Βελτμέγιερ δεν υπάρχει τέτοιος ανταγωνισμός. Τα ιμπεριαλιστικά κράτη έχουν γυρίσει στον ενικό, ένα ιμπεριαλιστικό κράτος, το αμερικανικό ενώ τα άλλα κράτη πχ. της Ευρωπαϊκής Ενωσης είναι απλοί συνεργάτες σε έναν «Ευρω-αμερικάνικο» ιμπεριαλισμό.

Ετσι οι συγγραφείς ειρωνεύονται πετυχημένα την «Αυτοκρατορία» του Νέγκρι που παρουσιάζει τον κόσμο ως «χυλό» χωρίς σύνορα, αλλά φτάνουν στο άλλο άκρο βλέποντας τον ιμπεριαλισμό μόνο ως ένα μπλοκ το οποίο επεκτείνεται.

Αυτή η θεωρία δυσκολεύεται να εξηγήσει τον πόλεμο στο Ιράκ για παράδειγμα. Σε πρόσφατη ομιλία του στην Αθήνα, ο Τζέιμς Πέτρας υποστήριξε πως ο πόλεμος στο Ιράκ δεν έχει να κάνει σε τίποτα με τα πετρέλαια, μιας και «αντίθετα, οι πετρελαιάδες θέλουν ηρεμία και σταθερότητα στην περιοχή». Κατά τον Πέτρας, οι ΗΠΑ σύρθηκαν πίσω από τις απαιτήσεις του Ισραήλ το οποίο ήθελε να απαλλαγεί από τον Σαντάμ Χουσεϊν και έκαναν τον πόλεμο. Στο μυαλό των «ιδεολόγων» του Πενταγώνου όμως η επίθεση στο Ιράκ είχε κατά μεγάλο λόγο να κάνει με τον έλεγχο των πετρελαίων σε βάρος των επίδοξων ανταγωνιστών του μέλλοντος –της ΕΕ ή της Κίνας.

Η ερμηνεία του ιμπεριαλισμού ως «εξωτερικού» χαρακτηριστικού του καπιταλισμού βλέπει ως κρίσιμους αντιπάλους του τα κινήματα που αντιστέκονται στις φτωχές χώρες. Ομως η καρδιά του ιμπεριαλισμού βρίσκεται στη διαδικασία παραγωγής μέσα στις ιμπεριαλιστικές χώρες. Οι αγώνες των εργατών μέσα στις ΗΠΑ και στην Ευρώπη είναι εξίσου αντι-ιμπεριαλιστικοί με τους αγώνες των ακτημόνων της Βραζιλίας.

Δεμένη με τη λανθασμένη ερμηνεία του ιμπεριαλισμού είναι η λανθασμένη ερμηνεία του ρόλου του κράτους. Σύμφωνα με τους συγγραφείς οι κυβερνήσεις των φτωχών χωρών εξυπηρετούν τα συμφέροντα της «διεθνούς καπιταλιστικής τάξης» όχι των δικών τους καπιταλιστών.

Ετσι, οι ιδιωτικοποιήσεις και η διάλυση πολλών χωρών ερμηνεύεται ως πλιάτσικο του αμερικάνικου ιμπεριαλισμού. Η αλήθεια είναι πως οι ντόπιοι καπιταλιστές σε φτωχότερες χώρες είδαν σαν ευκαιρία να δέσουν την τύχη τους με τους ιμπεριαλιστές. Αλλού το πέτυχαν και αναβαθμίστηκαν. Αλλού χρεωκόπησαν. Ομως το αποτέλεσμα δεν ήταν προδιαγεγραμμένο.

Είναι ένα κρίσιμο ζήτημα για τους επαναστάτες στις λιγότερο αναπτυγμένες χώρες. Η άποψη των Πέτρας & Βελτμέγιερ οδήγησε στο παρελθόν σε κριτικές για «έλλειψη πατριωτισμού» ενάντια σε δικτατορίες. Η λογική είναι: αφού οι ιδιωτικοποιήσεις εξυπηρετούν το ξένο κεφάλαιο, οι κυβερνήσεις που τις κάνουν δεν είναι πατριωτικές και οι χώρες είναι «εξαρτημένες».

Από την αντίστροφη πλευρά, η άποψη αυτή επιτρέπει την άκριτη υποστήριξη σε κυβερνήσεις που κάνουν κρατικοποιήσεις.

Οι συγγραφείς νοσταλγούν τα «εθνικο-αναπτυξιακά» προγράμματα που εφαρμόστηκαν σε φτωχές χώρες σε παλιότερες δεκαετίες. Υποστηρίζουν ότι *«Πολιτικά γεγονότα... μεταμόρφωσαν την κρατική πολιτική από διαμεσολαβητική δύναμη μεταξύ της παγκοσμιοποίησης και της κοινωνικής ευημερίας σε αναμφισβήτητο όργανο υποστήριξης των διεθνών ροών κεφαλαίου και εμπορευμάτων»*. Σε άλλο σημείο λένε πως η αποτυχία αυτών των προγραμμάτων ήταν αποτέλεσμα πολιτικής ατολμίας.

Ομως ποιος μπορεί να κατηγορήσει για... ατολμία τον Νάσερ στην Αίγυπτο, τα μπααθικά καθεστώτα στον αραβικό κόσμο ή τον Πολ Ποτ στην Καμπότζη;

Οι συγγραφείς λένε πως μια προσπάθεια μετάβασης στο σοσιαλισμό σήμερα πρέπει να στηριχθεί στην «εργατική αυτοδιοίκηση» που θα αξιοποιήσει όλες τις δυνατότητες που δίνει το κράτος. Αμεσα καθήκοντα που θα έχει μια τέτοια κυβέρνηση θα είναι να αναδιοργανώσει την παραγωγή για να καλύψει τις εσωτερικές ανάγκες. Την πρότασή τους αυτή την αποκαλούν σε κάποια σημεία «λαϊκό εθνικό κράτος».

Αν η εργατική τάξη περιοριστεί να «στηρίζει την αλλαγή και να ελέγχει την εξουσία» θα έχει σκάψει το λάκο της. Τα εθνικο-αναπτυξιακά προγράμματα όπου εφαρμόστηκαν στηρίχτηκαν στο ξεζούμισμα της εργατικής τάξης για «το καλό της πατρίδας».

Ολα αυτά τα ζητήματα και πολλά περισσότερα ξετυλίγονται στο βιβλίο των Πέτρας & Βελτμέγιερ. Είναι ένα βιβλίο γραμμένο από τη σκοπιά των κινημάτων, ιδιαίτερα των κινημάτων της Λατινικής Αμερικής, που παλεύουν ενάντια στον ιμπεριαλισμό. Ακριβώς όμως αυτά τα κινήματα έχουν τα πολιτικά διλήμματα ανοιχτά μπροστά τους μετά τις σαρωτικές αλλαγές που έχουν συμβεί στην περιοχή τα τελευταία χρόνια. Είναι πολύ σημαντικό να μην απαντήσουν με λάθος τρόπο.

Νίκος Λούντος

Τζόναθαν Κόου
“Ο κλειστός κύκλος”

Εκδόσεις “Πόλις”
Σελ. 570 / Τιμή 20,00

Ο Κλειστός Κύκλος είναι το νέο μυθιστόρημα του ιδιαίτερα δημοφιλή βρετανού συγγραφέα Τζόναθαν Κόου, συνέχεια του βιβλίου του “η Λέσχη των τιποτένιων”. Μάλιστα, όπως ο ίδιος ο Κόου δήλωσε, με το γνωστό του χιούμορ, σε παρουσίαση της ελληνικής έκδοσης του βιβλίου που έγινε στην Αθήνα στις αρχές Νοέμβρη σε ένα γεμάτο από κόσμο θέατρο Εμπρός στου Ψυρρή, τα δύο βιβλία είναι στην ουσία ένα, αλλά ο εκδότης του δεν του επέτρεψε να γράψει μέρος πρώτο και δεύτερο αντίστοιχα, γιατί ισχυρίστηκε ότι στην συνείδηση του κόσμου στην Βρετανία θα σήμαινε ότι θα περίμεναν να πληρώσουν το αντίτιμο αγοράς ενός μισού και όχι ολόκληρου βιβλίου!

Δεν είναι καθόλου τυχαία η απήχηση που έχει ο Κόου. Τα κείμενά του είναι εξαιρετικά διεισδυτικά στις κοινωνικές και πολιτικές συνθήκες της εποχής που πραγματεύεται, αλλά παράλληλα οι χαρακτήρες και οι καταστάσεις που βιώνουν είναι τελείως καθημερινές, δοσμένες με χιούμορ και ενδιαφέρουσα πλοκή που δεν τις κάνει στιγμή πληκτικές.

Ο ‘κλειστός κύκλος’ έχει όλα τα παραπάνω γνωρίσματα. Περιγράφει την Βρετανία του Μπλερ, με τα σιδηροδρομικά δυστυχήματα-συνέπειες της πολιτικής των ιδιωτικοποιήσεων, όπως αφήνει να εννοηθεί-να καλύπτονται από μια ρητορική περί βιωσιμότητας των επιχειρήσεων, από τους επικοινωνιακούς συμβούλους των βουλευτών του Εργατικού Κόμματος. Μια Βρετανία, όπου φασίστες έχουν εκλεγεί σε δημοτικά συμβούλια στον Βορρά, περιοχή κατ’ εξοχήν εργατική, αλλά και μια Βρετανία που διαδηλώνει δυναμικά ενάντια στο κλείσιμο της αυτοκινητοβιομηχανίας Ρόβερ και στον επερχόμενο πόλεμο στο Ιράκ.

Στην Βρετανία αυτή, οι χαρακτήρες της “Λέσχης των τιποτένιων”, μεσήλικες πια, είναι αντιμέτωποι με συμβατικούς γάμους, φιλικές σχέσεις που καταρρίπτονται, οικογενειακά μυστικά που αποκαλύπτονται. Είναι χαρακτήρες ανθρώπινοι, με αδυναμίες που τους ωθούν να πάρουν λάθος αποφάσεις, να αποξενωθούν από τον περίγυρό τους, να γίνουν σαρκαστικοί και αστείοι ή και εντελώς αντιπαθητικοί.

Μια από τις ηρωίδες του βιβλίου, η Κλερ, κάποια στιγμή συλλογίζεται την αιτία των θανάτων εντελώς αθώων ανθρώπων, είτε στις βομβιστικές επιθέσεις στο Μπέρμινγχαμ, είτε των θυμάτων της 11ης Σεπετεμβρίου ή του πολέμου του Ιράκ, *“Τι θα συνέβαινε αν προσπαθούσες να εξηγήσεις όλους αυτούς τους θανάτους, όλες αυτές τις κατεστραμμένες ζωές, να βρεις τα αρχικά αίτια όλων αυτών των γεγονότων; Δεν θα τρελαινόσουν; Ή μήπως είναι το μοναδικό λογικό πράγμα που κάνεις; Εννοώ το να αποδεχτείς το γεγονός ότι εξαιτίας διαφόρων συνταρακτικών συμβάντων αλλά και εξαιτίας άλλων μικρών και απολύτως συνηθισμένων γεγονότων η ζωή εντελώς αθώων ανθρώπων συνεχώς γαμιέται από δυνάμεις που είναι έξω από τον δικό τους έλεγχο, είτε μιλάμε για ιστορικά συμβάντα είτε απλώς για τελείως τυχαία περιστατικά;”*

Σε συνέντευξη που έδωσε ο Κόου, απαντά στο ερώτημα αυτό, λέγοντας ότι οι άνθρωποι έχουν επιρροή στην μοίρα τους και ότι μπορούν να κάνουν επιλογές αλλά και ότι αυτές οι επιλογές καθορίζονται από τις συνθήκες και την τύχη.

Παρόλα αυτά, στον “κλειστό κύκλο”, υπάρχει μια αίσθηση ότι η εξέλιξη των ηρώων, αλλά και κατ’ επέκταση της πολιτικής και των κοινωνικών συνθηκών, είναι νομοτελειακή. Με κάποιες εξαιρέσεις, οι ήρωες δεν φαίνεται να διαφεύγουν από τις επιλογές τους, τις εμμονές τους ή τα μυστικά που τους αποκαλύπτονται. Παρά τις καλές του προθέσεις, ο κατά τ’ άλλα ‘ανθρώπινος’ Πολ Τρότερ, βουλευτής πια των Εργατικών, ψηφίζει υπέρ του πολέμου στο Ιράκ, για να ανακαλέσει μετά και να παραιτηθεί.

Ο Κόου επικρότησε την προτροπή μιας αναγνώστριας να υπογράψει το βιβλίο της με την αφιέρωση ‘είθε να νικήσει το αντιπολεμικό κίνημα’ αλλά πρόσθεσε ότι ‘όποιος και να έρθει στην θέση τους, τα ίδια θα κάνει’.

Εντούτοις όπως έχει αποδείξει με τα βιβλία του, αποζητά τις ανατροπές και μια διάψευση αυτής του της άποψης θα τον ευχαριστούσε ιδιαίτερα, κι όχι απλά για λόγους συγγραφικής πλοκής.

Ευα Παπαϊωάννου